



CONSILIUL JUDEȚEAN TULCEA

INSTITUTUL DE CERCETĂRI ECO-MUZEALE TULCEA  
Muzeul de Științele Naturii "Delta Dunării"

MUZEUL NAȚIONAL DE ISTORIE NATURALĂ  
"GRIGORE ANTIPIA" BUCUREȘTI

BIBLIOTECA  
ISTRO-PONTICĂ

Seria

ȘTIINȚELE NATURII

3



# Ghidul ilustrat al mamiferelor sălbaticе din România





GHIDUL ILUSTRAT  
AL MAMIFERELOR SĂLBATICE  
DIN ROMÂNIA



CONSILIUL JUDEȚEAN TULCEA  
INSTITUTUL DE CERCETĂRI ECO-MUZEALE TULCEA  
Muzeul de Științele Naturii „Delta Dunării”  
MUZEUL NAȚIONAL DE ISTORIE NATURALĂ  
„GRIGORE ANTIPA” BUCUREȘTI



# GHIDUL ILUSTRAT AL MAMIFERELOR SĂLBATICE DIN ROMÂNIA

Coordonatori:

MARIANA CUZIC  
DUMITRU MURARIU

2008

**Autori:**

*Capitolul I*

Dr. Mihai Petrescu  
Dr. Dumitru Murariu

*Capitolul II*

Ing. Mariana Cuzic  
Dr. Dumitru Murariu  
Dr. Carmen Bucovală  
Cristina Mihai  
Steliana Zgura

*Fotografii:*

Dr. Mihai Petrescu  
Erhardt Fraymayer  
Georgeta Grigoriu  
Gabriel Hanganu  
A.P.L.R.  
Internet

*Desene mamifere*

Adrian Mihalcea



**Președinte comisie editorială: Dr. Florin TOPOLEANU**



Autorilor le revine întreaga responsabilitate pentru conținutul științific al informațiilor publicate



Correspondența, schimburile de carte și comenzile se vor trimite la:  
*The correspondence, the book exchange and the orders could be sent to:*  
*La correspondance, les échanges et toutes commandes seront envoyés au:*

INSTITUTUL DE CERCETARI ECO-MUZEALE  
Str. 14 Noiembrie, nr. 5  
820009, Tulcea, România  
tel. / fax: +40 0240513231; icemtl@icemtl.ro



Tehnoredactare, coperta și hărți areal: Camelia Kaim

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României**  
**Ghidul ilustrat al mamiferelor sălbatice din România.-**

Constanța: Editura Dobrogea, 2008

Bibliogr.

ISBN: 978-973-1839-46-2

591.9(498)(036)

## PREFAȚĂ

Principalul motiv pentru care s-a scris acest ghid este unul de ordin practic, așteptat cu mult interes de cei care doresc să cunoască și mamiferele, elevi și studenți, profesori, ingineri silvici, agronomi, zootehniști și, nu în ultimul rând, membri sau responsabili ai ONG-urilor implicate în probleme de protecția mediului și conservarea biodiversității care au nevoie în documentarea și în demersurile lor de specialitate, între altele, și de informații corecte despre mamiferele sălbatice întâlnite în anumite arii protejate sau în fauna României.

Întrucât ghidul se adresează atât specialiștilor, cât și nespecialiștilor doriți de cunoașterea acestui grup de animale, cele 104 specii de mamifere sunt prezentate într-o manieră accesibilă, cu suficiente elemente, fără a renunța la corectitudinea informațiilor științifice. Astfel, pentru fiecare specie sunt prezentate denumirea populară și științifică, câteva trăsături morfologice pe baza cărora poate fi identificată cu ușurință în natură și chiar în colecțiile științifice din muzee sau alte institute de specialitate, măsurătorile corporale, necesare în unele cazuri pentru a se deosebi specii cu morfologie mai mult sau mai puțin asemănătoare, și răspândirea sa pe teritoriul României. Totodată sunt indicate biotipurilor preferate, a componentelor hranei, biologia reproducerii, modul de viață (solitar, în grupe de familii sau în colonii mai numeroase), dușmanii naturali și statutul de conservare (care întregesc imaginea asupra fiecărei specii și indică rolul indivizilor acestora în economia naturii). În același timp, cititorului i se amintește la fiecare specie de nevoia ocrotirii acesteia – unele devenind foarte rare sau că se află deja împinse în pragul dispariției.

Pe această linie a eforturilor de ocrotire a speciilor de mamifere sunt menționate efectele presiunii antropice asupra viețuitoarelor în general – asupra mamiferelor în special, prin extinderea urbanizării, fragmentarea și distrugerea habitatelor, izolarea populațiilor și împiedicarea schimbului de informație genetică între indivizii aceleiași specii, cu urmarea nefastă de consangvinizare, apariția fenomenelor degenerative, împingerea implacabilă a speciilor spre dispariție, sărăcirea biodiversității, afectarea gravă a echilibrelor ecologice. Notarea într-un tabel a celor 31 de specii de interes cinegetic, cu menționarea perioadelor de vânatoare și de interdicție, a cinci specii cu statut de monumente ale naturii și a 67 specii incluse în Cartea Roșie a Vertebratelor din România constituie tot atâtea motive de protejare a acestui fond – real capital natural al țării.

Mamiferele din fauna actuală a României sunt în bună parte diferite de strămoșii lor. Îndelungatul proces evolutiv a marcat și particularitățile condițiilor fizico-geografice, climatice edafice etc. din țară. Perioadele glaciare au determinat o serie de specii să se retragă spre sud, până în zonele cauzaziene. După glaciațiuni revenirile sau repopulările cu specii de mamifere existente astăzi pe teritoriul României au fost atât din nordul, centrul și vestul Europei, cât și din zonele circumediteraneene, cauzaziene, manciuriene, indiene, tibetane etc. Așadar, fauna de mamifere de pe teritoriul actual al României include pe de o parte specii de origini foarte diferite, iar pe de altă parte trebuie știut că structurarea acestei faune nu s-a încheiat odată cu încălzirea climatului, după ultima glaciațiune (Würm) din Pleistocen.

Unele dintre mamiferele actuale reprezintă exemple concrete de pătrundere a lor recentă (în sec. XX) în fauna României. Așa este cazul elanului, semnalat de mai multe ori în județele Botoșani, Neamț, Vrancea, Tulcea, ajungând în unele ierni până în vecinătatea localității Sfântu Gheorghe din Delta Dunării. Un alt exemplu se referă la bizam, care a pătruns în România încă din 1924. Câinele enot a fost semnalat în Delta Dunării în anul 1951. Dar și mai nouă este extinderea de areal spre nord și spre vest a șacalului, venit din zonele semideșertice din sud-vestul Asiei (probabil și din nordul Africii), raportat astăzi (începând cu anii '80), ca având populații stabile în Dobrogea și de-a lungul Luncii Dunării.

Desigur, într-un ghid nu pot fi cuprinse toate informațiile dobândite despre fiecare specie în parte și din el nici nu reies lipsurile de cunoștințe asupra altora. Dar, tocmai sesizarea de către cititori a complexității biologiei mamiferelor și a nevoii de clarificare a încă numeroase aspecte de etologie, răspândire, ecologie, sistematică, de tendințe de evoluție a populațiilor unor specii, statutul lor de conservare și nevoia ocrotirii mamiferelor în general a au stat la baza inițiativei autorilor prezentei lucrări.

Sperăm și dorim ca impactul preconizat asupra cititorilor și utilizatorilor, prin tipărirea ghidului să depășească sfera celor trei obiective ale proiectului: stimularea interesului public față de necesitatea ocrotirii faunei sălbatice din România, conștientizarea populației în scopul conservării habitatelor naturale prin evitarea formelor complexe de poluare și încetarea presiunii antropice asupra speciilor de mamifere importante din punct de vedere cinegetic și economic.

5 mai 2008

Dr. Dumitru Murariu

cercetător științific I,

Muzeul Național de Istorie Naturală „Grigore Antipa” București,

membru corespondent al Academiei Române



## CUVÂNT ÎNAINTE

Ghidul ilustrat al mamiferelor sălbatice din România este o lucrare ce se adresează elevilor și studenților, interesați de viața mamiferelor sălbatice din fauna noastră.

Acesta s-a realizat prin proiectul comun dintre Muzeul de Științele Naturii „Delta Dunării” (ICEM Tulcea) și Muzeul Național de Istorie Naturală „Gr. Antipa” București, la care s-au alăturat pe parcurs și alte instituții, având în vedere numărul mare de specii de mamifere sălbatice din fauna noastră, dar și starea de conservare a acestora.

Ținând cont de faptul că tot mai multe organizații au în vedere conservarea biodiversității, în general, a mamiferelor, în special, primejduite atât de acțiunea nocivă a factorilor poluanți, cât și de intervenția directă a omului în mediile lor de viață, cu atât mai mult necesitatea și importanța acestui ghid. De altfel, elaborarea lui a început la cererea vizitatorilor muzeelor, care au reclamat așteptările lor și pentru alte ghiduri de botanica și zoologie.

De asemenea, se dorește ca prin această lucrare să se stimuleze interesul, gradul de informare corectă din punct de vedere științific și implicare al populației cu privire la protecția habitatelor naturale și speciilor de mamifere sălbatice, în special al celor amenințate sau cu diferite statute de conservare. Unele specii de mamifere sunt importante componente în hrana păsărilor răpitoare de zi și de noapte. Altele au importanță economică, cinegetică și recreativă.

La fiecare specie descrisă s-au dat informații cu privire la încadrarea taxonomică, arealul de răspândire, starea de conservare și ecologia speciei. Considerăm că limbajul simplu și terminologia accesibilă pot face din acest ghid o lucrare utilă care merită să fie purtată de noi toți în ieșirile în natură.

Această carte nu ar fi putut fi finalizată fără îndrumarea, sprijinul și înțelegerea unor oameni minunați – cercetători, muzeografi, conservatori, taxidermiști, profesori, ingineri, tehnoredactori, cărora le mulțumim încă o dată cu acest prilej pentru modul în care au înțeles să sprijine proiectul.

Datorăm mulțumiri tuturor colegilor colaboratori din ICEM Tulcea, Muzeului Național de Istorie Naturală „Gr. Antipa” București, Muzeului de Științe ale Naturii Constanța, INCDD Tulcea (regretatului cercetător Mihai Marinov), Organizației Neguvernamentale Ecologistă „Mare Nostrum” din Constanța și tuturor colaboratorilor voluntari.

Autorii



# CAP. I. INTRODUCERE

## I.1. Zonele și etajele de vegetație din România

Situarea României la interfeșța dintre climatul temperat moderat al Europei Centrale, respectiv cel temperat excesiv, caracteristic Europei de Est, precum și prezența lanțului carpatic sunt principalii factori ce contribuie la diversitatea vegetației și la zonarea (diferențierea) sa latitudinală și altitudinală.

În funcție de latitudine se pot distinge zonele de stepă, silvostepă și nemorală. Altitudinal, vegetația se diferențiază în etajele nemoral, boreal, subalpin și alpin. La acestea se adaugă etajul pădurilor submediteraneene, specific Dobrogei (Fig.1). Din punct de vedere biogeografic, pe teritoriul României există cinci regiuni: alpină, continentală, panonică, stepică și pontică. În cadrul regiunilor pot fi distinse mai multe etaje.



**Etajul alpin** (*al pajiștilor alpine*) apare în câteva masive muntoase cu altitudini de peste 2000 m. Caracteristic acestui etaj sunt pajiștile scunde de coarnă (*Carex curvula*), iarba-iepurelui (*Sesleria caerulea*) și pipiriguț (*Juncus trifidus*), la care se adaugă tufărișurile scunde de sălcii pitice (*Salix herbacea*, *Salix reticulata*) și de azalee pitică (*Loiseleuria procumbens*). Asociațiile de plante-pernițe cu *Minuartia sedoides* sunt specifice substraturilor afectate de eroziune eoliană. În zonele de stâncării și grohotișuri plantele ce apar izolat sau grupat sunt îndeosebi reprezentate prin specii de păiuș (*Festuca versicolor*), coada iepurelui (*Sesleria rigida* ssp. *haynaldiana*) și rogoz (*Carex sempervirens*).



**Etajul subalpin** (*al jneapănului*) este întâlnit la altitudini de 1700–2000 m. Specifice sunt tufărișurile de jneapăn (*Pinus mugo*), ienupăr (*Juniperus communis*), anin verde (*Alnus viridis*), smirdar (*Rhododendron myrtifolium*) sau afin (*Vaccinium myrtillus*). Pajiștile sunt dominate în special de părușcă (*Festuca supina*) sau țăpoșică (*Nardus stricta*).



**Etajul boreal** (*al pădurilor de molid*) este situat între 1200–1700 m. Este constituit din păduri de molid (*Picea abies*), izolat fiind întâlnite și păduri de larice (*Larix decidua*). Pajiștile secundare sunt edificate de *Festuca rubra* ssp. *commutata*. Caracteristic sunt și tinoavele, mlaștini de turbă oligotrofă ce conservă unele relice glaciare.

PRINCIPALELE UNITĂȚI ZONALE

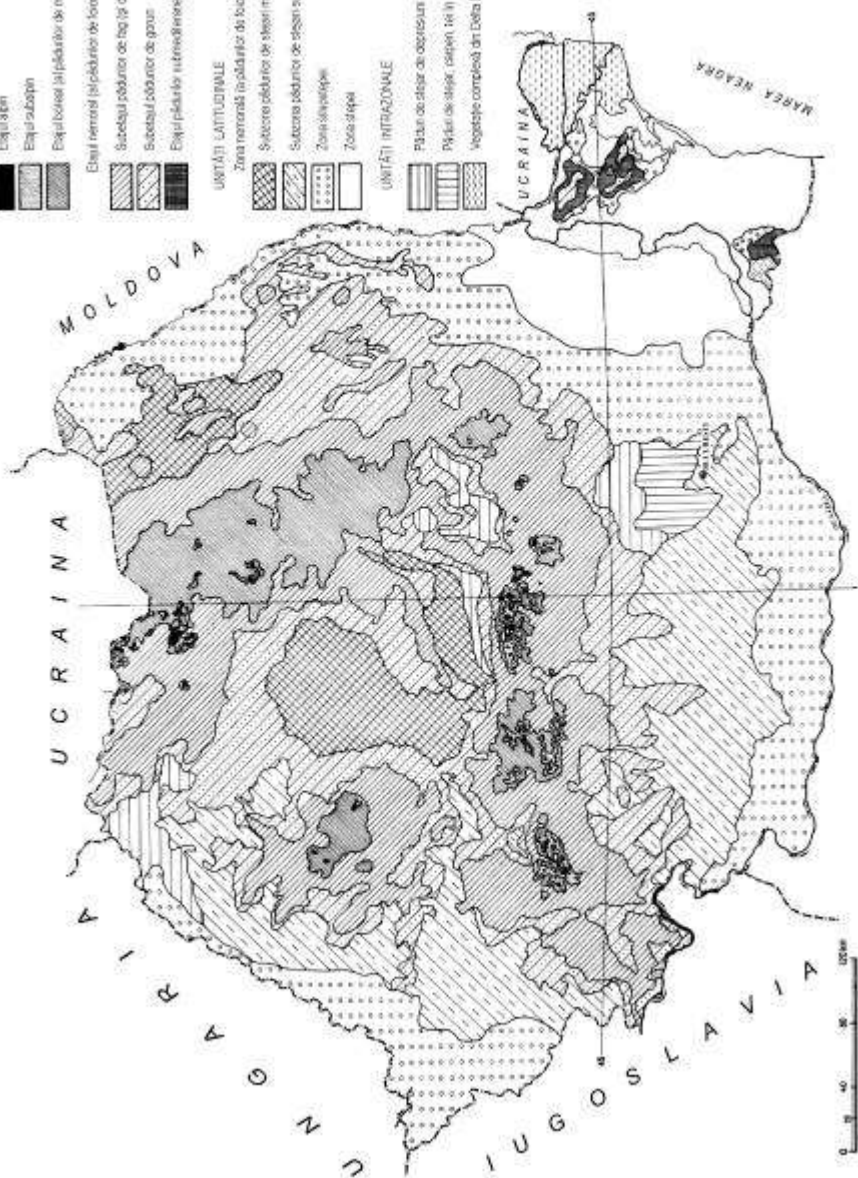
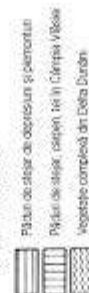
UNITĂȚI ALTITUDINALE



UNITĂȚI LATITUDINALE



UNITĂȚI INTRAZONALE



B U L G A R I A

Fig. 1. Harta vegetației din România (după N. Doniță, 1979)

**Etajul nemoral** (al pădurilor de foioase) se diferențiază în subetajul pădurilor de fag, respectiv cel al pădurilor de gorun. Subetajul pădurilor de fag și de amestec se încadrează între 600 și 1200 m altitudine. În cuprinsul acestuia, fagul (*Fagus sylvatica*) formează atât făgete pure cât și amestecuri cu participarea bradului, molidului sau chiar a carpenului la altitudini mai reduse. Subetajul pădurilor de gorun și de amestec este răspândit în zonele de deal și podiș cu altitudini de 300–600 m. Pădurile zonale edificate de gorun (*Quercus petraea*, *Quercus dalechampii*, *Quercus polycarpa*) formează adesea amestecuri complexe în care speciile cele mai importante sunt carpenul (*Carpinus betulus*), frasinul (*Fraxinus excelsior*, *Fraxinus coriariaefolia*) și teiul (*Tilia cordata*, *Tilia tomentosa*, *Tilia platyphyllos*).



**Etajul pădurilor submediteraneene**, specific Dobrogei, situat între 130–350 m, este caracterizat prin prezența pădurilor de stejar pufos (*Quercus pubescens*) cu cărpiniță (*Carpinus orientalis*) și mojdrean (*Fraxinus ornus*). Pe văi sunt răspândite păduri de stejar brumăriu (*Quercus pedunculiflora*) cu arțar tătăresc (*Acer tataricum*).



**Zona nemorală** (a pădurilor de stejari), caracteristică pentru podișurile joase și câmpiile înalte, cu altitudini de 150–300 m, este formată din două subzone. Subzona pădurilor de stejari mezofili are ca specie edificatoare stejarul pedunculat (*Quercus robur*), ce formează uneori amestecuri cu carpenul (*Carpinus betulus*), jugastrul (*Acer campestre*), mărul (*Malus sylvestris*) și părul pădureț (*Pyrus pyrastrer*). Subzona pădurilor de stejari submezofili-termofili, se caracterizează prin dominarea cerului (*Quercus cerris*) și gârniței (*Quercus frainetto*), cu aceleași specii de amestec ca mai sus, la care se adaugă arțarul tătăresc (*Acer tataricum*).



**Zona silvostepii**, răspândită în câmpie și dealuri joase, la altitudini de 50–150 (max. 250) m, se prezintă ca o combinație complexă de pajiști xerofile, tufărișuri, rariști, pâlcuri de arbori sau păduri. Se diferențiază o subzonă a silvostepii nordice, cu păduri edificate de stejar pedunculat (*Quercus robur*), și o subzonă a silvostepii sudice, caracterizată prin păduri dominate de stejar brumăriu (*Quercus pedunculiflora*) sau stejar pufos (*Quercus pubescens*). În ambele cazuri, specia principală de amestec este arțarul tătăresc (*Acer tataricum*). Tufărișurile sunt dominate de păducel (*Crataegus monogyna*) sau porumbar (*Prunus spinosa*). Pajiștile sunt asemănătoare celor din zona de stepă, fiind edificate de păiușul stepic (*Festuca valesiaca*) și izolat, de sadină (*Chrysopogon gryllus*).





**Zona stepei** se întinde în sud-estul țării, în câmpii și podișuri joase, la altitudini de 20–100 (200) m. În cadrul acesteia, subzona stepei cu graminee și dicotiledonate este caracterizată prin pajiști dominate de păiușul stepic (*Festuca valesiaca*) și colilii (*Stipa* sp.). Situată în condiții climatice mai uscate, subzona stepei cu graminee este edificată de *Agropyron cristatum*. Pe soluri scheletice în Dobrogea sunt răspândite pajiștile stepei petrofile edificate de *Thymus zygoides*, *Agropyron brandzae*, *Festuca callieri*. La acestea se adaugă tufărișurile de păliur (*Paliurus spina-christi*).

Pe lângă vegetația zonală prezentată mai sus, în toate zonele și etajele de vegetație există și diferite tipuri de vegetație intrazonală. Acestea sunt reprezentate prin vegetația din Delta Dunării și lunci, vegetația de sărături, nisipuri și turbării. Prin prezentarea Deltei Dunării și litoralului vor fi enumerate și principalele comunități vegetale reprezentative pentru respectivele tipuri de vegetație, cu excepția turbăriilor oligotrofe ce au fost descrise în cadrul etajului boreal.



**Vegetația din Delta Dunării** se diferențiază în funcție de cele două mari unități ale acesteia. Vegetația Deltei fluviale, asemănătoare celei din luncile râurilor, este reprezentată prin păduri de salcie (*Salix alba*), plop (*Populus alba*), tufărișuri de cătină roșie (*Tamarix ramosissima*). Vegetația hidrofilă este predominant constituită din stufărișuri și mai puțin din asociații edificate de specii de nuferi (*Nymphaea alba*, *Nuphar luteum*), foarfeca bălții (*Stratiotes aloides*), cornaci (*Trapa natans*) etc.



Caracteristică pentru **delta fluvio-maritimă** este vegetația complexă formată pe grindurile de nisip. Astfel, pădurile sunt edificate de plop (*Populus alba*), stejar brumăriu (*Quercus pedunculiflora*), stejar pedunculat (*Quercus robur*), frasin (*Fraxinus pallisiae*), anin negru (*Alnus glutinosa*). Acestea alternează cu vegetație de nisipuri, reprezentată prin pajiști cu rogoz (*Carex colchica*), tufișuri de salcie târâtoare (*Salix rosmarinifolia*), cătină albă și roșie (*Hippophaë rhamnoides*, *Tamarix ramosissima*). Tot în delta fluvio-maritimă se întâlnesc asociații de nisipuri salinizate, caracterizate prin prezența speciilor de brâncă (*Salicornia europaea*), ghirin (*Suaeda maritima*), pipirig (*Juncus maritimus*, *Juncus acutus*) etc.



**Vegetația litoralului Mării Negre**, în funcție de microrelieful zonei de plajă și de dune, se caracterizează printr-o succesiune de vegetație pionieră cu sărăcică (*Salsola soda*), varză de mare (*Crambe maritima*), respectiv prin asociații edificate de perișor (*Leymus sabulosus*), iarba vântului (*Apera spica-venti*), iarba de sărătură (*Puccinellia limosa*) etc.

## I.2. Scurt istoric al cunoașterii mamiferelor

Interesul tot mai larg al cititorilor către o mai bună cunoaștere a lumii animalelor (fluturi, pești, broaște, șopârle, păsări ș.a.) ne-a determinat să abordăm grupul mamiferelor, care nu „se lasă” ușor cunoscute de om. Este adevărat că omul a fost în contact cu mamiferele încă de la apariția sa pe Pământ. În urmă cu peste două milioane de ani, pe când oamenii primitivi se ocupau numai cu pescuitul și vânătoarea, mamiferele au jucat cel mai important rol în viața lor: unele i-au servit ca hrană (vânatul), sursă de blănuri, piei și păr, iar altele, mai târziu prin domesticire, pentru carne, lapte, tracțiune etc. Ulterior, prin selecție artificială, s-au obținut numeroase rase de câini, pisici, cai ș.a., oamenii rămânând în acest fel în strânse legături afective cu mamiferele.

Studii recente atestă importanța mamiferelor în ceea ce privește refacerea psihică și fizică a omului în natură, prin simplul contact cu ele sau prin practicarea unor sporturi, între care vânătoarea deține un loc important. Pe seama mamiferelor s-au născut povești și credințe populare; unele dintre ele sunt menționate și în această lucrare. Dar, cu circa 10.000 de ani în urmă, pe când omul își făcea rezerve de hrană și alte bunuri, în mintea lui a încolțit și ideea că unele mamifere pot fi și dăunătoare, distrugându-i recoltele mai ales în anii cu invazii alături de mamiferele folositoare: cele de importanță cinegetică, cele sinantropice și cele domestice.

Majoritatea speciilor de mamifere a rămas însă necunoscută omului. Chiar unele mamifere mari i-au rămas necunoscute, până la începutul acestui secol, deoarece acestea trăiesc în locuri greu accesibile pentru om; altele, mai mici, au fost descrise abia în zilele noastre ca specii noi și, probabil, surprizele nu s-au terminat. Oricum, a observa mamiferele sălbatice în natură presupune o serioasă cheltuială de timp și o nemăsurată răbdare, de care numai foarte puțini pasionați sunt în stare. Aceștia însă au perseverența răsplătită cu nebanuite satisfacții.

Dificultatea observării mamiferelor decurge din faptul că cele mai multe stau ziua ascunse, fiind active numai noaptea. Dar chiar și cele active ziua, sunt numai „ochi și urechi”, încât omul nici nu apucă să le observe, că ele s-au și retras în desișul pădurilor sau în ascunzișuri numai de ele știute. De aceea, naturaliștii, vânătorii și toți amatorii de a cunoaște aceste viețuitoare utilizează tehnici speciale pentru observarea lor.

Anumite grupe de mamifere au atras atenția omului încă de la apariția acestuia pe Pământ, despre ele existând observații și date din cele mai vechi timpuri.

Dintre lucrările mari, de sinteză, pentru diferite zone de pe glob, amintim: *Mamiferele Africii de Sud* (Roberts, 1951); *Mamiferele Americii de Nord* (Hall și Kelson, 1958); *Mamiferele terestre din vestul Europei* (Corbet, 1966); *Tratat asupra primatelor actuale* (Napier, 1967); *Mamiferele mari din Africa* (Dorst și Dandelot, 1969); *Ghidul mamiferelor australiene* (Ride, 1970); *Mamiferele Europei* (Lyneborg, 1972); *Mamiferele Arabiei* (Harrison, 1964, 1968 și 1972); *Mamiferele Franței și Beneluxului* (Saint Girons, 1973); *Mamiferele Africii de Est* (Kingdon, 1971, 1974); *Mamiferele lumii* (Walker, 1975); *Mamiferele Pakistanului* (Roberts, 1977); *Mamiferele Africii și Madagascarului* (Haltenorth și Diller, 1977); *Mamiferele Palearctice* (Cobert, 1978); *Speciile de mamifere din lume* (Honacki, Kinman și Koepl, 1982).

În ceea ce privește mamiferele din țara noastră există informații încă de la jumătatea secolului al XIX-lea, dacă facem abstracție de referirile lui Dimitrie Cantemir asupra tarpanilor și antilopelor din Moldova anilor 1700, specii de mamifere dispărute astăzi. Dar, în *Descriptio Moldaviae* sunt citate și specii actuale: cerbul, căprioara, mistrețul, iepurele, vulpea, lupul, jderul, ursul, pisica sălbatică, râsul și bivoliul sălbatic (probabil zimbri sau elani, deoarece în Europa n-au existat bivoli, iar bourul dispăruse la începutul secolului XVIII). O serie de comunicări despre mamifere (cu deosebire cele de interes cinegetic) s-au făcut în cadrul Asociației Naturaliștilor Sibieni. I. Simionescu (1922) este primul autor român care a publicat o listă în care sunt menționate 54 de specii, din 30 de genuri, aparținând la 20 de familii, din șase ordine de mamifere

din țara noastră. Mult mai bogată în date privind toate mamiferele este lucrarea sa intitulată *Fauna României* (reeditată pentru a treia oară și mult îmbogățită cu note explicative în 1983). În continuare, R. Călinescu (1931) a prezentat răspândirea și biogeografia a 94 de specii de mamifere, iar G.D. Vasiliu (1961) a semnalat 107 specii și subspecii de mamifere pentru țara noastră. M. Hamar (1967) a scris despre viața rozătoarelor, considerându-le numai pe cele din România. *Mamiferele din România* este intitulată și lucrarea, în două volume, scrisă de I. Pop și V. Homei (1973). G.D. Vasiliu și C. Șova (1978) notează 92 de specii de mamifere din țară.

Aceste contribuții au fost completate cu cercetări de teren și cu publicațiile unei pleade de distinși mamalogi români sau ale altor specialiști români (morfologi, fiziologi, biochimici) care au scris și despre mamifere: M. Dumitrescu, M. Hamar, T. Orghidan, M. Băcescu, G. Marcheș, I. Pop, V. Homei, A. Popescu, P. Barbu, V. Simionescu, N. Valenciuc, D. Murariu și alții.

### I.3. Caracterizarea mamiferelor

#### Ce sunt mamiferele?

Pare ciudat ca tocmai despre animalele cele mai apropiate nouă să nu existe mai multe lucrări care să ni le prezinte mai amplu, așa cum sunt ele cunoscute în știință până în prezent. Probabil tocmai lipsa cărților despre mamifere este și cauza unor confuzii privind numele acestor viețuitoare: astfel, uneori poți auzi descrieri despre păsări, pești, fluturi și ... **animale**, ultimele fiind considerate numai mamiferele. Asemenea confuzii își fac loc și în scris, exemplele în acest sens nefiind puține. De aceea, înainte de a încerca să conturăm o definiție completă, vom prezenta câteva trăsături mai importante ale mamiferelor.

Numele **mamifer** provine de la prezența glandelor mamare (aceste animale fiind purtătoare de mamele) cu al căror produs – laptele – femelele își cresc puii. Aspectul, numărul, poziția și structura internă a mamelelor diferă de la un grup la altul. Dar cea mai importantă diferență se referă la compoziția secreției lor; în funcție de stadiul de diferențiere a organelor puiului (formându-se sistemele osos, nervos, muscular, digestiv etc.). De rapiditatea creșterii acestuia, diferă și principalii constituenți ai laptelui, echipamentul enzimatic ș.a. Se știe, de pildă, că la monotreme, laptele este un lichid vâscos, gălbui, care nu conține lactoză, dar are un procent însemnat de proteine; la cașalot (*Physeter catodon*), dintre mamiferele placentare acvatice, laptele conține: 57% apă; 3,8% caseină; 1,25% lactoză și 37% grăsimi. La elefant, laptele conține de cinci ori mai multă grăsime decât cel de vacă, de 1,5 ori mai multă lactoză și tot atâtea proteine.

La mamiferele cele mai primitive – monotremele – există doar câte două „câmpuri glandulare” pe abdomenul femelei, situate simetric față de linia medioventrală a corpului. Fiecare lobul mamar se deschide la baza unui fir de păr îngroșat, neexistând mamelon. La marsupiale (mamifere mai evoluate) există glande mamare propriu-zise, cu mameloane, de regulă invaginate (îngropate) în pungi mamelone, de unde ies în perioada gestației și a lactației: puii se prind cu gura de mameloane și rămân astfel fixați până la completa lor dezvoltare. O musculatură specială pompează laptele în gura puiului abia născut și incomplet dezvoltat.

La placentare, mamiferele care au atins ultima fază de evoluție, morfologia glandelor mamare variază cu vârsta. Rudimentare la impubere, mamelele se dezvoltă la vârsta pubertății și ating completa lor dezvoltare, structurală și funcțională, în timpul gestației și al alăptării.

Corpul mamiferelor este acoperit cu păr de culoare, grosime, lungime, înclinare și mai ales desime, foarte variabile; toate acestea dau adeseori caractere de gen sau chiar de familie și sunt importante în determinarea (recunoașterea) speciilor. Apărut sub influența factorilor mediului înconjurător, părul îndeplinește funcția de protecție împotriva agresiunilor, dar mai ales funcția de păstrare a temperaturii corpului. Temperatura mediului extern



influențează lungimea, desimea și calitatea părului. Mamiferele care trăiesc în zone cu climă rece au părul lung, mătăsoș și des; cele din zonele călduroase îl au scurt, mai aspru și rar, iar la unele mamifere acvatice (delfini, balene, cașaloți), lipsește. Învelișul pilos și modificările structurale ale aparatului respirator permit, de asemenea, păstrarea temperaturii constante a corpului (homeotermia sau endotermia).

Craniul are un număr relativ redus de oase și doi condili occipitali. Emisferele cerebrale constituie partea cea mai voluminoasă a encefalului. Dentiția, una de lapte și una definitivă, este diferențiată în incisivi, canini și molari.

Cu puține excepții, embrionii mamiferelor se dezvoltă în corpul matern, iar puii, după naștere, sunt hrăniți cu laptele produs de amintitele glande mamare.

Păstrarea acestor caractere la cele mai multe mamifere a permis formularea următoarei definiții: *mamiferele sunt vertebrate patrupede, homeoterme, al căror corp este acoperit cu păr, iar puii sunt hrăniți cu lapte*. Excepțiile, parțial menționate și în enumerarea caracterelor, nu fac decât să confirme regula impusă totuși de omogenitatea grupului. Ele apar ca urmare a adaptării mamiferelor la condițiile de mediu și la modurile de hrană variate.

Manifestând un înalt grad de independență față de factorii mediului de viață și dispunând de un encefal mare – raportat la greutatea totală a corpului – mamiferele sunt considerate superioare tuturor celorlalte grupe de animale; superioritatea este gândită în sens evolutiv, având în vedere faptul că mamiferele au legături filogenetice cu grupele inferioare.

### **Din ce grup de animale se trag mamiferele?**

În toate cărțile de zoologie, evoluția speciilor de vertebrate pornește de la pești – strămoșii amfibienilor – care la rândul lor stau la originea reptilelor. Din reptile provin următoarele două clase: păsările și mamiferele. Nu vom nota aici numele precursorilor zburătoarelor de mai târziu și nici însușirile reptiliene și aviene ale zburătorului primitiv *Archaeopteryx*, care, în timp, au dus la deplina transformare a membrilor anterioare în aripi propriu-zise. Notăm însă că între reptile a existat un grup (Therapsida), la care s-au întezărit trăsăturile scheletice ale mamiferelor de mai târziu. Deci, reptile asemănătoare cu mamiferele au existat încă din Permianul superior – Triasicul inferior (circa 200 milioane de ani în urmă). Adevăratele mamifere însă au apărut în Triasicul superior. Tot atunci au apărut și reptilele archozauriene (ex. dinozaurienii, pterozaurienii), care, adaptându-se la cele mai variate medii continentale s-au diferențiat într-un extraordinar de mare număr de specii și s-au răspândit pe toate continentele, dominând fauna erei mijlocii. Pe uscat, de exemplu, a fost împiedicată dezvoltarea în voie a primelor reptile-mamifere. Dispariția unor archozaurieni la sfârșitul Triasicului (prima perioadă a erei reptilelor) a permis dezvoltarea în continuare a mamiferelor primitive, contemporane cu uriașii dinozauri: *Diplodocus*, *Brachiosaurus* ș.a., care măsurau peste 20 m lungime și cântăreau peste 50 000 kg – șopârle gigantice, dispărute apoi și ele la sfârșitul perioadei Cretacice. A urmat era mamiferelor (Neozoicul); în această perioadă continentele au suferit importante transformări, clima a devenit mai caldă, flora și fauna schimbându-se corespunzător noilor condiții (între altele, plantele gimnosperme au cedat supremația celor cu flori – angiosperme).

Originea reptiliană a mamiferelor este confirmată și de existența ornitorincului și a echidnelor (mamifere ovipare), care depun ouă și le clocesc până la apariția puilor. Toate celelalte mamifere însă sunt vivipare – nasc pui (ouăle de mărimi microscopice, fără coajă tare, sunt reținute în uter unde se dezvoltă embrionii).

## CAP. II. DESCRIEREA MAMIFERELOR

### Abrevieri:

**I** = identificare

**B** = biotopi preferați

**H** = hrană

**S** = structură socială

**R** = reproducere

**L** = longevitate

**C** = statutul de conservare

**D** = dușmani naturali

 = aria de răspândire

### ORDINUL INSECTIVORA

Insectivorele sunt larg răspândite pe suprafața globului, lipsind numai în Australia, într-o parte a Americii de Sud și în regiunile polare. Din punct de vedere științific, zoologii le acordă o deosebită atenție, deoarece ele ar sta la originea unor grupe de mamifere superioare, ca lilieci și primatete. Denumirea acestui grup se referă la faptul că hrana reprezentanților săi este în mare parte alcătuită din insecte.

Din acest ordin fac parte opt familii cu 300 de specii. În Europa se găsesc trei familii (Erinaceidae, Talpidae și Soricidae). În țara noastră din acest ordin, trăiesc numai 10 specii, care aparțin la trei familii: Erinaceidae (aricii), Talpidae (cârțițele) și Soricidae (chițcanii).

#### Familia Erinaceidae

Cele opt genuri cuprind aproximativ 15 specii, cu răspândire în Africa, Europa și Asia, spre nord până la limita pădurilor de foioase, iar spre sud până la Insulele Tioman, Sumatra, Java, Kalimantan, Filipine. Populează zone cu păduri, tufișuri, stepe și deșert. Sunt animale diurne și nocturne. În sezonul rece intră în hibernare. Atunci bătăile inimii scad de la 188/minut la 21/minut. Deși duc o viață terestră, la nevoie se pot cățăra și pot înota.

La noi în țară, din această familie, trăiește o singură specie, ce aparține genului *Erinaceus*.

Genul *Erinaceus*, Linnaeus, 1758

**Ariciul răsăritean; Eastern European Hedgehog**

*Erinaceus concolor* Martin, 1838



**I:** Lungimea cap + trunchi = 25–40 cm; coada = 2,5 cm; greutatea = 1–1,2 kg. Corpul este acoperit cu țepi, numai pe burtă prezintă păr de culoare gălbui-alburie, cu o pată albă, clară, pe piept.

**B:** Regiunile de câmpie, dealuri și mai rar la munte, păduri, mărăcișișuri, uneori în grădini.

**H:** Râme, melci, păianjeni, insecte, broaște, șoareci.

**S:** Solitar, cu excepția perioadei de reproducere.

**R:** Perioada martie–iunie. Gestația este de șapte săptămâni, femela dând naștere la 3–6 (8) pui cu pleoapele lipite timp de o lună, după care pot părăsi culcușul.

**L:** În stare liberă trăiește 8–10 ani.

**D:** Vulpea și buha mare.

**C:** Specie protejată.

### Familia Talpidae

Cârțițele sunt mamifere insectivore subterane, care trăiesc în galeriile săpate de ele. Cuprind 12 genuri cu 20 de specii și au largă răspândire pe suprafața globului. Cele mai multe specii sunt galericole și acvatice. Populează zonele cu fânețe, islazuri, livezi, păduri și chiar terenurile cultivate. Din această familie avem două specii, ce aparțin genului *Talpa*.

Genul *Talpa* Linnaeus, 1758

**Cârțița; Mole**

*Talpa europaea* Linnaeus, 1758



**I:** Lungimea cap + trunchi = 11,5–15,5 cm; coada = 2,5–3,0 cm; greutatea = 80–120 g. Corpul cilindric și alungit. Capul, cu botul golaș asemănător unui râț. Picioarele scurte, cu labele mari, iar degetele lungi și unite într-o membrană din care ies numai ghearele. Blana de culoare neagră, deasă și moale și cu perii scurți.

**B:** Regiunile de câmpie, dealuri și mai rar la munte, păduri, mărăcinișuri, uneori în grădini.

**H:** Râme, melci, păianjeni, insecte, broaște, șoareci.

**S:** Solitară, cu excepția perioadei de reproducere.

**R:** Are loc primăvara, astfel încât la sfârșitul lunii mai se încheie gestația care durează 30–40 zile. Puii, în număr de 3–4 părăsesc culcușul la vârsta de cinci luni, când sunt și înțărcați.

**L:** În stare liberă trăiește 8–10 ani.

**D:** Mamifere mici și păsări răpitoare.

**C:** Specie protejată.

### Cârțița mică; Small mole

*Talpa caeca* Savi, 1822



**I:** Lungimea cap + trunchi = 9,5–14,5 cm; coada = 2,5 cm; greutatea = 80 g. Are talie mai mică decât specia *Talpa europaea*. Corp cilindric și alungit. Membrele scurte, cu degetele prinse într-o membrană. Blana deasă și moale cu peri scurți, de culoare neagră. Botul mai alungit decât la specia precedentă.

**B:** Pădurile de foioase, de la altitudini de peste 900 m, cu substrat stâncos, dar cu suficientă structură de sol pentru a-și săpa galeriile.

**H:** Râme, melci, păianjeni, insecte, broaște, șoareci.

**S:** Solitară, cu excepția perioadei de reproducere.

**R:** Are loc primăvara, astfel încât la sfârșitul lunii mai se încheie gestația care durează 30-40 zile. Puii, în număr de 3–4, părăsesc culcușurile la vârsta de cinci luni, când sunt și înțărcați.

**L:** În stare liberă trăiește 8–10 ani.

**D:** Mamifere mici și păsări răpitoare.

**C:** Specie protejată.

### Familia Soricidae

Se cunosc 20 de genuri (din care șase terestre), cu peste 200 de specii, răspândite pe toate continentele, cu excepția Australiei, precum și a insulelor Groenlanda, Islanda, Noua Zeelandă. În America de Sud, sunt răspândiți doar în partea nordică. Preferă zonele umede, însă există și specii care trăiesc în zone deșertice. Temperatura și gradul de evaporare sunt factori hotărâtori în limitarea răspândirii acestor insectivore; fiind de talie foarte mică, pierderile de căldură sunt mai mari decât la mamiferele mijlocii sau la cele de talie mare. Vânează foarte iute, iar prada este mai întâi paralizată și ucisă de secreția veninoasă a unei glande salivare.

În România se întâlnesc șapte specii de chițcani, ce aparțin la trei genuri.

Genul **Sorex** Linnaeus, 1758

**Chițcanul comun**

**Sorex araneus** Linnaeus, 1758



**I:** Lungimea cap + trunchi = 8,7 cm; coada = 3,5–5,5 cm; greutatea = 14 g. Blana, de culoare roșcat-cafenie, este mai închisă pe spate decât pe abdomen. Coada este bicoloră, acoperită cu peri subțiri și aspri. Urechile sunt scurte, rotunjite la vârf.

**B:** Specie comună pentru toate regiunile țării. Este întâlnită în locuri necultivate, păduri, grădini. Iarna poate intra în grajdurile și podurile locuințelor.

**H:** Viermi, păianjeni, larve de insecte și mai rar semințe de oleaginoase.

**S:** Solitar, în funcție de sezon și habitat.

**R:** Împerecherile au loc din aprilie până în septembrie. Gestația durează 13–19 zile. Puii, în număr de 5–8, sunt alăptați timp de 7 săptămâni, după care pot consuma hrană solidă și devin independenți.

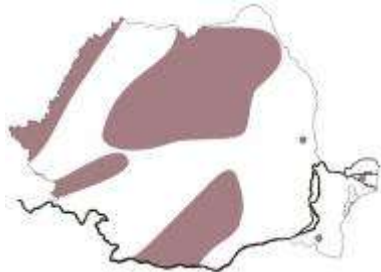
**L:** În medie trăiește 1-1,5 ani.

D: Păsările răpitoare de noapte.

C: Specie protejată

### Chițcanul pitic

*Sorex minutus* Linnaeus, 1766



I: Cel mai mic, din grupul chițcanilor de la noi. Lungimea cap + trunchi = 4,5–6,6 cm; coada = 3,1–4,6 cm; greutatea = 2,5–7,5 g. Blana este de culoare cenușie pe partea dorsală și alb-cenușie pe partea ventrală. Urechile sunt mici și ascunse în blană.

B: Întâlnit din zona de câmpie până în cea montană. Preferă terenurile uscate, acoperite cu tufișuri, dar și pajiștile, pădurile de foioase sau în amestec, grădini.

H: Râme, melci, păianjeni, insecte.

S: Solitar, cu excepția perioadei de împerechere.

R: Împerecherile au loc în 2 sau 4 perioade, din primăvară până la sfârșitul verii. Gestația este de 3–4 săptămâni și se nasc 4–7 pui.

L: În medie trăiește un an.

D: Păsările răpitoare de noapte.

C: Specie protejată.

### Chițcanul de munte ; Alpine shrew

*Sorex alpinus* Schinz, 1837



I: Lungimea cap + trunchi = 7,5 cm; coada = 7,5 cm; greutatea = 6–10 g. Blana este de culoare cenușie pe partea dorsală și cafenie pe cea ventrală. Coada este de culoare roșietică sau neagră, acoperită cu peri aspri. Membrele posterioare sunt mai mari decât cele anterioare.

B: Din zonele premontane și montane. Preferă pădurile de brad, molid și jnepeniș.

H: Râme, viermi, insecte.

S: Solitar, cu excepția perioadei de împerechere.

R: Împerecherile au loc în aprilie și iulie. Gestația durează 21–24 de zile. Nu este prolific, având în medie 4–6 pui pe o naștere.

**L:** În medie trăiește 18–24 de luni.

**D:** Păsările răpitoare de noapte.

**C:** Specie protejată.

Genul **Neomys**, Kaup, 1829

**Chițcanul de apă ; Water shrew**

**Neomys fodiens** Pennant, 1771



**I:** Este cel mai mare dintre chițcanii de la noi. Lungimea cap + trunchi = 15 cm; greutatea = 20 g. Blana este de culoare cenușie–închisă, uneori chiar neagră pe spate și alb–cenușie pe abdomen. Uneori prezintă o pată de culoare albă în pavilionul urechii și înapoia ochilor. Labele și degetele sunt mărginite de două rânduri de peri care servesc la înot. Coada are peri de culoare argintie, ce servesc tot la înot.

**B:** Întâlnit de la câmpie până la altitudinea de 2000 m. Este o specie acvatică, fiind întâlnită pe malurile lacurilor și a râurilor.

**H:** Insecte, icre de păstrăvi, păstrăvi mici cărora le mănâncă creierul.

**S:** Specie cu cel mai pronunțat instinct gregar.

**R:** Împerecherile au loc din primăvară până la sfârșitul verii. Gestația durează 20 de zile, după care femelele nasc câte 5–7 pui, de 2–3 ori pe an.

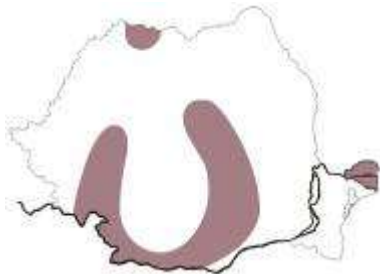
**L:** În medie trăiește 18 luni.

**D:** Păsările răpitoare și unele mamifere carnivore.

**C:** Specie protejată.

**Chițcanul de mlaștină; Miller's water shrew**

**Neomys anomalus** Cabrera, 1907



**I:** Lungimea cap + trunchi = 6,2–8,8 cm; coada 4,2–6,4 cm; greutatea = 7,5–17 g. Blana, dorsal are culoare gri–cenușie, iar ventral culoare albă, cu o linie netă ce desparte două zone. Coada bicoloră, cu cenușiu închis și alb.

**B:** Întâlnit de la câmpie până la munte (2000 m altitudine). Preferă zonele umede situate lângă ape mai mari.

**H:** Insecte.

**S:** Solitar, cu excepția perioadei de împerechere.

**R:** Împerecherile au loc din primăvară până la sfârșitul verii. Gestația durează până la 24 de zile, după care femelele nasc 3–6 pui golași, cu pleoapele lipite un timp.

**L:** În medie trăiește 18 luni.

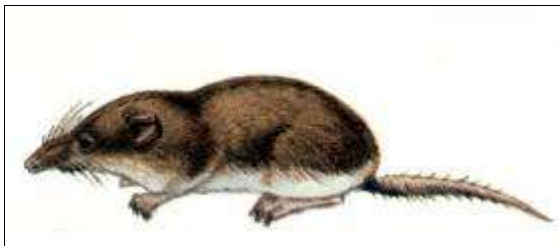
**D:** Păsările răpitoare de noapte.

**C:** Specie protejată.

Genul *Crocidura* Linnaeus, 1758

**Chițcanul de câmp; Bicoloured shrew**

*Crocidura leucodon* Hermann, 1780



**I:** Lungimea cap + trunchi = 6–9 cm; coada = 4,5 cm; greutatea = 17 g. Blana, dorsal are culoarea cenușiu-cafenie, iar ventral cenușiu-alburie sau gălbui, fără linie de demarcație a celor două zone.

**B:** Întâlnit de la șes până în zona colinară. Preferă pajiștile, poienile, marginile de pădure, grădinile și chiar clădirile vechi.

**H:** Insecte și melci.

**S:** Specie solitară, cu excepția perioadei de împerechere.

**R:** Împerecherile au loc din primăvară până la sfârșitul verii. Gestația durează aproximativ 20 de zile, după care femelele nasc de 2 pe an, câte 5–8 pui.

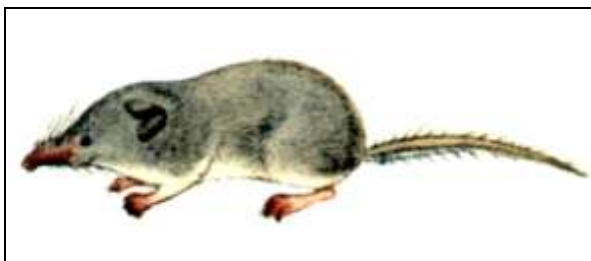
**L:** În medie trăiește 18 luni.

**D:** Păsările răpitoare de noapte și unele mamifere carnivore.

**C:** Specie protejată.

**Chițcanul de grădină; Lesser white toothed shrew**

*Crocidura suaveolens* Pallas, 1811



**I:** Lungimea cap + trunchi = 5–8 cm; coada = 2,4–4,8 cm; greutatea = 3–11 g. Blana, dorsal are culoarea cenușie spre brună sau roșcat-gălbuie, iar ventral culoarea este alburie-gălbuie. Nu prezintă linie de demarcație a celor două zone. Coada este bicoloră.

- B:** Întâlnit la noi Dobrogea, Muntenia, Oltenia și Transilvania. Preferă terenurile cultivate. Uneori îl găsim în grădini și locuințe. Nu depășește altitudinea de 500–700 m.
- H:** Râme, insecte și mici amfibieni.
- S:** Specie solitară, cu excepția perioadei de reproducere.
- R:** Împerecherile au loc din martie până în august. Gestația durează 28–30 de zile, după care femela naște de mai multe ori pe an, câte 3–6 pui pe serie.
- L:** În medie trăiește 18 luni.
- D:** Păsările răpitoare de noapte și de zi, unele mamifere carnivore.
- C:** Specie protejată.

## ORDINUL CHIROPTERA

Singurele mamifere cu zbor activ, datorită adaptărilor de alungire a falangelor membrilor anterioare și unirea lor cu o dublă membrană pielosă (patageum) care se extinde pe laturile corpului, incluzând și membrele posterioare și coada. Au corpul acoperit cu păr, nasc pui complet dezvoltăți, îi hrănesc cu lapte, până când sunt în stare să-și procure singuri hrana. Sunt animale cu sânge cald (homeoterme), dar le este caracteristic un prag minim de temperatură a corpului. Speciile din zonele temperate pot supraviețui la temperaturi apropiate de 0°C numai intrând în hibernare, când își reduc la minimum funcțiile organismului.

Originea liliecilor este foarte îndepărtată, cea mai veche fosilă cunoscută datând din Eocenul timpuriu (aprox. 55 milioane de ani în urmă).

Sunt răspândiți pretutindeni, cu excepția continentului Antarctica și a unor insule îndepărtate de țărm. Se cunosc 1000 de specii, din care aproximativ 170 sunt de talie mare (ordinul **Macrochiroptera**) și se întâlnesc în zonele tropicale fiind în general fungivore, iar restul speciilor fac parte din subordnul **Microchiroptera**. Din cele 18 familii ale acestui ultim subordin, în fauna Europei există doar trei (familiile Rhinolophidae, Vespertilionidae, Molossidae), cuprinzând 45 de specii. În fauna României se întâlnesc reprezentanți ai primelor două familii, în număr de 30 de specii.

### Familia Rhinolophidae

Cuprinde lilieci cu pliuri ale pielii în formă de potcoavă, în jurul nărilor, și un alt pliu în poziție verticală, numit *sella* sau *lanseta*. Emit ultrasunete pe nări, gura rămânând închisă. Obişnuiesc să stea cu capul în jos, agățați cu ajutorul ghearelor degetelor „I” de la membrele posterioare, de neregularitățile tavanelor din adăposturile pe care le populează. Uneori stau atârnați numai prin gheara unuia din cele două degete mari. În timpul hibernării și pe căldură mare, dar și în primele zile de ocrotire a puiului nou născut, obișnuiesc să se înfășoare cu aripile, iar coada este lăsată pe spate. Pe substrat plan se deplasează cu mare greutate, cu ambele perechi de membre. Calcarul/pintenul atinge aproape 1/3 din lungimea uropatagiului (membrana din jurul cozii). Deoarece coada rinolofidelor este scurtă, uropatagiul apare în timpul zborului ca un arc concav. La toate rinolofidele lipsește lobul postcalcanear/epiblema.

Femelele au o pereche de mamele în regiunea pectorală și o altă pereche, cu “mamele false”, situată în regiunea inghinală. Puiul se prinde de aceste mamele, încât, atunci când mama stă atârnată cu capul în jos, el rămâne cu capul în sus. Urechile se mișcă independent una de alta. Lilieci cu nas potcoavă nu au tragus, dar au un anti-tragus foarte bine dezvoltat. Vara nu cad în toropeală profundă și în caz de nevoie își pot relua repede activitățile. Prăzile sunt prinse cu ajutorul aripilor și depozitate temporar în pungile obrazilor.



Genul *Rhinolophus* Lacépède, 1799

**Liliacul mare cu nas potcoavă; Greater horseshoe bat**

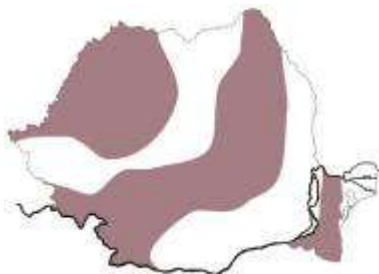
*Rhinolophus ferrumequinum* Schreber, 1774



- I:** Este cel mai mare rinolofid european, cu lungime totală = 9,2–11,4 cm; urechea = 2,0–2,6 cm; anvergura aripilor = 35–40 cm; greutatea = 17–25 g. Culoarea blănii variază în limite mari, de la roșcat– cenușiu, până la gri deschis. Abdomenul de obicei este mai deschis la culoare decât spatele. În timpul repausului se învelește cu aripile. Are niște excrescențe cornoase pe nas în formă de potcoavă, de unde îi și provine denumirea.
- B:** Zonele semiîmpădurite, cu substrat calcaros, cu ape stagnante și curgătoare, până la 800 m altitudine, foarte rar peste 1500 m. Coloniile de maternitate se adăpostesc în poduri și în case mari. Hibernează în pivnițe, cariere subterane, peșteri.
- H:** Insecte (coleoptere, scarabeide, ortoptere și lepidoptere de noapte).
- S:** Masculii adulți se separă de femele pe timpul gestației, nașterii și creșterii puilor. În acest timp, femelele alcătuiesc colonii de maternitate, de ordinul câtorva sute.
- R:** Din toamnă până în primăvară. Gestația durează aproximativ două luni, după care femelele nasc un pui, rareori doi. Alăptarea durează 3–4 săptămâni, apoi puii pot consuma hrană solidă și devin independenți.
- L:** În medie trăiește 26 ani.
- D:** Păsări răpitoare și omul.
- C:** Specie protejată.

**Liliacul mic cu nas potcoavă; Lesser horseshoe bat**

*Rhinolophus hipposideros* Bechstein, 1800



- I:** Cea mai mică specie de rinolofi din Europa, cu lungimea totală de 5,8–8,0 cm. Coada = 2,3–3,0 cm; urechea = 1,5–1,9 cm; anvergura = 19,2–25,4 cm; greutatea = 5–10 g. Blana negricioasă-fumurie pe spate și cenușiu-albicioasă pe abdomen. Urechile relativ mici. Diferă de celelalte specii ale genului prin talia mică și forma particulară a apendicelor șei. Are niște excrescențe cornoase pe nas în formă de potcoavă. În timpul repausului se învelește cu aripile.

- B:** Din zonele de câmpie până la altitudini medii, semiîmpădurite, pajiști naturale și crânguri. Vara a fost observat la 1200–2000 m altitudine. Hibernează în peșteri, galerii de mină, pivnițe, cămări, unde se pot aduna până la 300 de indivizi, de ambele sexe.
- H:** Insecte (lepidoptere, diptere, coleoptere, trichoptere, neuropetere etc.) și alte nevertebrate.
- S:** După perioada reproducerii, masculii se separă de femele, acestea din urmă alcătuind colonii de maternitate, de câte 10–100 exemplare la un loc.
- R:** Din septembrie până în aprilie. Gestația durează 60 de zile, după care se nasc 1–2 pui golași, cu pleoapele lipite pentru primele 10 zile. La vârsta de 6–7 săptămâni, puii se separă de mame.
- L:** În medie trăiește 3–4 ani.
- D:** Păsările răpitoare de noapte și omul.
- C:** Specie protejată.

**Liliacul mediteranean cu nas potcoavă;**  
**Mediterranean horseshoe bat**  
*Rhinolophus euryale* Blasius, 1853



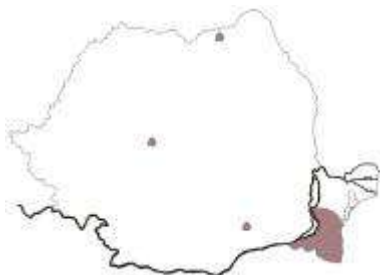
- I:** Talia mijlocie, cu lungimea totală de 6,5–9,0 cm; coada = 2,2–3,0 cm; antebrațul = 4,3–5,8 cm; urechea = 1,8–2,4 cm; anvergura = 29–32 cm; greutatea = 8–17 g. Blana mătăsoasă, de culoare cenușiu-cafenie dorsal și alb-cenușie ventral. Urechile și patagiul sunt de culoare cenușiu-deschis. În timpul repausului se învelește cu aripile. Diferă de speciile *R. ferrumequinum* și *R. hipposideros* prin talie și forma șei. De speciile *R. mehelyi* și *R. blassi* diferă prin forma apendicelor șei, lungimea celei de-a doua falange a degetului IV și prin culoarea blănii.
- B:** Populează zonele împădurite și cu peșteri situate lângă cursuri de apă. Coloniile de maternitate se instalează în peșteri și poduri de case. N-a fost observat la altitudini mai mari de 1000 m.
- H:** Insecte (lepidoptere și coleoptere).
- S:** Masculii alcătuiesc vara colonii, separate de ale femelelor până când acestea cresc puii. Spre toamnă, alcătuiesc colonii mixte, cu câteva zeci sau chiar sute de indivizi.
- R:** În perioada septembrie–octombrie. Gestația durează 60 de zile, după care femelele nasc câte un singur pui. Alăptarea durează 6–7 săptămâni.
- L:** În medie trăiește 2–4 ani.
- D:** Păsările răpitoare și omul.
- C:** Specie protejată.

**Liliacul lui Blasius; Blasius' horseshoe bat**  
*Rhinolophus blasii* Peters, 1866



- I:** Este un rinolofid de talie mijlocie, lungimea totală fiind de 7,1–8,4 cm. Coada = 2,0–3,0 cm; antebrațul = 4,3–4,8 cm; urechea = 1,6–2,1 cm; anvergura = 27–31 cm; greutatea = 10–17 g. Diferă de celelalte specii de rinolofide prin talia mijlocie, lungimea primelor două falange ale degetului IV, prin forma apendicelor nazale și forma șeii.
- B:** Populează zonele împădurite, cu multe formațiuni carstice. Atât adăposturile de vară, cât și cele de iarnă, sunt în cavități naturale și artificiale, dar au fost observați și în poduri de case.
- H:** Insecte (coleoptere).
- S:** Solitar, cu excepția perioadei de reproducere și de hibernare. Masculii se separă de femele pe perioada de vară, se reîntînesc toamna pentru reproducere și iarna pentru hibernare. Femelele nu formează colonii mai mari de 20 de indivizi. Coloniile de hibernare pot întruni până la 300 de indivizi.
- R:** Împerecherile au loc toamna, până în noiembrie. Gestația durează 60 de zile, după care, în iunie–iulie, femelele nasc un pui. Alăptarea durează 4–5 săptămâni, după care puii devin independenți.
- L:** În medie trăiește 5–6 ani.
- D:** Păsările răpitoare și omul.
- C:** Specie protejată.

**Liliacul lui Méhèly; Mehely's horseshoe bat**  
*Rhinolophus mehelyi* Matschie, 1901



- I:** Talie mijlocie, cu lungimea totală de 7,9–9,3 cm; coada = 2,4–3,2 cm; urechea = 1,8–2,3 cm; antebrațul = 4,7–5,5 cm; greutatea = 10–18 g. Blana relativ groasă, de culoare cenușiu-roșcată pe spate și aproape albă ventral. Apendicele superior și inferior al șeii este rotunjit. Înălțimea antitragusului nu atinge jumătate din lungimea urechii. În jurul ochilor există un inel de culoare neagră. Se aseamănă cu *R. euryale* și *R. blasii*, dar diferă de aceste specii prin forma lanțetei, a apendicelui superior al șeii și lungimea falangei a doua de la degetul IV.

**B:** Populează zone împădurite, cu multe formațiuni carstice și nu depășește altitudinea de 1200 m. Se adăpostește în vecinătatea cursurilor de apă.

**H:** Insecte.

**S:** Masculii alcătuiesc vara colonii, separate de ale femelelor până când acestea cresc puii. Spre toamnă alcătuiesc colonii mixte de până la 2000 indivizi

**R:** Din toamnă până în primăvară. Gestația durează 55 zile, după care, în iunie–iulie, femelele nasc un pui.

**L:** În medie trăiește 4–6 ani.

**D:** Păsările răpitoare de noapte și omul.

**C:** Specie protejată.

### Familia Vespertilionidae

Din cele aproximativ 40 de genuri și 320 de specii existente în fauna globală, pentru Europa sunt raportate 8 genuri cu 25 de specii, care se întâlnesc și în fauna României. Spre deosebire de Rhinolophidae, Vespertilionidele nu au pliuri nazale, iar urechile sunt prevăzute cu tragus. Coada inclusă în uropatagi, ultimele două vertebre ale sale rămânând libere numai la unele specii. Patagiile au formă diferită, putând fi lungi și înguste sau largi și scurte. În timpul odihnei sunt pliate pe laturile corpului. Culoarea blănii poate fi neagră, cafenie sau cenușie dorsal și, de obicei, mai deschisă ventral. Puii au dentiție de lapte, cea permanentă fiind diferită de la un gen la altul. În general, formula dentară este: I 2/3; C 1/1; Pm 1-3/2-3; M 3/3 = 32–38.

Zborul este și el diferit, unele specii avându-l mai rapid sau mai lent, continuu sau sinuos. O parte din specii întreprind migrații pe distanțe de la câteva zeci de kilometri până la 1000 km, iar cele mai multe se deplasează sezonier, de la adăposturile de iarnă la cele de vară, pe distanțe foarte scurte. Se hrănesc cu insecte, rareori cu vertebrate mai mici.

Hrana o prind din zbor și mai rar o culeg de pe sol, de pe frunzele și ramurile arborilor sau de pe alte suporturi.

Arealul geografic al vespertilionidelor poate atinge Cercul Polar la nord și America de Sud, Africa și insulele din sudul Australiei, la sud. Cele mai multe specii pot fi identificate după lungimile de undă ale ultrasunetelor emise pe gură, cu excepția unei specii dintre liliecii urecheați (*Plecotus* sp.), care emit ultrasunete pe nări.

Genul *Myotis* Kaup, 1829

**Liliacul mare cu urechi de șoarece; Large mouse-eared bat**

*Myotis myotis* Borkhausen, 1797



**I:** Specie cu indivizi de talie mare, botul scurt și lățit. Lungimea cap + trunchi = 6,7–7,9 cm; coada = 4,5–6,0 cm; antebratul = 5,4–6,7 cm; urechea = 2,6–3,1 cm; anvergura aripilor = 35–43 cm; greutatea = 28–40 g. Urechile lungi și late, cu câte 5–8 cute orizontale, pe marginea externă. Blana deasă și moale, cu perii negri sau cafenii la bază. Spatele

cenușiu-cafeniu, cu nuanțe roșcate. Parte ventrală este albicioasă sau cenușie. Botul, urechile și aripile sunt de culoare cenușiu-cafenie. Aripile late, iar pintelul (calacrul) atinge jumătatea lungimii uropatagiului.

**B:** Se adăpostește în turlile bisericilor, în podurile caselor, în peșteri și în scorburile arborilor. Nu depășește altitudinea de 1900 m. Hibernează în colonii de 100–2000 indivizi. În urmă cu 30-40 de ani au fost raportate colonii de aprox. 5000 de indivizi.

**H:** Insecte (lepidoptere, diptere, mai rar coleoptere).

**S:** Coloniile de creștere a puilor sunt formate numai din femele adulte, masculii revenind spre toamnă, pentru împerechere. Coloniile de hibernare sunt mixte. Hibernarea durează din toamnă (septembrie-octombrie) până la începutul primăverii (martie-aprilie).

**R:** Din toamnă până în Iprimăvară. Gestația durează 46–59 zile, după care femela naște un singur pui. Maturitatea sexuală este atinsă după primul an de viață.

**L:** În medie trăiește 14 ani.

**D:** Păsările răpitoare de noapte și omul.

**C:** Specie protejată.

### Liliacul mic cu urechi de șoarece; Lesser mouse-eared bat

*Myotis blythii* Tomes, 1857



**I:** Asemănător cu *Myotis myotis* dar de talie mai mică. Lungimea cap + trunchi = 6,2–7,1 cm; coada = 5,3–5,9 cm; antebrațul = 5,2–5,9 cm; urechea = 1,9–2,3 cm; anvergura = 38–40 cm; greutatea = 15–28 g. Urechile mai înguste și mai scurte. Pe marginea externă a urechii există cinci sau șase creste orizontale. Blana are perii scurți, de culoare cenușie, ceva mai închisă la bază. Spatele este cenușiu, cu nuanțe de cafeniu, iar ventral este cafeniu–albicios. Botul, membranele aripilor și urechile sunt de culoare cenușiu-cafenie, iar tragusul este alb-gălbui. Pintelul atinge aproape jumătate din lungimea uropatagiului și are o margine îngustă de piele îngroșată.

**B:** În păduri și peșteri, unde cohabitează cu *M. myotis*, dar și în poduri de biserici. Nu depășește altitudinea de 1000 m.

**H:** Insecte (lepidoptere, diptere, mai rar coleoptere).

**S:** Masculii alcătuiesc vara colonii separate de ale femelelor, până când acestea cresc puii. Spre toamnă alcătuiesc colonii mixte. Coloniile de maternitate pot întruni câteva mii de femele, între care pot fi și juvenile, negestante.

**R:** Din toamnă până în primăvara. Femela naște un singur pui, în mod excepțional doi pui.

**L:** În medie trăiește 13 ani.

**D:** Păsările răpitoare de noapte, șoarecii, chițcanii și omul.

**C:** Specie protejată.

**Liliacul cu degete lungi; Long-fingered bat**  
***Myotis capaccinii*** Bonaparte, 1837



- I:** Un liliac de talie medie; lungimea cap + trunchi = 4,7–5,3 cm; coada = 3,5–4,2 cm; antebrațul = 3,8–4,4 cm; urechea = 1,4–1,6 cm; anvergura = 23–26 cm; greutatea = 6–15 g. Urechile moderat de lungi și înguste, cu marginile externe ușor îndoite înăuntru, au cinci pense orizontale. Blana are peri de culoare cenușiu-închisă la bază, pe spate este cenușiu-fumurie, parțial cu nuanțe gălbui. Nu este o limită tranșantă între culoarea spatelui și cea a abdomenului. Botul este roșcat-cafeniu. Urechile și membranele aripilor sunt de culoare cenușiu-cafenii. Membranele aripilor sunt late, extinse până la 3–5 mm deasupra genunchilor. Nările sunt proeminente.
- B:** Preferă pădurile și zonele cu tufișuri din dealurile și munții calcaroși, dar mai ales peșterile.
- H:** Insecte (lepidoptere, diptere, mai rar coleoptere).
- S:** Coloniile nu depășesc câteva sute de indivizi. Masculii se separă de femele pe durata creșterii puilor.
- R:** Din toamnă până în primăvara. În lunile mai-iunie se nasc puii pe care îi cresc numai femelele. Maturitatea sexuală este atinsă la vârsta de un an.
- L:** În medie trăiește 6–7 ani.
- D:** Păsările răpitoare de noapte și omul.
- C:** Specie protejată.

**Liliacul de iaz; Rough-legged water bat**  
***Myotis dasycneme*** Boie, 1825



- I:** Liliac de talie mijlocie. Lungimea cap + trunchi = 5,7–6,7 cm; coada 4,6–5,1 cm; antebrațul = 4,3–4,92 cm; urechea = 1,6–1,9 cm; anvergura = 20–30 cm; greutatea = 14–20 g. Marginea externă a urechilor nu are vreo tăietură, ci doar cinci cute orizontale evidente. Blana, cu peri deși, este de culoare cafeniu-închisă la bază. Pe spate este cafenie sau cenușiu-cafenie, cu un luciu mătăsoș. Ventral, este albicioasă, cenușie sau gălbuie, complet diferită de culoarea de pe spate. Botul este scurt și roșcat, iar urechile și

membranele aripilor sunt cenușiu–cafenii. Aripile lungi și late. Membrele mari, cu franjuri de peri lungi.

**B:** În zonele de șes, râuri și mlaștini, la altitudini joase. Hibernează în zonele deluroase și la poalele munților în peșteri, canale, tuneluri subterane, rareori depășind 1000 m altitudine.

**H:** Insecte (țânțari, fluturi și insecte acvatic) culese de pe suprafața apei.

**S:** Masculii alcătuiesc vara colonii separate de ale femelelor, până când acestea cresc puii. Spre toamnă alcătuiesc colonii mixte.

**R:** Are loc în august și se continuă chiar și în refugiile pentru hibernare. Puii se nasc în luna iunie și se despart de mame în luna august.

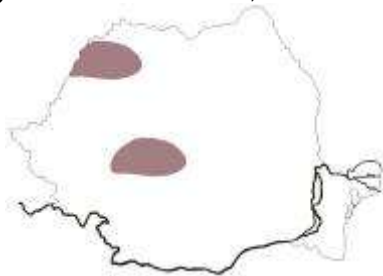
**L:** În medie trăiește 6 ani.

**D:** Păsările răpitoare de noapte, chițcanii și omul.

**C:** Specie protejată.

### Liliacul lui Daubenton; Daubenton's bat

*Myotis daubentonii* Kuhl, 1819



**I:** Liliac de talie mijlocie; lungimea cap + trunchi = 4,5–5,5 cm; coada = 3,1–4,4 cm; antebrațul = 3,5–4,2 cm; urechea = 1,0–1,4 cm; anvergura = 24–27 cm; greutatea = 7–15 g. Urechile relativ scurte, cu 4–5 cute orizontale pe marginile externe care sunt ușor zimțate în jumătatea inferioară. Tragusul scurt și drept, cu vârful rotunjit. Blana cu perii aspri, de culoare cenușiu–cafenie la bază. Spatele este cafeniu–cenușiu, vârfurile perilor fiind lucioși. Ventral culoarea este cenușiu–argintiu, cu slabe nuanțe de cafeniu; bine delimitată culoarea dorsală de cea ventrală. Botul roșcat, iar urechile și aripile de culoare cenușiu–cafenie închis. Membrele mari, cu franjuri de peri lungi; membranele aripilor se întind până la baza degetelor.

**B:** Vara caută zonele împădurite cu râuri și mlaștini, adăpostindu-se în scorburile arborilor la altitudini joase; hibernează în peșteri, galerii de mină, tuneluri, fisurile adânci din ziduri.

**H:** Insecte (țânțari și molii).

**S:** Masculii alcătuiesc vara colonii separate de ale femelelor, până când acestea cresc puii. Spre toamnă alcătuiesc colonii mixte, cu câteva zeci sau chiar sute de indivizi.

**R:** Împerecherile au loc din septembrie până în martie, fecundarea fiind primăvara. Durata gestației este de 60–70 zile. La sfârșitul lunii august puii se despart de mame. Maturitatea sexuală este atinsă la vârsta de 1,5–2 ani.

**L:** În medie nu depășesc 6–8 ani iar în captivitate atinge maximum 40 ani.

**D:** Păsările răpitoare, chițcanii și omul.

**C:** Specie protejată.

**Liliacul cu urechi răscoite; Geoffroy's bat**  
*Myotis emarginatus* E. Geoffroy, 1806



- I:** Liliac de talie mijlocie. Lungimea cap + trunchi = 4,1–5,3 cm; coada = 3,8–4,6 cm; antebrațul 13,6–4,1 cm; urechea = 1,4–1,7 cm; anvergura aripilor = 22–24,5 cm; greutatea = 7–15 g. Urechile moderat de lungi, prezintă în treimea superioară a marginii externe un prag de aproape 90° și 6–7 cute orizontale. Blana cu perii deși, de culoare cenușiu-cafenie, fără nuanțe de roșu. Botul roșcat, iar urechile și aripile sunt de culoare cenușiu-cafenii. Membranele aripilor sunt late.
- B:** În partea nordică a arealului său se adăpostește în locuințe, iar în cea sudică este întâlnit în peșteri. Nu depășește altitudinea de 1000 m. Coloniile de vară se adăpostesc în podurile caselor. Iarna intră în peșteri, tuneluri, cămări.
- H:** Insecte (diptere, fluturi și chiar omizi) și păianjeni.
- S:** Coloniile de creștere a puilor întrunesc câteva zeci până la câteva sute de femele. Masculii alcătuiesc colonii separate. Pentru hibernare intră în peșteri, unde alcătuiesc colonii mixte.
- R:** Împerecherile au loc din septembrie până în martie. Durata gestației este variabilă, în funcție de condițiile climatice. În lunile iunie–iulie se nasc puii, pe care femelele îi alăptează până la jumătatea lunii august. Maturitatea sexuală este atinsă la vârsta de 1 an.
- L:** În medie trăiește 4–5 ani, recordul maxim fiind de 16 ani.
- D:** Păsările răpitoare și omul.
- C:** Specie protejată.

**Liliacul mustăcios; Whiskered bat**  
*Myotis mystacinus* Kuhl, 1819



- I:** Este cel mai mic reprezentant al genului *Myotis* în fauna României. Lungimea cap + trunchi = 3,5–4,8 cm; coada = 3,0–4,3 cm; antebrațul = 3,2–3,6 cm; urechea = 1,2–1,7 cm; anvergura aripilor = 19–22,5 cm; greutatea = 4–8 g. Pe marginea externă a urechilor există câte o zimțătură clară și 4–5 cute orizontale. Botul, urechile și membranele aripilor au culoare neagră-cafenie. Blana, cu perii lungi și aspri, este de culoare cenușiu-închisă la bază. Pe spate culoarea este cafeniu-închis sau amestec de cenușiu-cafeniu, rareori cafeniu-



deschis. Pe partea ventrală este cenușiu cu nuanțe mai închise sau mai deschise. Membranele aripilor sunt relativ înguste, prinse până la baza degetelor. Picioarele sunt mici.

**B:** Așezările rurale și urbane, în grădini și parcuri. Pentru iarnă caută să se adăpostească în peșteri, tuneluri și cămări.

**H:** Insecte (țânțari, fluturi, libelule și gândaci).

**S:** Coloniile maternale se strâng în podurile caselor, în scorburi și nu depășesc 20–40 indivizi. Masculii rămân solitari până toamna. Pentru hibernare alcătuiesc colonii mixte (20–50 indivizi) și unii indivizi rămân chiar solitari.

**R:** Din toamnă până în primăvară. Puii se nasc în iunie–iulie și rămân cu mamele până la sfârșitul lunii august. Maturitatea sexuală este atinsă la vârsta de 15 luni.

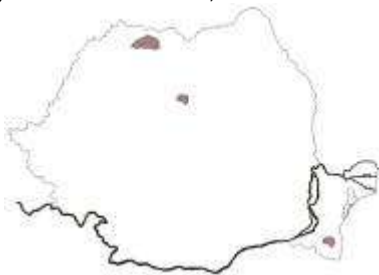
**L:** În medie trăiește 4–5 ani, dar în captivitate maximum 23 de ani.

**D:** Păsările răpitoare.

**C:** Specie protejată.

### Liliacul lui Natterer; Natterer's bat

*Myotis nattereri* Kuhl, 1818



**I:** Liliac de taie medie. Lungimea cap + trunchi = 4,2–5,0 cm; coada = 3,8–4,7 cm; antebrățul = 3,6–4,3 cm; urechea 1,4–1,8 cm; anvergura aripilor = 24,5–28 cm; greutatea = 5–12 g. Urechile relativ lungi. Pe marginile externe au câte cinci cute orizontale și o zimțare distinctă. Botul relativ lung, iar în jurul buzei superioare există peri mai lungi care sugerează mustățile. Blana, cu peri lungi și aspri, este de culoare cenușie. Spatele este cenușiu–deschis, cu slabe nuanțe de cafeniu. Pe partea ventrală culoarea este cenușiu–albicioasă. Botul este alungit și are culoare roz–deschis. Urechile și membranele aripilor sunt de culoare cenușiu–cafenie deschis. Aripile sunt late și extinse până la baza degetelor.

**B:** Populează zonele împădurite, zonele de deșert, cât și cele din preajma omului. Vara, se adăpostește în scorburi și sub scoarța copacilor. Iernează în diferite cavități subterane (peșteri, mine).

**H:** Insecte (țânțari, fluturi, libelule și gândaci).

**S:** Coloniile maternale nu depășesc 20–60 de femele, uneori între acestea rămânând și câțiva masculi, care alcătuiesc colonii mai mici, separate de cele pentru creșterea puilor. În timpul hibernării stau agățați de tavanele peșterilor și ale galeriilor de mină, fie indivizi izolați, fie în mici ciorchini formați din sexele aceleiași specii sau mixte și cu indivizi ai speciei *Myotis daubentonii*.

**R:** Din toamnă până în primăvară. Puii se nasc în iunie–iulie și sunt alăptați până în a doua jumătate a lunii august, după care devin independenți. Maturitatea sexuală este atinsă la vârsta de 1,5 ani.

**L:** În medie trăiește 4–5 ani, maxim 20 de ani.

**D:** Păsările răpitoare, chițcanii și omul.

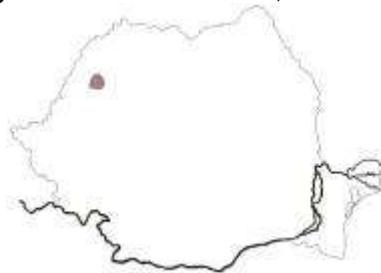
**C:** Specie protejată.

**Liliacul lui Bechstein; Bechstein's bat**  
*Myotis bechsteinii* (Kuhl, 1817)



- I:** Liliac de talie mică. Lungimea cap + trunchi = 4,5–5,5 cm; coada = 4,1–4,5 cm; antebrățul = 3,9–4,7 cm; urechea = 2,3–2,6 cm; anvergura aripilor = 25–28,6 cm; greutatea = 7–12 g. Urechile sunt late și lungi, încât întinse anterior depășesc vârful botului iar marginile lor externe au câte două cute orizontale. Blana, cu perii lungi, este de culoare cenușiu–cafenie la bază. Spatele cafeniu–deschis până la cafeniu roșcat. Botul este roșcat, abdomenul cenușiu–deschis, iar urechile și membranele aripilor sunt cenușiu–cafenii. Aripile, largi și scurte, sunt extinse până la baza degetelor. Membrele mici. Ultima vertebră codală este liberă.
- B:** Este un liliac care trăiește în pădurile de amestec, dar a fost semnalat și în pădurile de conifere, în parcuri și grădini. Coloniile de vară se adăpostesc în scorburile arborilor; iar cele de iarnă caută cămărilor, tunelurile și peșterile.
- H:** Insecte (fluturi, țânțari și gândaci).
- S:** Coloniile de creștere a puilor nu depășesc 10–20 femele în același adăpost. Vara, masculii rămân solitari. Coloniile mixte se refac toamna, iar raportul dintre sexe înclină în favoarea masculilor.
- R:** Din toamnă până în primăvară. Puii se nasc în iunie și în prima decadă din iulie. Alăptarea durează până la jumătatea lunii august, după care puii devin independenți. Maturitatea sexuală este atinsă la vârsta de 1 an.
- L:** În medie trăiește 6–8 ani, recordul fiind de 21 de ani.
- D:** Păsările răpitoare de noapte, chițcanii și omul.
- C:** Specie protejată.

**Liliacul lui Brandt; Brandt's bat**  
*Myotis brandtii* Eversmann, 1845



- I:** Lungimea cap + trunchi = 3,9–5,0 cm; coada = 3–4 cm; lungimea antebrățului = 3,3–4 cm; urechea = 1,3–1,5 cm; anvergura aripilor = 19–24 cm; greutatea = 4–10 g. Urechile sunt lungi și ascuțite, având câte 4–5 pliuri și marginile exterioare zimțate. Blana, cu peri lungi și

zbârliți, este de culoare cenușiu-cafenie la bază și albicioasă spre vârf. Culoarea pe partea dorsală a corpului este cafeniu-deschisă spre aurie. Partea ventrală este cenușiu-deschisă, cu nuanțe gălbui. Botul și urechile sunt de culoare cafeniu-deschisă.

**B:** Preferă zonele umede sau cu ochiuri de apă din păduri. Vara își organizează coloniile maternale în poduri de locuințe, dar pentru hibernare se retrage în galerii de mină, fisuri de stânci sau în peșteri.

**H:** Insecte (noctuide, diptere, coleoptere).

**S:** Coloniile maternale sunt alcătuite din 20–60 de femele, iar cele de hibernare sunt în amestec cu indivizi din speciile *Pipistrellus nathusii* și *Myotis mystacinus*, cu care a și fost confundat deseori.

**R:** Împerecherile au loc înainte de intrarea în hibernare, dar ovulația femelelor se va petrece abia în primăvară. Gestația durează 60 de zile, pentru ca în luna iunie să se nască un pui, cu pleoapele lipite în primele 3 zile și urechile lipite de corp în primele 9 zile.

**L:** Vârsta maximă atinsă a fost de 19 ani.

**D:** Păsările de pradă și o parte din mamiferele carnivore.

**C:** Specie protejată.

Genul *Plecotus* E. Geoffroz, 1818

**Liliacul urechiat brun; Brown long-eared bat**

*Plecotus auritus* Linnaeus, 1758



**I:** Liliac de talie medie. Lungimea cap + trunchi = 4,2–5,3 cm; coada = 3,7–5,5 cm, antebrațul = 3,7–4,2 cm; urechea = 3,1–4,1 cm; anvergura aripilor = 24–28,5 cm; greutatea = 4,5–11,5 g. Urechile foarte lungi, subțiri și au 22–24 de cute transversale. Aproape de baza urechii există o mică umflătură, asemenea unui buton. Botul apare cu marginile umflate. Blana cu peri lungi și aspri, la bază este de culoare cenușiu-cafenie. Spatele este de culoare cenușiu-cafeniu deschis. Laturile corpului de culoare și mai deschisă, iar abdomenul este cenușiu-deschis cu nuanțe gălbui. Buzele roz, iar regiunea nasului și ochilor sunt de culoare cafeniu-deschis.

**B:** Preferă pădurile de foioase din câmpie și zona deluroasă. În cele de conifere nu depășesc altitudinile medii. Coloniile de vară se strâng în scorburile arborilor, în cutii de lemn instalate în păduri și chiar în podurile caselor. Pentru iarnă se retrag în cămări, tuneluri, peșteri.

**H:** Insecte (fluturi de noapte, omizi), păianjeni și alte mici nevertebrate.

**S:** În coloniile de vară se adună numai femelele gestante și cele subadulte. Masculii rămân izolați, iar coloniile mixte se alcătuiesc toamna, pentru reproducere.

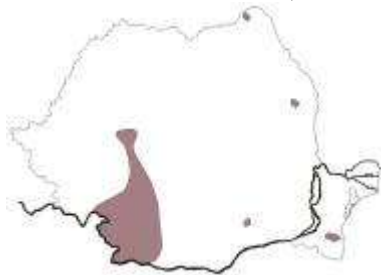
**R:** Împerecherile au loc toamna, dar pot continua și în adăposturile de hibernare. Puii se nasc în iunie–iulie și sunt alăptați șase săptămâni. Maturitatea sexuală este atinsă la vârsta de 2–3 ani pentru femele și la 1 an pentru masculi.

**L:** În medie trăiește 4–5 ani, maximum 22 de ani.

**D:** Păsările de pradă, pisicile domestice (ocazional) și omul.

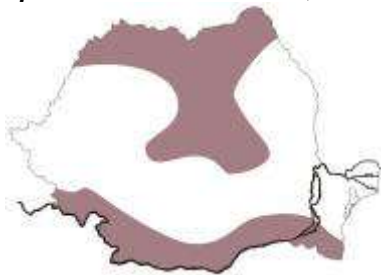
**C:** Specie protejată.

**Liliacul urechiat cenușiu; Grey long-eared bat**  
*Plecotus austriacus* Fischer, 1829



- I:** Liliac de talie medie. Lungimea cap + trunchi = 4,1–5,8 cm; coada = 3,7–5,5 cm; antebrațul = 3,7–4,5 cm; urechea = 3,1–4,1 cm; anvergura aripilor = 25,5–29,2 cm; greutatea = 5–13 g. Urechile asemănătoare cu ale speciei precedente, marginile lor externe fiind prevăzute cu 22–24 de cute orizontale și tot atâtea pliuri pe fața internă, iar botul este mai lung și mai ascuțit și ochii sunt relativ mari. Blana cu perii lungi, de culoare cenușiu-închis la bază. Spatele este de culoare cenușie, cu nuanțe slabe de cafeniu, iar abdomenul este cenușiu-deschis. Botul, buzele superioare și ochii sunt de culoare cenușiu-închis, ca o mască. Membranele aripilor și urechile sunt cenușii. Aripile sunt late, extinse până la baza degetelor. Membrele mici.
- B:** Terenurile cultivate sau văile joase și calde ale munților, nu mai sus de 400 m altitudine. Pentru iarnă se retrage în cămări, tuneluri și peșteri
- H:** Insecte (noctuide, diptere, coleoptere).
- S:** Coloniile de vară sunt alcătuite din 10–20 de femele. Masculii rămân izolați și își apără teritoriile pentru atragerea femelelor, toamna. Micile colonii de hibernare sunt mixte.
- R:** Împerecherile au loc toamna, iar fecundarea se produce în primăvară. Puii se nasc în a doua jumătate a lunii iunie. Maturitatea sexuală este atinsă la vârsta de 2–3 ani pentru femele și la vârsta de un an pentru masculi.
- L:** Masculii trăiesc aproximativ 5 ani, iar femelele 9 ani, maximum 14 ani.
- D:** Păsările răpitoare de noapte și omul.
- C:** Specie protejată.

Genul *Vespertilio* Linnaeus, 1758  
**Liliacul bicolor; Parti coloured bat**  
*Vespertilio murinus* Linnaeus, 1758



- I:** Liliac de talie medie. Lungimea cap + trunchi = 4,8–6,4 cm; coada = 3,7–4,5 cm; antebrațul = 4,0–4,7 cm; urechea = 1,2–1,7 cm; anvergura aripilor = 27–31 cm; greutatea = 12–20 g. Urechile scurte, late și de formă ovală. Marginile externe ale lor au câte o cută ce coboară

sub nivelul colțului gurii, iar mai sus au câte 4 cute orizontale. Blana cu peri lungi și deși, este culoare cafeniu–negricioasă la bază. Pe spate, perii au vârfurile argintii, ceea ce îi dă aspect de brumat. Abdomenul alb sau cenușiu–deschis, iar pieptul este alb curat. Urechile, membranele aripilor și botul sunt cafeniu–negricioase. Aripile sunt înguste, extinse până la baza degetelor.

**B:** Din zonele de câmpie până la cele de munte. Vara se adăpostește în crăpături de ziduri și de stânci, chiar pe sub scoarța arborilor sau în podurile caselor. Pentru iarnă caută fisuri mai adânci, intră în peșteri și tuneluri.

**H:** Insecte (fluturi, gândaci).

**S:** Coloniile de creștere a puilor reunesc 30–50 de femele. Masculii alcătuiesc colonii de 150 indivizi. Coloniile de hibernare sunt mixte.

**R:** Împerecherile au loc toamna și iarna. Puii în număr de 2–3, se nasc în luna iunie și la începutul lui iulie.

**L:** În medie trăiește 5 ani.

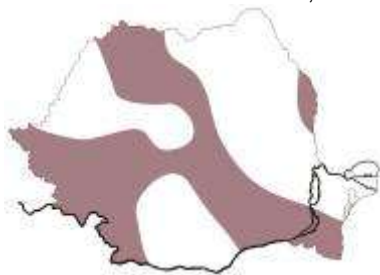
**D:** Păsările răpitoare de noapte, pisicile domestice și omul.

**C:** Specie protejată.

Genul *Eptesicus* Rafinesque, 1820

**Liliacul cu aripi late; Serotine**

*Eptesicus serotinus* Schreber, 1774



**I:** Specie de talie mare. Lungimea cap + trunchi = 6,2–8,2 cm; coada = 4,6–5,4 cm, antebrațul = 4,8–5,7 cm; urechea = 1,4–2,2 cm; anvergura aripilor = 31,5–38,1 cm; greutatea = 14–34 g. Urechile relativ scurte, de formă aproape triunghiulară, cu marginea posterioară îngustă și cu cinci cute orizontale ce coboară spre colțul gurii. Blana cu peri lungi, de culoare cafeniu–închis la bază. Spatele are culoare fumuriu–cafenie, iar ventral este gălbui–cafeniu. Urechile și botul sunt de culoare neagră, iar membranele aripilor de culoare cafeniu–negricioasă. Aripile sunt late și extinse până la baza degetelor.

**B:** Numit liliac de casă. Populează pajiștile, grădinile și parcurile de la altitudini joase, dar a fost întâlnit și la 900 m altitudine. Vara caută adăpostul podurilor, scorburilor și chiar al cutiilor de lemn instalate în păduri. Pentru iarnă intră în cămărilor, podurile caselor, tuneluri și peșteri.

**H:** Insecte (fluturi și gândaci).

**S:** Coloniile de creștere a puilor reunesc 10–50 de femele. Masculii rămân solitari sau alcătuiesc mici colonii, sau uneori rămân în coloniile materne. Din luna septembrie se structurează coloniile mixte.

**R:** Împerecherile au loc în perioada septembrie–octombrie. Puii (numai câte unul de la fiecare femelă) se nasc în a doua jumătate a lunii iunie. La naștere, puii cântăresc 5,2–6,2 g și au pleoapele lipite în primele 3–4 zile. Maturitatea sexuală este atinsă la vârsta de un an.

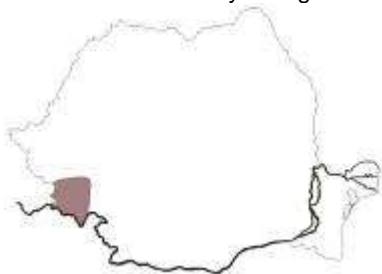
**L:** În medie trăiește 7–7,5 ani, maximum 19,5 ani.

**D:** Păsările răpitoare de noapte, pisicile domestice și omul.

**C:** Specie protejată.

## Liliacul lui Nilsson; Northern bat

*Eptesicus nilssonii* Keyserling et Blasius, 1839

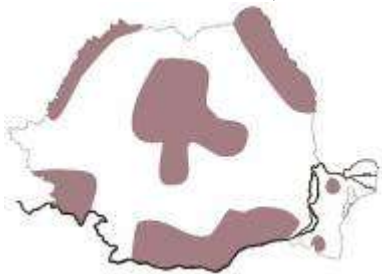


- I:** Liliac de talie medie. Lungimea cap + trunchi = 5,4–6,3 cm; coada = 3,5–5,0 cm; antebrațul = 3,8–4,2 cm; urechea = 1,3–1,7 cm; anvergura aripilor = 24–28 cm; greutatea = 8–17 g. Urechile sunt relativ scurte și lățițe spre bază, având marginea posterioară până aproape de colțul gurii și prezintă cinci cute orizontale. Tragusul, ușor curbat spre interior, e scurt, lat și cu vârful rotunjit. Blana cu perii lungi, de culoare cafeniu-închis la bază. Perii de pe spate și de pe cap au vârfurile aurii, iar ceafa de culoare mai închisă. Culoarea pe abdomen este gălbui-cafenie. Botul, urechile și membranele aripilor sunt cafeniu-negricioase. Pintelul atinge jumătate din lungimea uropatagiului.
- B:** Pădurile și lăstărișurile din zonele deluroase și de munte până la 1500–2000 m altitudine. Coloniile de vară se adăpostesc în crăpături de stânci, pe sub tabla acoperișurilor și în scorburi. Pentru iarnă caută cămările, tunelurile și peșterile.
- H:** Insecte (lepidoptere, diptere și coleoptere).
- S:** Masculii stau izolați. Coloniile de creștere a puilor sunt formate din 20–60 femele. Coloniile de iarnă sunt mixte.
- R:** Împerecherile au loc toamna. Puii (1–2) se nasc în prima jumătate a lunii iunie. La vârsta de patru săptămâni pot zbura. Maturitatea sexuală este atinsă la vârsta de un an.
- L:** În medie trăiește 4–5 ani, iar longevitatea maximă este de 14,5 ani.
- D:** Păsările răpitoare, pisicile domestice și omul.
- C:** Specie protejată.

Genul *Nyctalus* Bodwich, 1825

## Liliac de amurg; Noctule

*Nyctalus noctula* Schreber, 1777



- I:** Liliac de talie mare. Lungimea cap + trunchi = 6–8,2 cm; coada = 4,1–6 cm; urechea = 1,6–2,1 cm; anvergura aripilor = 32–40 cm; greutatea = 19–40 g. Urechile au formă triunghiulară, sunt late la bază și rotunjite la vârf, cu câte patru cute orizontale pe marginile externe. La colțurile gurii se observă umflături glandulare. Blana cu perii scurți, netezi, fără culori diferite la bază și la

vârf. Spatele este roșcat, iar abdomenul este de culoare cafeniu–deschis. După năpâririile din august–septembrie, culoarea spatelui este cafeniu–deschisă, cu nuanțe cenușii. Membranele aripilor, urechile și botul sunt de culoare cafeniu–negricioasă.

**B:** Se întâlnește la altitudini joase. Cu ocazia migrațiilor poate traversa munți înalți de 1900 m. Coloniile de creștere a puilor se adăpostesc în scorburi, în crăpăturile scoarței arborilor.

**H:** Insecte (fluturi și gândaci).

**S:** Începând cu a doua jumătate a lunii aprilie se structurează coloniile materne cu câte 20–40 femele. Masculii rămân solitari sau în grupuri mici (5–10 indivizi), până toamna, când își apără teritoriile și sunt vizitați de 4–5 femele. Coloniile de iarnă sunt mixte, reunind până la 1000 de indivizi.

**R:** Împerecherile au loc în perioada august–octombrie. Gestația durează 70–75 de zile, astfel încât în iunie–iulie se nasc puii. Alăptarea durează șase săptămâni.

**L:** Din cauza temperaturilor scăzute iarna, cam 50% din tineret nu-și mai revine din hibernare. Altfel, longevitatea maximă este de 12 ani.

**D:** Păsările răpitoare de noapte și omul.

**C:** Specie protejată.

### Liliacul mare de amurg; Greater noctule

*Nyctalus lasiopterus* Schreber, 1880



**I:** Este asemănător cu liliacul de amurg (*N. noctula*), dar în același timp este cel mai mare dintre speciile de lilieci din România. Lungimea cap + trunchi = 8,4–10,4 cm; coada = 5,5–6,5 cm; antebrațul = 6,3–6,9 cm; urechea = 2,1–2,6 cm; anvergura aripilor = 41–46 cm; greutatea = 41–76 g. Marginile urechilor sunt prevăzute cu peri rari, iar tragusul are forma de ciupercă. Culoarea blănii este brun–cafenie, pe spate bicoloră, iar abdomenul este gălbui–cafeniu. Botul și urechile de culoare cafeniu–negricioase. Aripile lungi și înguste, cu peri aspri pe partea ventrală.

**B:** Preferă pădurile de foioase, din zonele de câmpie, dar se întâlnește și în cele de conifere, până la 1900 m altitudine. Atât coloniile de vară, cât și cele de hibernare sunt în scorburile arborilor.

**H:** Insecte mari (gândaci).

**S:** Coloniile maternale întrunesc până în 10 femele, iar masculii rămân izolați până toamna, când se structurează coloniile mixte.

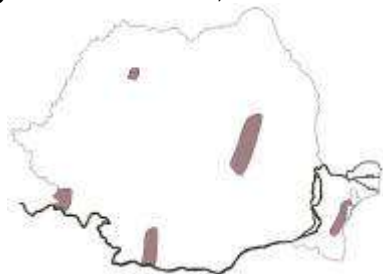
**R:** Împerecherile au loc toamna, în refugiile de hibernare. Gestația durează aproximativ 70 de zile. În iulie, femelele gestante nasc de obicei doi pui. La vârsta de 40 de zile devin independenți. Maturitatea sexuală este atinsă la vârsta de un an.

**L:** În medie trăiește 5–6 ani, maximum 12 ani.

**D:** Păsările răpitoare de noapte și omul.

**C:** Specie protejată.

**Liliacul lui Leisler; Leisler's bat**  
*Nyctalus leisleri* Kuhl, 1818



- I:** Liliac de talie medie. Lungimea cap + trunchi = 4,8–6,8 cm; coada = 3,5–4,5 cm; antebrațul = 3,9–4,6 cm; urechea = 1,2–1,6 cm; anvergura aripilor = 26–32 cm; greutatea = 13–20 g. Blana este bicoloră, cu perii scurți, cafeniu–negricioși la bază și mai deschiși la vârf. Urechile și tragusul asemănătoare celorlalte două specii ale genului, marginea lor externă având 4–5 cute orizontale. Botul pare a fi ceva mai ascuțit. Abdomenul este de culoare gălbui–cafeniu. Fața, urechile și aripile sunt de culoare cafeniu–negricioasă. Aripile lungi și înguste.
- B:** Preferă pădurile, de la nivelul câmpiilor până la 1900 m altitudine. Coloniile de vară și de iarnă se adăpostesc în scorburi, uneori în amestec cu indivizi de *N. noctula*.
- H:** Insecte (fluturi, diptere și gândaci).
- S:** Coloniile maternale întrunesc 20–40 femele adulte și subadulte, dacă se adăpostesc în scorburi, și de câteva sute, dacă se adăpostesc în podurile caselor. Masculii stau izolați sau în mici grupări, până toamna.
- R:** Împerecherile au loc în luna septembrie. Gestația durează 70 de zile, după care femelele au câte un pui rareori doi. Aceștia se pot hrăni singuri la vârsta de șase săptămâni. Maturitatea sexuală este atinsă la vârsta de un an.
- L:** În medie trăiește 5–6 ani, maximum 9 ani.
- D:** Păsările răpitoare de noapte și omul.
- C:** Specie protejată.

Genul *Pipistrellus* Kaup, 1829  
**Liliacul lui Savii; Savi's pipistrelle**  
*Pipistrellus savii* Bonaparte, 1837



- I:** Lungimea cap + trunchi = 4–5 cm; coada = 3–4,2 cm; lungimea antebrațului = 3–3,6 cm; urechea = 0,9–1,3 cm; anvergura aripilor = 22–22,5 cm; greutatea = 5–10 g. Urechile sunt mai late decât la *P. pygmaeus* și rotunjite, cu marginile exterioare crestate. Blana cu perii lungi, de culoare gălbui–cafenie pe spate și alb–gălbui pe abdomen. Urechile și botul sunt cafeniu–negricioase.



**B:** Preferă văile montane și pășunile alpine; un exemplar aflat în colecțiile Muzeului Național de Istorie Naturală „Grigore Antipa” București a fost colectat din sudul Dobrogei, fiind de altfel prima semnalare a prezenței speciei în fauna României. Coloniile maternale se instalează în poduri și scorburi, iar pentru hibernare intră în peșteri, galerii de mină sau fisuri adânci din stânci.

**H:** Insecte (fluturi, diptere și gândaci).

**S:** Trăiește în colonii de 30–50 indivizi și ocazional a fost semnalat în adăposturi în care existau și indivizi de *Pipistrellus nathusii*.

**R:** Împerecherile au loc în septembrie–octombrie, dar ovulația și fecundarea se petrec în primăvară, după ieșirea din hibernare. Nașterile au loc în iunie–iulie.

**L:** În medie nu depășesc 2–3 ani.

**D:** Păsările răpitoare și o parte din mamiferele carnivore.

**C:** Specie protejată.

### Liliacul pitic; Common pipistrelle

*Pipistrellus pipistrellus* Schreber, 1774



**I:** Este unul din cei mai mici lilieci europeni. Lungimea cap + trunchi = 3,6–5,1 cm; coada 2,3–3,6 m; antebrațul = 2,8–3,4 cm; urechea = 0,9–1,3 cm; anvergura aripilor = 18–24 cm; greutatea = 3,5–8 g. Urechile sunt scurte, de formă triunghiulară cu vârful rotunjit, iar marginea externă are câte 4–5 cute orizontale. Blana, cu peri deși și subțiri, este de culoare cafeniu–închisă și chiar neagră la bază. Spatele roșcat sau cafeniu–închis. Abdomenul gălbui–cafeniu până la cenușiu–cafeniu. Botul, urechile și aripile sunt cafeniu–negricioase. Aripile sunt înguste.

**B:** Preferă pădurile, parcurile și grădinile, dar intră și în locuințe. Pentru vară se adăpostește în scorburi, crăpăturile scoarței arborilor, în fisuri de ziduri și stânci. Iarna caută galeriile de mină.

**H:** Insecte (fluturi, diptere și gândaci).

**S:** Coloniile de vară se formează din a doua jumătate a lunii aprilie, femelele gestante și cele subadulte, uneori împreună cu masculii juvenili, întrunind până la 100 de indivizi. Masculii adulți rămân solitari. Coloniile de hibernare sunt mixte și pot întruni câteva zeci de indivizi, până la 100.000 indivizi.

**R:** Împerecherile au loc în luna august–noiembrie. Puii se nasc în iunie–iulie, dar în funcție de temperatură, pot apărea din a doua jumătate a lunii mai sau la începutul lunii august. Gestația durează 44–80 de zile. În medie, o femelă are un singur pui la doi ani de zile.

**L:** În medie trăiește 4 ani, maximum 17 ani.

**D:** Păsările răpitoare și omul.

**C:** Specie protejată.

**Liliacul mic; Pygmae's pipistrelle**  
*Pipistrellus pygmaeus* (Leach, 1825)



**I:** Lungimea cap + trunchi = 3,4–5,0 cm; coada = 2,2–3,5 cm; lungimea antebrăului = 2,7–3,3 cm; urechea = 0,9–1,3 cm; anvergura aripilor = 18–23 cm; greutatea = 3,5–6 g. Urechile scurte de formă triunghiulară, asemănătoare cu cele de la *P. pipistrellus*. Blana de culoare cafeniu-roșcată pe spate și gălbuie sau cenușiu-cafenie pe abdomen. Botul, urechile și patagiile de culoare cafeniu-negricioasă.

**B:** Preferă să se adăpostească în locurile retrase din turlele bisericilor, din locuințe și din poduri, atât în mediul rural cât și în cel urban. Se adăpostește și în scorburile arborilor din parcuri, livezi și păduri. Pentru hibernare intră și în galeriile de mină, în peșteri și chiar în fisurile mai superficiale de stânci. Pe altitudine pot fi întâlniți până la 2000 m.

**H:** Insecte (fluturi, diptere și gândaci).

**S:** Trăiesc în colonii mixte cu indivizi de *P. pipistrellus*, dar nu se cunoaște exact numărul indivizilor de *P. pygmaeus* din coloniile care întrunesc 100–500 indivizi din ambele specii.

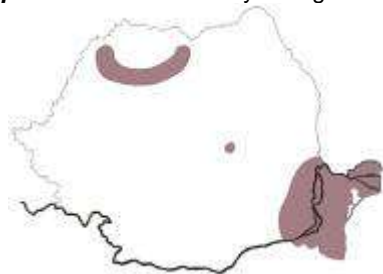
**R:** În lunile august–septembrie au loc împerecherile, în adăposturi ocupate pentru perioada scurtă de reproducere, înainte de alegerea refugiilor pentru hibernare. În iunie–iulie, femelele gestante nasc un pui, de culoare rozie și cântărind doar 1–1,5 g. Li se deschid pleoapele după 3–5 zile de la naștere.

**L:** În medie trăiesc 2–3 ani, dar au fost recorduri și de 16 ani.

**D:** Păsările răpitoare și o parte din mamiferele carnivore.

**C:** Nu are statut special de ocrotire.

**Liliacul lui Nathusius; Nathusius's pipistrelle**  
*Pipistrellus nathusii* Keyserling et Blasius, 1839

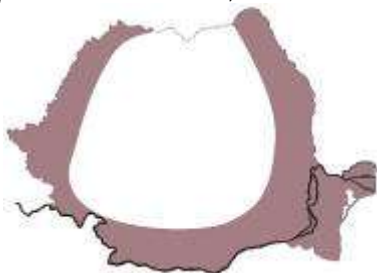


**I:** Liliac de talie mică. Lungimea cap + trunchi = 4,6–5,5 cm; coada = 3,2–4 cm; antebrățul = 3,2–3,7 cm; urechea = 1–1,4 cm; anvergura aripilor = 23–25 cm; greutatea = 6–15 g. Urechile sunt scurte, au formă triunghiulară și cu vârful rotunjit. Marginile lor externe au câte 4–5 cute orizontale. Blana, cu peri lungi și aspri, este de culoare cafenie la bază, pe spate este roșcat-cafenie iar abdomenul este de culoare gălbui-cafenie. Coada, urechile și aripile sunt cafeniu-negricioase. Aripile sunt lungi.

- B:** Populează zonele împădurite și de silvostepă. Preferă parcurile, fâșiile forestiere sau pădurile rare. Uneori poate fi întâlnit și în localitățile umane. Se adăpostește în scorburi sau sub scoarța copacilor.
- H:** Insecte (fluturi, diptere și gândaci).
- S:** Este o specie colonială. În perioada împerecherii formează colonii de împerechere. Primăvara formează colonii de maternitate, de la câteva zeci până la câteva sute de femele. Masculii formează colonii separate. Pentru hibernare se retrag în fisuri mai adânci din stânci și ziduri, în scorburi și peșteri, unde formează colonii mixte, uneori incluzând și indivizi ai altor specii de *Pipistrellus*.
- R:** Perioada septembrie–noiembrie. Puii se nasc în iunie–iulie, sunt golași, cu pleoapele lipite în primele trei zile. Maturitatea sexuală este atinsă de femele la vârsta de un an, iar de masculi, la doi ani.
- L:** În medie trăiește 4–5 ani, maximum 7 ani.
- D:** Păsările răpitoare de noapte și omul.
- C:** Specie protejată.

### Liliacul cu dungă albă; Kuhl's pipistrelle

*Pipistrellus kuhlii* Kuhl, 1817

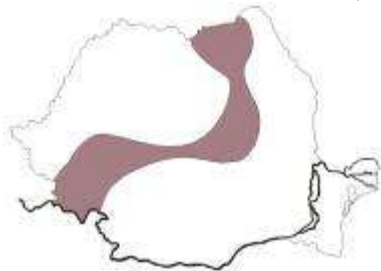


- I:** Lungimea cap + trunchi = 4–4,5 cm; coada 3–3,4 cm; lungimea antebrațului = 3,1–3,8 cm; urechea = 1,2–1,3 cm; anvergura aripilor = 21–22 cm; greutatea = 5–10 g. Urechile sunt scurte, cu vârfurile rotunjite și cu marginile externe zimțate. Blana este deasă, bicoloră, cu perii de culoare cafeniu–negricioasă pe spate și cenușiu–albicioasă pe abdomen. Urechile patagiile și botul sunt de culoare cafeniu–închis până la negricioase și aripile, relativ înguste, cu marginea liberă a membranei aripilor, de culoare mai deschisă.
- B:** Preferă habitatele din zonele de câmpie, deal și premontane. Adăposturile căutate sunt locuințele din așezările omenești, dar și peșterile, galeriile de mină, fisurile adânci în stânci. Efectuează migrații locale, din adăposturile de vară în cele de iarnă. Pentru iernare se strâng în construcții de piatră.
- H:** Insecte, pe care le prinde din zbor.
- S:** Trăiesc în colonii de 10 – 20 indivizi.
- R:** Împerecherile au loc toamna, dar ovulația și fecundarea ovulelor este primăvara, după trezirea din hibernare. Primăvara formează colonii de maternitate, de regulă de câteva zeci de femele. Masculii formează colonii separate. Femelele gestante nasc câte doi pui, în luna iunie.
- L:** În medie trăiesc 3–4 ani, iar recordul de longevitate înregistrat a fost de 8 ani.
- D:** Păsările răpitoare și o serie de mamifere carnivore.
- C:** Specie protejată.

Genul **Barbastella** Gray, 1821

**Liliac cârn; Barbastelle**

**Barbastella barbastellus** Schreber, 1774

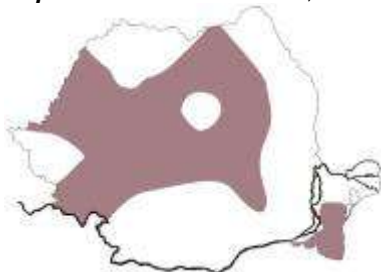


- I:** Liliac de talie medie. Lungimea cap + trunchi = 4,5–5,8 cm; coada = 3,8–5,2 cm; antebrațul = 3,6–4,3 cm; urechea = 1,2–1,8 cm; anvergura aripilor = 26,2–29,2 cm; greutatea = 6–13 g. Are botul turtit, nasul cârn, cu nările în vârf. Urechile externe sunt late, au câte 5–6 cute orizontale, cu deschiderile orientate anterior, iar marginile interne fuzionează la bază. La cei mai mulți indivizi, la mijlocul urechii există o mică umflătură, ca un lob pielos. Ochii mici, deschiderea gurii foarte mică și dinții mici. Blana, cu perii lungi și mătăsoși, este de culoare neagră la bază. Spatele este cafeniu–negricios, iar vârfurile perilor de culoare albă sau gălbui–albicioase. Abdomenul cenușiu–închis, fața cu dungi negre, iar urechile total negre. Aripile sunt înguste și lungi.
- B:** Preferă pădurile din zonele deluroase și montane, dar intră și în localități rurale și urbane. Adăposturile de vară sunt crăpăturile din ziduri și stânci, scorburile și cutiile de lemn instalate în păduri, intrările în peșteri. Pentru iarnă caută cămărilor, tunelurile subterane și peșterile.
- H:** Insecte (lepidoptere, diptere și coleoptere).
- S:** Pentru vară se structurează coloniile cu 10–20 de femele gestante, iar masculii rămân solitari sau alcătuiesc mici grupe. Coloniile pentru hibernare sunt mixte, cu un raport între sexe în favoarea masculilor.
- R:** Împerecherile au loc toamna și pot continua în adăposturile de hibernare. Gestația durează 75 de zile. Femelele au în cele mai multe cazuri câte doi pui. Maturitatea sexuală este atinsă la vârsta de 2 ani.
- L:** În medie trăiește 6–8 ani, dar recordul a fost de 23 de ani.
- D:** Păsările răpitoare de noapte și omul.
- C:** Specie protejată.

Genul **Miniopterus** Bonaparte, 1837

**Liliacul cu aripi lungi; Schreiber's bat**

**Miniopterus schreibersii** Kuhl, 1819



- I:** Liliac de talie medie. Lungimea cap + trunchi = 5–6,2 cm; coada = 5,6–6,4 cm; antebrațul = 4,5–4,8 cm; urechea = 1–1,3 cm; anvergura aripilor = 30,5–34,2 cm; greutatea = 9–16 g. Are botul foarte scurt și fruntea bombată. Urechile sunt scurte, de formă triunghiulară, cu bazele larg distanțate între ele și cu 4–5 cute orizontale pe marginea lor externă. Blana are perii, scurți, deși și drepti. Spatele de cenușiu–cafeniu, cu nuanțe cafenii. Abdomenul are cenușiu–deschis, iar pe piept prezintă o pată gălbuie. Botul, urechile și aripile sunt cenușiu–cafenii. Aripile lungi și înguste. A doua falangă a degetului III este de aproape trei ori mai lungă decât prima. Membrere și coada sunt la fel de lungi.
- B:** Este un liliac de peșteri, de la altitudini joase până la 1000 m. Coloniile de vară se adăpostesc de obicei în peșteri și numai ocazional în poduri de case sau în turle de biserici. Pentru iarnă intră în camerele adânci din peșteri.
- H:** Insecte (fluturi, țânțari și gândaci).
- S:** Coloniile pentru creșterea puilor sunt formate din 10–50 femele. În unele adăposturi au fost numărate și peste 100 de femele într-o colonie maternală. Masculii sunt solitari sau trăiesc în grupe de 3–4 indivizi, până toamna. Pentru hibernare rămân de asemenea solitari sau în grupări foarte mici.
- R:** Împerecherile au loc toamna. Gestația durează 8–9 luni. În luna iunie și început de iulie se nasc puii (1–2 pui) golași, cu pleoapele lipite pentru primele 4 zile. Alăptarea durează 6 săptămâni. Maturitatea sexuală este atinsă în al doilea an de viață.
- L:** În medie trăiește 4–5 ani, iar recordul a fost de 22 de ani.
- D:** Păsările răpitoare și omul.
- C:** Specie protejată.



## ORDINUL LAGOMORPHA

Iepurii populează majoritatea continentelor și o serie de insule mari. Nu se găsesc în Antarctica, Madagascar și câteva insule din sud-estul Asiei. În Australia, Noua Zeelandă și în unele insule învecinate, iepurii au fost introduși de către om.

Multă vreme lagomorfele au fost considerate drept un subordin al rozătoarelor, dar o serie de teste serologice au demonstrat deosebiri filogenetice marcante între acestea. Speciile actuale fac parte din două familii, o a treia cuprinzând speciile dispărute, și ajung la un număr de 65 de specii de iepuri și iepuri fluierători, cu greutatea corporale cuprinse între 180 de grame și 7 kilograme.

Lagomorfele sunt animale de mărime mijlocie, cu urechi bine dezvoltate. Dinții incisivi au o creștere continuă, iar caninii lipsesc. Membrele anterioare au cinci degete, iar cele posterioare patru degete, cu adaptări la locomoția prin salturi. Coada este scurtă.

În țara noastră iepurii sunt reprezentați prin două specii din familia Leporidae, genurile *Lepus* și *Oryctolagus*.

Sunt mai răspândiți în Câmpia Bărăganului și Câmpia Transilvaniei, în Oltenia, Muntenia, Dobrogea și sudul Moldovei. Populații cu număr mic de indivizi există pe tot cuprinsul țării.

### Familia Leporidae

Această familie cuprinde 10 genuri, cu circa 50 de specii foarte larg răspândite pe glob. Dintre ele, două specii trăiesc și în țara noastră: *Lepus europaeus* și *Oryctolagus cuniculus*. Trăiesc în păduri, lăstărișuri, prin tufișuri, ierburi înalte și pe pante alpine. Cuprinde mamifere cu capul mic, urechile lungi și ascuțite. Culoarea blănii variază de la brun roșcat (vara) până la alb (iarna). Pe partea ventrală, culoarea blănii este albă. Aceste animale obișnuiesc cecotofia (ziua fecalele sunt eliminate uscate și abandonate, iar noaptea fecalele eliminate sunt de consistență moale și sunt ingerate din nou, astfel încât dimineața se elimină cele uscate).

Genul *Lepus* Linnaeus, 1758  
**iepurele de câmp; Brown hare**  
*Lepus europaeus* Pallas, 1778



I: Lungimea cap + trunchi = 52–70 cm; coada = 8–12 cm; greutatea = 4–6 kg. Blana este de culoare cenușiu-roșcat, variază și după anotimp. Urechile ating 12–17 cm, cu vârful de culoare neagră. Coada este de culoare neagră deasupra și albă dedesupt. Membrele anterioare sunt scurte și au cinci degete, iar cele posterioare sunt lungi și au patru degete. Nu hibernează și este cel mai rapid mamifer sălbatic de la noi (70 km pe oră).

- B:** Răspândit din Delta Dunării până în pășunea alpină (2000 m altitudine), dar aici cu densitate mai mică.
- H:** Vegetale (ierburi, lujeri, frunze, muguri, coaja unor pomi fructiferi sau arbori tineri).
- S:** Solitar, cu excepția perioadei de reproducere.
- R:** Din ianuarie până în luna august. Gestația durează 30 de zile. Femelele nasc de 3–4 ori pe an câte 2–4 pui.
- L:** În medie trăiește 7–13 ani.
- D:** Păsările răpitoare de zi și de noapte, ciorile grive și coțofenele. Câinii, pisicile sălbatice, nevăstuicile, lupii, râșii, vulpile și omul.
- C:** Specie protejată.

Genul **Oryctolagus** Lilljeborg, 1871

**Iepurele de viziună; Rabbit**

***Oryctolagus cuniculus*** Linnaeus, 1758



- I:** Lungimea cap + trunchi = 35–45 cm; coada = 4–6 cm; greutatea = 1,3–2,3 kg. Blana de culoare cenușie. Urechile mici, iar la vârfuri au o dungă de culoare închisă. Membrile anterioare sunt scurte dar puternice, folosite la săpat, iar cele posterioare sunt mult mai lungi, utilizate în special pentru salturi.
- B:** Denumit și lapin, este originar din Spania și a fost colonizat în țara noastră între anii 1905-1907, la o moșie a familiei Sturdza, din apropierea Iașului. În prezent este răspândit în Transilvania, Moldova și Muntenia. Preferă terenurile ușoare, nisipoase, uscate, coastele dealurilor, digurile și terasamentele.
- H:** Vegetale (ierburi, lujeri, frunze, muguri, coaja arborilor tineri).
- S:** Este gregar, trăind în colonii, dar își face cuiburi individuale în galerii comune.
- R:** Din februarie până în luna martie. Gestația durează 29–31 de zile. Femelele nasc de 5–8 ori pe an, câte 5–8 pui, golași, fără auz și văz. Puii sunt înțărcați la vârsta de 30–35 de zile.
- L:** În medie trăiește 7–8 ani.
- D:** Păsările răpitoare, dihorii, nevăstuicile, hermelinele și omul.
- C:** Specie protejată.

## ORDINUL RODENTIA

Sunt mamifere de dimensiuni mici și mijlocii cu înfățișare variată. Caracterul specific îl constituie dentiția adaptată la un regim de hrană preponderent vegetarian. Forma corpului este strâns corelată cu adaptarea speciei la un anumit mod de viață.

**Speciile subterane** (ex. *Spalax* sp.), bune săpătoare, au un aspect talpoid. Corpul este cilindric, capul turtit dorso-ventral, coada foarte scurtă sau absentă. Incisivii, lungi și lați, sunt proeminenți în afara cavității bucale. Pavilioanele urechilor se reduc până la dispariție. Ochii sunt atrofiați și adesea ascunși sub tegument.

**Speciile terestre** (ex. *Rattus* sp., *Sicista* sp.) au o înfățișare mult mai variată, corpul fiind mai mult sau mai puțin robust și greoi, capul terminat cu un bot alungit sau rotunjit, pavilioanele urechilor normal dezvoltate, uneori lungi.

**Speciile arboricole** se remarcă printr-o serie de adaptări caracteristice. Astfel, veverițele zburătoare (*Petauristinae*) prezintă un patagium sau membrana aliformă, o formațiune tegumentară ce se întinde pe laturile corpului și care are musculatură proprie. De asemenea, o membrană femurală, numită uropatagiu, se întinde între membrele posterioare și baza cozii. Aceste formațiuni tegumentare permit animalelor să planeze.

**Speciile adaptate la viața amfibie** (ex., *Castor* sp., *Ondatra* sp., *Myocastor* sp.) prezintă pavilioanele urechilor reduse, picioarele și coada cu adaptări specifice. Membrele posterioare au labele mari și degetele reunite de o membrană interdigitală mai mult sau mai puțin dezvoltată pentru a ușura înotul. Coada solzoasă și cu peri rari poate fi comprimată.

Folosesc diferite adăposturi disponibile, ca: scorburile arborilor bătrâni, cuiburile abandonate de păsări, galeriile părăsite de alte mamifere săpătoare, fisurile stâncilor. Foarte multe dintre ele își construiesc singure adăpost. Cele arboricole, cum sunt pârșii, veverițele, își fac cuiburi globuloase din rămurele împletite și căptușite cu frunze, amplasate la diferite înălțimi în arbuști și arbori; cele ce duc viața subterană își sapă galerii în sol mai mult sau mai puțin complicate.

Unele specii de rozătoare prezintă fenomenul de hibernare ca o adaptare a acestora la condițiile nefavorabile ale mediului, de climă și hrănire.

Rozătoarele sunt răspândite în toate regiunile de pe glob, oriunde există vegetație. Lipsesc din Antarctica și din unele insule. Deși grupul are o largă răspândire, puține specii sunt cosmopolite, cum sunt șoarecii de casă și șobolanii. Multe dintre specii sunt endemice, întâlnindu-se doar într-o anumită regiune.

Ordinul Rodentia este cel mai numeros grup de mamifere. El cuprinde circa 1786 de specii ce aparțin la 366–368 de genuri și 33–35 de familii.

### Familia Sciuridae

Cuprinde rozătoare arboricole, terestre și galericole, de dimensiuni variate mici și mijlocii, cu corpul zvelt sau robust, de la mărimea unui șoarece de casă de 10 g, cât măsoară unele veverițe tropicale, la greutatea de 2 kg atinsă de veverițele arboricole din genul *Ratufa* și 7,5 kg de marmote.

Cu puține excepții, sciuridele sunt rozătoare diurne. Această familie cuprinde 49 de genuri și peste 274 specii larg răspândite. Se întâlnesc în Europa, Asia, Insulele Sonde, America de Nord și de Sud, Africa de Sud, exceptând Sahara. Lipsesc în partea de sud a Americii de Sud, Australia, Madagascar, din regiunile deșertice și unele insule.

În fauna țării noastre există trei specii ce aparțin la trei genuri din subfamiliile **Sciurinae** și **Marmotinae**.



Genul **Sciurus**, Linnaeus, 1758

**Veverița; Red squirrel**

**Sciurus vulgaris** Linnaeus, 1758



**I:** Specie arboricolă. Lungimea cap + trunchi = 19,5–26 cm; lungimea cozii = 14,5–22 cm; lungimea urechii = 2,3–3,9 cm; greutatea = 220–390 g. Veverița are corpul zvelt, gâtul distinct, botul alungit, urechile mari, terminate cu smocuri de peri lungi. Membrile anterioare au patru degete, dintre care degetele III și IV sunt mai lungi. Membrile posterioare mai dezvoltate, cu labelle mai lungi și mai înguste, au cinci degete, terminate cu gheare robuste și ascuțite. Coada este în întregime acoperită de peri lungi, orientată în sus și curbată.

**B:** Populează păduri de conifere, mixte și de foioase. Preferă pădurile cu arbori înalți, vechi și scorburoși, cu ramuri dese care le permit o bună amplasare a cuibului. Se întâlnesc și la liziera pădurii, acolo unde în vecinătate se găsesc livezi cu pomi fructiferi.

**H:** Consumă hrană vegetală (semințe de conifere, nuci, fructe de pădure, muguri, lăstari tineri, scoarță de la unele esențe lemnoase) și mici animale (insecte, ouă și puii de păsărele).

**S:** Animal solitar, cu excepția perioadei de reproducere.

**R:** Perioada de reproducere începe din primele luni ale anului și ține până la sfârșitul verii. O femelă dă naștere la două generații de pui pe an. Gestația durează aproape șase săptămâni. La o naștere au 2–7 pui, dar mai frecvent 3–4.

**L:** În medie trăiește 5–6 ani. În condiții de laborator, cel mult 10 ani.

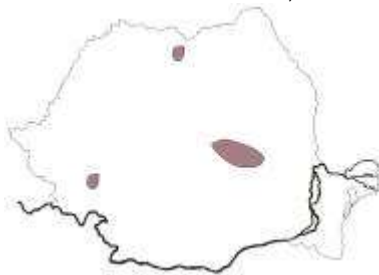
**D:** Jderul, pisica sălbatică și păsările răpitoare (bufnițe, acvile, vulturi).

**C:** Specie protejată.

Genul **Marmota**, Blumenbach, 1779

**Marmota alpină; Alpine marmot**

**Marmota marmota** Linnaeus, 1758



**I:** Lungimea cap + trunchi = 50–60 cm; lungimea cozii = 13–19 cm; lungimea urechii = 2,5–3 cm; greutate = 5–7,5 kg. Are corpul robust, greoi, capul mare și rotunjit, urechile mici. Membrile anterioare au patru degete dezvoltate terminate cu gheare puternice, ce servesc la săpatul galeriei. Degetul III este cel mai lung. Membrile posterioare au câte cinci

degete. Ghearele sunt robuste. Blana este bogată având perii de contur lungi și groși și prezintă variații de culoare, dar mai frecvent este cenușiu–cafenie, cenușiu–gălbuie, cu fire de păr mai întunecate. Pe fața ventrală a corpului și pe părțile interne ale membrilor blana este roșcat–gălbuie, cu tonuri către ruginiu.

- B:** Preferă platourile sau înșorite ale munților, la adăpostul văilor, urcând pe verticală până la 2000 m altitudine. Iarna se stabilește la altitudini mai mici.
- H:** Primăvara și vara consumă tulpinile suculente, frunzele, rădăcinile speciilor de plante caracteristice zonelor montane. Toamna înmagazinează ierburi uscate în galerie. Ocazional consumă și insecte.
- S:** Sunt animale gregare, trăiesc în colonii. Sapă galerii de câțiva metri lungime, cu numeroase ramuri laterale.
- R:** Primăvara au loc împerecherile și după gestația de 33–34 zile se nasc 2–3 pui, golași, cu pleoapele lipite pentru primele 20 zile de viață.
- L:** În medie trăiește 15–18 ani.
- D:** Păsările răpitoare de zi și unele mamifere carnivore.
- C:** Specie protejată.

Genul *Spermophilus*, F.Cuvier, 1825

**Popândăul; European souslik**

*Spermophilus citellus* Linnaeus, 1766



- I:** Lungimea capului + trunchi = 19–22 cm; lungimea cozii = 4,8–7 cm; lungimea urechii = 0,6–0,8 cm; greutate = 170–290 g. Rozător terestru, cu corpul alungit, capul ușor teșit în regiunea frontală, botul scurt și pavilioanele urechilor mici și rotunjite, ca niște cute tegumentare acoperite de peri scurți. Membrele sunt scurte, cu 5 degete terminate cu gheare lungi. Coada păroasă, poate atinge o treime din lungimea corpului. Au obiceiul de a se sprijini pe membrele posterioare și pe coadă luând o poziție verticală, de unde și numele popular de poponete.
- B:** Populează zona de stepă, neîmpădurită (terenuri înierbate, izlazuri, pajiști, terenuri cultivate, grădini, livezi, chiar până la liziera pădurii, marginea drumurilor de țară). La noi în țară nu a fost întâlnit la altitudine mare, ca în alte zone ale arealului.
- H:** Consumă atât hrană vegetală (tulpini, frunze, muguri, rădăcini și semințe) cât și animală (insecte, miriapode, melci, râme și mici vertebrate).
- S:** Trăiește în colonii, având fiecare individ galerie proprie.
- R:** Începe după ieșirea din hibernare, din luna martie și prima jumătate a lui aprilie. Gestația durează 30 de zile, după care femelele nasc 4–6 pui, cu pleoapele lipite pentru primele 25 zile de viață.
- L:** În medie trăiește 5–11 ani.
- D:** Mamiferele carnivore și păsările răpitoare; uneori berzele.
- C:** Specie protejată.

## Familia Gliridae

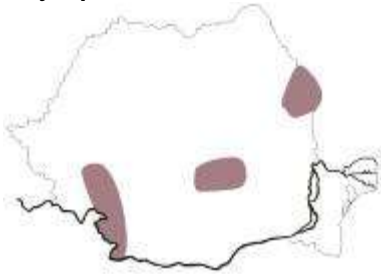
Cuprinde rozătoare arboricole, rupicole, mai puțin terestre, de talie mică, cu blana moale și deasă. Coada este lungă și păroasă, terminată uneori cu un smoc bogat de peri, de unde aspectul lor de mici veverițe. Capul are aceeași configurație cu cel al murinelor. Pavilioanele urechilor sunt evidente din blană și rotunjite. Ochiul sunt încercuți de o tivitură neagră. Vibrizele sunt lungi și numeroase. Membrile anterioare au degetul V redus. Sunt singurele rozătoare la care intestinul este lipsit de cecum.

Numele familiei este controversat. Adesea se acceptă și numele **Muscardinidae** Palmer, 1899. Myoxidele din fauna țării noastre, cunoscute sub numele de pârși, aparțin la 4 specii și tot atâtea genuri.

Genul **Eliomys** Wagner, 1843

**Pârșul de stejar / ghindă; Garden dormouse**

***Eliomys quercinus*** Linnaeus, 1766



- I:** Lungimea cap + trunchi = 10,5–13,5 cm; coada = 9,5–12 cm; lungimea urechilor = 2–2,4 cm; greutatea = 58–75 g. Pârșul de stejar este de talie mai mică decât *Myoxus glis* și ceva mai mare decât *Dryomys nitedula*. Culoarea dominantă a blănii pe partea dorsală a corpului este cenușiu–castanie, cu tentă roșcată și contrastează cu albul–gălbui de pe partea ventrală. Linia de demarcare dintre culoarea spatelui și cea a abdomenului este netă. Are urechile alungite ce ies evident în afara blănii, care întinse anterior ajung la jumătatea spațiului dintre bot și ochi. Coada, de lungimea trunchiului, este acoperită de peri deși care nu lasă să se observe inelele de solzi. Aceștia sunt mai scurți în partea bazală a cozii și mai lungi în partea terminală, formând un smoc de peri negri și albi.
- B:** Populează pădurile de foioase și în amestec cu conifere, dar poate fi întâlnit în locuri cu tufișuri, stâncării sau numai cu terenuri cultivate.
- H:** Consumă hrană de origine vegetală (muguri, semințe, fructe) și animală (preferă mai mult insectele).
- S:** Trăiesc în familii până la creșterea puilor, după care micile colonii se destramă.
- R:** Perioada de reproducere începe primăvara, imediat după ieșirea animalelor din hibernare. Gestația durează 22–24 zile. Femela naște o singură dată pe an câte 2–8 pui.
- L:** În medie trăiesc 4–5 ani. Mulți indivizi însă mor chiar în timpul hibernării.
- D:** Mamifere carnivore arboricole (jder, pisică sălbatică, hermină), păsările răpitoare de noapte (bufnița, ciuful de pădure) și omul.
- C:** Specie protejată.

Genul *Dryomys* Thomas, 1906

**Pârșul cu coada stufoasă; Forest dormouse**

*Dryomys nitedula* Pallas, 1779



**I:** Lungimea cap + trunchi = 8–10,2 cm; coada = 7,3–10 cm; lungimea urechii = 1,2–1,3 cm; greutatea = 40–80 g. Această specie de pârș are talia ceva mai mică decât pârșul de stejar cu care se aseamănă. Are însă urechile mai scurte, care, întinse anterior, ating până la nivelul ochiului. Ele sunt rotunjite și puțin proeminente în afara blănii. Vibrizele, negre și albe, ating 3 cm. Coada este comprimată dorso-ventral, acoperită de peri uniform de lungi. Membrele sunt lungi și subțiri, cele posterioare mai alungite decât cele anterioare. Blana este moale și deasă și prezintă variații individuale de nuanțe, în funcție de vârstă. Pe fiecare latură a capului există o bandă neagră, care înconjoară ochiul și se întinde până la baza urechii, constituind un fel de „mască facială”.

**B:** Populează pădurile de foioase din zona de stepă și silvostepă, dar poate ajunge și la altitudinea pădurilor de conifere. Nu coabitează cu pârșul de stejar (*Elomys quercinus*).

**H:** Consumă hrană de origine vegetală (fructe de pădure, semințe, muguri, lăstari) și animală (coleoptere, lepidoptere, dar și alte artropode).

**S:** Cu excepția perioadei de reproducere, trăiesc izolați.

**R:** Împerecherile au loc în luna aprilie, după ieșirea animalelor din hibernare. Gestăția durează 25–30 de zile. Femela are o singură sarcină pe an, mai rar două. Naște frecvent 3–4 pui.

**L:** În medie trăiesc 4–5 ani.

**D:** Mamiferele carnivore arboricole, unele păsări răpitoare de noapte și omul.

**C:** Specie protejată.

Genul *Myoxus* Zimmermann, 1780

**Pârșul mare; Fat dormouse**

*Myoxus glis* Linnaeus, 1766



**I:** Lungimea cap + trunchi = 14 –17 cm; lungimea cozii = 11–13,3 cm; lungimea urechii = 1,6–1,7 cm; greutatea = 40–85 g. Are talia mai mare decât o au indivizii celorlalte specii de

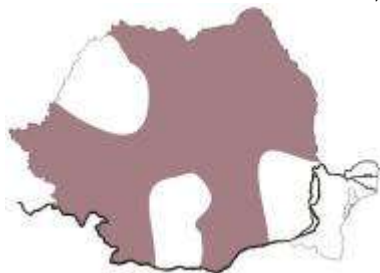
pârși. Urechile rotunjite nu sunt lungi, dar ies în afara blănii, întinse anterior, abia ating ochiul. Coadă scurtă, acoperită de peri uniform de lungi, ce îi dau aspectul stufos. Membrele sunt mai robuste decât la alți pârși. Blana este deasă și uniform colorată. Pe partea dorsală a corpului culoarea este cenușie, iar pe cea ventrală culoarea este alb-gălbuie. Linia de demarcare între culoarea spatelui și cea a abdomenului este evidentă.

- B:** Populează pădurile de stejar și fag, pădurile de foioase în amestec cu conifere. Se mai întâlnește în parcuri, livezi, lăstărișuri și locuri împădurite sau stâncoase. Urcă până la 2000 m altitudine.
- H:** Regimul alimentar variază în funcție de anotimp. Primăvara consumă, mugurii plantelor lemnoase, gasteropode, insecte, mici vertebrate, ouă și pui de păsări. Vara și toamna preferă fructe și ciuperci.
- S:** Duce o viață gregară, alcătuind colonii de 8–10 indivizi.
- R:** Perioada de reproducere începe în luna aprilie. Gestația durează 30–32 zile. Femela naște o singură dată pe an câte 2–8 pui. Maturitatea sexuală este atinsă după prima hibernare.
- L:** În medie trăiește până la șase ani. În captivitate poate supraviețui până la nouă ani.
- D:** Mamiferele carnivore arboricole, unele păsări răpitoare de noapte și omul.
- C:** Specie protejată.

Genul *Muscardinus* Kaup, 1829

**Pârșul de alun; Common dormouse**

*Muscardinus avellanarius* Linnaeus, 1758



- I:** Lungimea cap + trunchi = 6–8,7 cm; lungimea cozii = 6–7,9 cm; lungimea urechii = 0,9–1,2 cm; greutatea = 17–25 g. Are talia unui șoarece, cu urechile rotunjite, păroase, puțin ieșite în afara blănii. Coadă este acoperită de peri pe toată lungimea ei, fiind parțial prehensilă. Membrele anterioare au degetele relativ lungi și subțiri. Membrele posterioare au labele ceva mai scurte și mai late. Culoarea blănii pe spate, părțile laterale și coadă este castaniu-roșcată, cu o nuanță pronunțată de ocru pe linia de demarcare. Culoarea la baza perilor este ardezie. Pe bot, obraji și la baza membrelor anterioare, blana este intens-roșcată. Pe partea ventrală a corpului culoarea este mai deschisă, galben-albicioasă, ocru. O pată albă, alungită există pe gât și piept.
- B:** Preferă pădurile de foioase cu alunșuri, din zona de șes, colinară și montană, ajungând până la 1500–1800 m altitudine.
- H:** Consumă hrană de origine vegetală și animală.
- S:** Solitar, excepție în perioada de reproducere și creșterea puilor.
- R:** Perioada de reproducere începe în a doua parte a lunii aprilie și durează până la sfârșitul verii. Gestația durează 22–23 zile, după care se nasc 2–8 pui.
- L:** În condiții de libertate trăiește 3–4 ani, iar în captivitate poate atinge vârsta de cinci ani.
- D:** Mamiferele carnivore terestre și arboricole, păsările răpitoare de noapte și omul.
- C:** Specie protejată.

## Familia Cricetidae

Cricetidele cuprind rozătoare cu corpul robust, de talie mică și mijlocie (raportat la celelalte specii de rozătoare), cu lungimea cap + trunchi = 8,7–36 cm și greutatea de 33–400 g. Blana este de culoare cenușie, galben-roșcată sau cafenie, uneori cu pete negre pe laturile corpului. Au pungi bucale bine dezvoltate, botul ascuțit, membrele pentadactile, nu prea lungi dar robuste. Coadă scurtă sau rudimentară (1–6 cm), uniform acoperită cu peri, niciodată stufoasă.

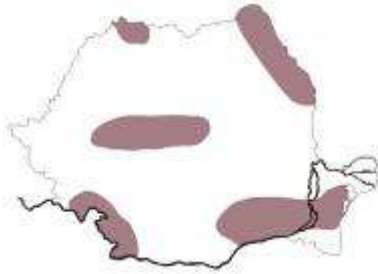
Sunt răspândite pe tot globul, cu excepția câtorva insule arctice, Islandei, Irlandei, Antarcticii și a regiunii Australo-Malaeziană. Întreaga familie cuprinde 63 de genuri.

În România, trăiesc reprezentanți a trei genuri din această familie.

Genul *Cricetus* Leske, 1779

**Hârciogul; Common hamster**

*Cricetus cricetus* Linnaeus, 1758



**I:** Lungimea cap + trunchi = 19–23 cm; lungimea cozii = 2,8–5 cm; lungimea urechii = 2,5–3,7 cm; greutatea = 104–385 g. Hârciogul este cricetidul cel mai mare din fauna României. De obicei masculii sunt de talia unei specii de cobai (*Cavia porcellus*) folosită la noi pentru cercetări de laborator. Blana este subțire, cu peri lungi și moi. Culoarea blănii este cafeniu-roșcată în amestec cu gălbui pe spate și neagră pe partea ventrală a corpului. Pe bot și în jurul ochilor blana are nuanțe intens roșcate, mai ales în regiunea capului și cozii. Pe laturile capului și corpului există câte trei pete alb-gălbui, iar la baza urechilor—câte o pată albicioasă. Prima pată albă se extinde pe bot și pe bărbie. Peri albi se găsesc și pe suprafața labelor. Membrele anterioare sunt acoperite cu peri negri, cu excepția labelor care sunt albe. Membrele posterioare au fața externă cafeniu-roșcată, iar cea inferioară neagră. Labele sunt albe, cu excepția petei negre situată în regiunea călcâiului.

**B:** Trăiește atât în zonele de stepă și silvostepă. Este întâlnit până la altitudinea de 400 m. Populează terenurile cultivate, lizierele pădurilor, marginile drumurilor.

**H:** Alcătuită în principal din vegetale și de origine animală. Își face rezerve de hrană pentru iarnă.

**S:** Este solitar, doar femelele rămân cu puii toamna. Își sapă galerii subterane, individuale.

**R:** Are loc o dată sau de cel mult două ori pe an, începând cu lunile martie–aprilie și încheindu-se în iulie–august. Gestația durează 20 de zile, după care femelele nasc 3–12 pui.

**L:** În stare liberă atinge vârsta 3–4 ani, iar în captivitate șase ani.

**D:** Păsările răpitoare de noapte, mamiferele carnivore și omul.

**C:** Specie protejată.

Genul *Mesocricetus* Nehring, 1898  
**Hamsterul dobrogean; Romanian hamster**  
*Mesocricetus newtoni* Nehring, 1898



**I:** Lungimea cap + trunchi = 15–17 cm; coada = 1,3 cm; lungimea urechii = 2,1–2,2 cm; greutatea = 80–150 g. Este un rozător de talia unui șoarece mai mare. Blana are culoare cenușiu–cafenie pe spate și gălbuie pe flancuri, iar ventral este cenușiu–gălbuie. Pe piept prezintă o pată transversală neagră, ce se întinde înaintea și înapoia membrilor anterioare. După prezența acestei pete a fost numit și cățelul–gulerat. Pe laturile corpului și capului există câte trei pete gălbui. Între prima și a doua pată există o bandă neagră, oblică, foarte evidentă în toate stadiile de dezvoltare. Creștetul capului este mai întunecat, de unde pornește o bandă subțire, neagră. La corpul bondoc, botul apare rotunjit. Ochii sunt mici și rotunzi, iar pavilioanele urechilor evident proeminente în afara blănii.

**B:** Trăiește în regiunile de stepă, cu terenuri înțelenite și în cele cultivate.

**H:** Alcătuită în principal din componente vegetale (rizomi, rădăcini, bulbi, boabe și semințe).

**S:** Nu este gregar, dar puii, rămân cu părinții de la sfârșitul verii până în primăvară.

**R:** Împerecherile au loc în lunile aprilie și iunie–iulie. Gestația durează 16–17 zile, după care femelele nasc 4–12 pui.

**L:** În medie trăiesc 2–3 ani.

**D:** Păsările răpitoare de noapte și mamiferele carnivore.

**C:** Specie protejată.

Genul *Cricetulus* Milne – Edwards, 1867  
**Hamsterul cenușiu, hârciogul pitic; Grey hamster**  
*Cricetulus migratorius* Pallas, 1773



**I:** Lungimea cap + trunchi = 8–12 cm; coada = 1,9–2,8 m; lungimea urechii = 1,5–1,8 cm; greutatea = 33–38 g. Are blana deasă, cu peri subțiri și moi, culoarea pe spate este cenușiu–argintie sau cenușiu–cafenie, iar ventral cenușiu mai deschis. Indivizii adulți au spatelul de culoare mai întunecată din cauza vârfurilor perilor de culoare mai închisă, ceea ce permite o slabă evidențiere a unei dungi longitudinale întunecate pe mijlocul spatelului. Coada cu peri scurți și subțiri, albi pe partea ventrală și negri pe cea dorsală, în vârf mai lungi.

- B:** Trăiește în locuri de stepă deschisă, uscate, fie pe terenuri înțelenite, fie în culturi.  
**H:** Se compune din hrana vegetală și de origine animală.  
**S:** Trăiește solitar, cu excepția perioadelor de reproducere.  
**L:** În stare liberă trăiește doi ani, iar în captivitate poate atinge vârsta de 3–4 ani.  
**D:** Păsărilor răpitoare de zi și de noapte, mamiferele carnivore și omul.  
**C:** Specie protejată.

### Familia Arvicolidae

Cuprinde rozătoare mici și mijlocii, a căror talie (cap + trunchi) variază în lungime de la 7,5 la 40 cm, iar în greutate de la 11,4 la 1540 g. Au corpul bondoc, urechile mici și coada relativ scurtă, acoperită cu mici solzi și peri scurți, rari și aspri. Nu au punji bucale. Blana groasă, cu peri deși, subțiri și moi, este de culoare cenușiu-roșcată sau negricioasă pe spate și mai deschisă ventral. Craniul masiv, cu creste osoase mai evidente în regiunile occipitală și frontală, la indivizii adulți. Aceste creste permit mărirea suprafeței de inserție a musculaturii, necesară în activitățile de săpare a galeriilor. Dinții molari sunt de formă prismatică, lipsiți de rădăcini, fapt ce permite creșterea lor continuă. De la această situație fac excepție adulții de *Clethrionomys* și *Ondatra*. Arvicolidele sunt răspândite în Eurasia, Africa și în America. Familia este divizată în trei subfamilii: **Lemminae**, **Arvicolinae**, **Ellobiinae**, care numără 26 de genuri și 143 specii. În fauna României există patru genuri din această familie.

Genul *Clethrionomys* Tilesius, 1850  
**Șoarecele scurmător de pădure; Bank vole**  
*Clethrionomys glareolus* (Schreber, 1780)



- I:** Lungimea cap + trunchi = 8–11 cm; coada = 3,8–6 cm; lungimea urechii = 1,2–1,5 cm; greutatea corporală = 15–36 g. Șoarecele scurmător de pădure este de mărimea unei alte specii de microtode (*Microtus arvalis*) din țara noastră. Culoarea blănii pe spate este roșcată la adulți și cu amestec de cenușiu, la juvenili. Pe laturile corpului culoarea devine cenușie, în toate stadiile de dezvoltare. Abdomenul și membrele sunt cenușiu–albicioase. Capul turtit, ochii vizibili, urechile cu marginile rotunjite, clar evidente din blană. Coada bicoloră, acoperită cu peri scurți, se termină cu un smoc de peri mai lungi, de culoare neagră.
- B:** Trăiește în pădurile de foioase, în care predomină fagul, dar și în cele de conifere. Este întâlnit de la 600 până la 1800 m altitudine.
- H:** Se compune din hrana de origine vegetală și animală.
- S:** Este solitar, cu excepția perioadelor de reproducere.
- R:** Are loc de 3–4 ori pe an, din aprilie până în septembrie. Gestația durează 21 de zile, după care femelele nasc 2–7 pui.
- L:** În libertate trăiește 1,5 – 2 ani, iar în captivitate atinge vârsta de trei ani.
- D:** Mamiferele mici carnivore, șerpii și păsările răpitoare.
- C:** Nu are statut de conservare.



Genul *Arvicola* Lacepede, 1799  
**Șobolanul de apă; Water vole**  
*Arvicola terrestris* Linnaeus, 1758



- I:** Lungimea cap + trunchi = 13,5–18,3 cm; lungimea cozii = 4,5–8 cm; lungimea urechii = 1,1–1,6 cm; greutatea = 78–200 g. Rozător de talie mijlocie, cu blana deasă, peri lungi și moi. Culoarea generală este cafeniu-închisă dorsal și mai deschisă, până la cenușie, ventral și pe laturile corpului. Coada cu peri scurți și aspri, abia acoperă inelele de solzi cornoși, fără smoc de peri la vârf, iar culoarea este variabilă dorsal și mai deschisă pe partea ventrală. Ochii mici, iar pavilioanele urechilor puțin vizibile din blană. Botul trunchiat și rotunjit, cu vibrize rare și scurte. Membrle scurte, dar puternice, de culoare cenușie pe fața exterioară și albicioasă pe cea interioară.
- B:** Trăiește de-a lungul cursurilor de apă cu maluri bogate în vegetație ierboasă. În afara râurilor se instalează și în preajma bălților, lacurilor sau iazurilor.
- H:** Se compune din hrana vegetală și de origine animală.
- S:** Trăiește în familii de câte 8–10 indivizi.
- R:** Are loc din primăvară până toamna; în cazul iernilor blânde au fost colectate femele gestante și în luna februarie. Gestația durează 21 de zile, după care femelele nasc 2–8 pui.
- L:** În stare liberă trăiesc până la vârsta de trei ani.
- D:** Mamiferele carnivore și păsări răpitoare de zi și de noapte.
- C:** Specie protejată.

Genul *Microtus* Schrank, 1798  
**Șoarecele subpământean; Common pine vole**  
*Microtus subterraneus* De Selys-Longchamps, 1836



- I:** Lungimea cap + trunchi = 7,5–10,6 cm; lungimea cozii = 2,2–3,5 cm; lungimea urechii = 0,7–1,1 cm; greutatea = 12,5–23,5 g. Este un rozător de talie mică. Are blana deasă, cu peri lungi, subțiri și moi, de culoare de la brun-închis pe spate, până la cenușiu-albicioasă, ventral. Capul turtit, ochii rotunzi și mici, iar urechile ascunse în blană. Membrle sunt scurte și au câte cinci pernițe elastice pe talpă. Coada este acoperită uniform cu peri scurți, de culoare mai închisă dorsal.

- B:** Trăiește pe terenuri cultivate sau cu plante spontane, în pajiști și grădini. Evită însă mlaștinile. Ajunge până la altitudini de 600–700 m. Își sapă galerii în pământ unde cară resturi de plante.
- H:** Se compune din hrana vegetală (rizomi, rădăcini, bulbi, boabe și semințe).
- S:** Trăiesc în familii de câte 6–8 indivizi.
- R:** Perioada de reproducere are loc numai primăvara și vara. Gestația durează 21 de zile, după care femelele se retrag în culcușuri pentru a naște 2–5 pui, în 2–3 generații pe an.
- L:** În medie trăiesc 18–24 luni.
- D:** Păsările răpitoare și mamiferele carnivore.
- C:** Fără statut de conservare.

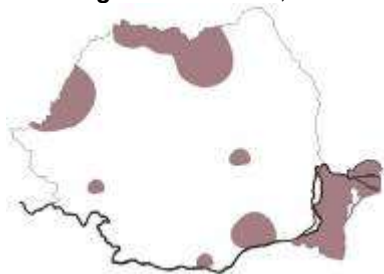
### Șoarecele de câmp; șoarecele cu coadă scurtă; Common vole

*Microtus arvalis* (Pallas, 1779)



- I:** Lungimea cap + trunchi = 8,3–12 cm; coada = 2,3–4,0 cm; lungimea urechii = 1,4–1,5 cm; greutatea = 14–51g. Blana cu peri scurți, subțiri și moi, de culoare cenușie, cu nuanțe de galben pe spate și cenușiu–albicioasă, ventral. Unii autori disting nouă mutante de culoare mai interesante. Dintre ele, cele mai frecvente sunt oferite de indivizii albiñoși. Botul scurt și rotunjit, cu vibrizele mai mult albe și lungi. Pavilioanele urechilor, vizibile din blană, au fața internă păroasă. Membrele scurte, au șase pernițe elastice pe talpă. Coada este scurtă, acoperită cu solzi mici și peri aspri.
- B:** Trăiește în terenuri înțelenite și în culturi de ierburi furajere. Populațiile din zonele alpine se stabilesc în locuri deschise, fără grohotiș și cu vegetație ierboasă abundentă.
- H:** Se compune din hrana vegetală (graminee spontane și cultivate). Pe timpul verii, hrana poate fi completată cu insecte și larve ale acestora, iar pentru iarnă își face rezerve în cuib, care pot ajunge chiar și la 4 kg.
- S:** Indivizii mai multor familii alcătuiesc colonii de mărimi diferite. În anii cu înmulțire în masă, coloniile întrunesc câte 60–80 de indivizi; în condiții de suprapopulație, se omoară între ei, mai ales masculii, iar victimele sunt mâncate.
- R:** Cu excepția iernii, când are loc doar o încetinire a ritmului de reproducere, se poate spune că șoarecele de câmp se reproduce tot timpul anului. Gestația durează 19–21 zile, după care femelele nasc 3–10 pui.
- L:** În medie trăiesc 18–24 luni.
- D:** Mamiferele carnivore și păsările răpitoare.
- C:** Specie protejată.

**Șoarecele de pământ; Field vole**  
*Microtus agrestis* Linnaeus, 1761



- I:** Lungimea cap + trunchi = 3,3–8,5 cm; lungimea cozii = 2,5–4,6 cm; lungimea urechii = 1,3–1,4 cm; greutatea = 20–47,6 g. Blana cu peri subțiri și moi are culoarea cenușie, în amestec cu nuanțe gălbui–cafenie pe spate, cu trecere gradată spre culoarea cenușiu–argintie a părții ventrale. Coada bicoloră, mai deschisă ventral decât dorsal. Corpul robust, gâtul scurt și gros. Botul trunchiat, cu vibrize lungi. Ochii și urechile mici, care întinse anterior abia ating jumătatea distanței până la ochi.
- B:** Zonele împădurite, cu umezeală și vegetație ierboasă abundentă, maluri de râuri de munte.
- H:** Se compune din hrana vegetală, iar ocazional consumă diferite insecte (ortoptere și coleoptere).
- S:** Trăiesc în familii de câte 4–6 indivizi, care ocupă același sistem de galerii.
- R:** Din primăvară până toamna, femelele dau naștere la 3–4 generații de pui pe sezon. Gestația durează 20 de zile, după care femelele nasc 3–7 pui.
- L:** Puțini indivizi ajung să treacă prin două ierni. Rareori depășesc 1,5 ani.
- D:** Mamiferele carnivore, păsările răpitoare și șerpii.
- C:** Specie protejată.

**Șoarecele de zăpadă; Snow vole**  
*Microtus nivalis* Martins, 1842



- I:** Lungimea cap + trunchi = 10–14 cm; lungimea cozii = 4,7–7,2 cm; lungimea urechii = 1,3–1,8 cm; greutatea = 35,5–62 g. Este cel mai mare reprezentant al genului *Microtus*. Blana moale, cu două feluri de peri, ușor de recunoscut, cel puțin pe linia medio–dorsală. Culoarea pe spate este cenușiu–fumurie, cu nuanțe brun–oliv. Coada cu peri scurți și rari, albicioși. Botul tipic microtidelor, gros și trunchiat.
- B:** În defrișări și pășune alpină, cu graminee înalte, cu substrat stâncos, având sistemul de galerii și culcușul sub pietre.
- H:** Se compune din hrană vegetală. Pentru iarnă își adună frunze de graminee. Ocazional mănâncă și cadavre.

**S:** Alcătuiesc colonii, cu indivizi proveniți din mai multe familii.

**R:** Reproducerea are loc numai primăvara și vara. Gestația durează 21 de zile, după care femelele nasc 2–4 pui.

**L:** În medie trăiește 2 ani.

**D:** Mamiferele carnivore, păsările răpitoare de zi și de noapte și omul.

**C:** Specie protejată.

### Șoarecele răsăritean de câmp; Sibling vole

*Microtus rossiaemeridionalis* Ognev, 1924



**I:** Lungimea cap + trunchi = 9–11 cm; lungimea cozii = 3,5–5,2 cm; lungimea urechii = 1,1–1,3 cm; greutatea = 18–50 g. Blana cu peri lungi, zbârliți și moi, de culoare mai deschisă decât la *M. arvalis*. Pe partea dorsală a corpului, este cafeniu-verzuie și doar înspicată cu negru. Partea ventrală este argintie sau cenușiu-verzui-gălbuie. Trecerea de la culoarea dorsală la cea ventrală se face gradat. Membrele au fața superioară de culoare cenușiu-închisă, iar cea inferioară mai deschisă, sau cel mult fumurie. Botul ușor alungit, ochii elipsoidali, alungiți antero-posterior. Vârful cozii nu se termină cu smoc, dar la indivizii tineri perii din această zonă sunt ceva mai lungi decât pe restul cozii.

**B:** Locuri deschise, dar cu bogat înveliș vegetal, ierbos, de tipul gramineelor spontane sau chiar rogoz, stuf, papură.

**H:** Se compune din hrana vegetală (ierburi, frunze, lăstari, părțile subterane ale plantelor și semințe).

**S:** Trăiesc în familii de 6–8 indivizi.

**R:** Împerecherile au loc primăvara și vara. Gestația durează 20 de zile, după care femelele nasc 3–8 pui.

**L:** În medie trăiesc 2–3 ani.

**D:** Mamiferele carnivore și păsările răpitoare de noapte.

**C:** Nu are statut de conservare.

### Șoarecele de Tatra; Tatra vole

*Microtus tatricus* Kratochvil, 1952



**I:** Lungimea cap + trunchi = 9,1–11,5 cm; lungimea cozii = 3,4–4,5 cm; lungimea urechii = 0,9–1,5 cm; greutatea = 13–29 g. Blana, asemănătoare cu a speciei *M. subterraneus*, dar coada și tarsul sunt mai lungi. Culoarea blănii este mai deschisă, cu nuanțe gălbui. Măsurătorile craniene sunt mai mari decât la *M. subterraneus*. Între buclele de smalt anterioară și cea posterioară există trei triunghiuri de smalt, bine conturate.

**B:** Pajiști și mlăștiniri din zona alpină, fără a depăși limita superioară a pădurilor.

**H:** Se compune din hrana vegetală (ierburi, frunze, lăstari, semințe de graminee spontane și boabe).

**S:** În mici colonii familială.

**R:** Împerecherile au loc în mai–septembrie. După trei săptămâni de gestație se nasc doar 2–3 pui golași, cu pleoapele lipite pentru primele 10 zile de viață.

**L:** În medie trăiesc 18 luni.

**D:** Mamiferele carnivore, păsările răpitoare de noapte și omul.

**C:** Specie protejată.

Genul ***Ondatra*** Link, 1795

**Bizamul; Muskrat**

***Ondatra zibethicus*** Linnaeus, 1766



**I:** Lungimea cap + trunchi = 26–34 cm; lungimea cozii = 21–28 cm; lungimea urechii = 2–2,7 cm; greutatea = 0,75–1,7 kg. Este un microtid originar din Canada, cu o foarte largă răspândire actuală în lume. Blana groasă, cu spicul alcătuit din peri lungi, moi și lucioși, de culoare cafeniu–închisă sau înspicată cu negru pe spate și cenușiu–cafenie pe abdomen. Capul mic în raport cu trunchiul lung. Botul scurt și gros, cu mustăți lungi. Ochii mici și rotunzi, iar urechile ascunse în întregime în blană. Coada turtită lateral, solzoasă, cu peri lungi. Membrele anterioare scurte și mai subțiri decât cele posterioare.

**B:** Trăiește pe lângă apele stătătoare sau lin curgătoare, preferând locurile mlăștinoase, bogate în vegetație ierboasă. Își sapă galerii în malurile bălților, râurilor și canalelor, iar pe terenurile cu bălți întinse își construiește un fel de colibe, amplasate pe apă sau pe plaur.

**H:** Se compune din hrana vegetală și de origine animală.

**S:** În perioada de creștere a puilor, trăiesc în familii.

**R:** Din luna martie până în octombrie, femelele dau naștere la 3–4 generații de pui pe sezon. Gestația durează 21–23 de zile, după care femelele nasc 2–14 pui. Alăptarea durează 130 de zile.

**L:** În medie trăiesc 3–5 ani și numai în mod excepțional ating vârsta de 10 ani.

**D:** Mamiferele carnivore de talie mică și mijlocie și păsările răpitoare.

**C:** Specie protejată.

## Familia Muridae

Cuprinde cel mai numeros grup de rozătoare, cunoscute sub numele de șoareci și șobolani. Au talie mică și mijlocie, corpul alungit, botul ascuțit, pavilioanele urechilor și ochii relativ mari. Coadă mai mare decât jumătate din lungimea cap + trunchi este acoperită de peri rari, care lasă să se observe inelele de solzi epidermici. Membrile sunt pentadactile. Sola plantară este nudă, cu un număr variabil de tuberculi sau pernițe.

Muridele se remarcă printr-o deosebită facultate de a se adapta la condițiile diferite ale mediului și printr-o prolificitate crescută. Sunt rozătoare terestre, capabile să-și sape galerii, se pot cățăra în arbori, dar nu au adaptări speciale la viața acvatică. Trăiesc în grupuri mai mult sau mai puțin numeroase al căror nucleu este familia, dar există și specii ai căror indivizi trăiesc solitari. Se întâlnesc în câmpuri deschise, cultivate sau înierbate, pe malurile apelor și în păduri.

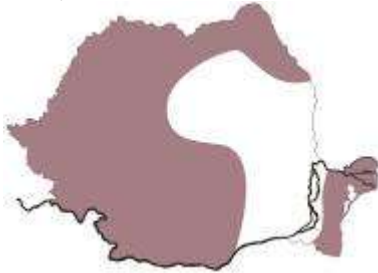
Marea majoritate a speciilor sunt dăunătoare, producând pagube culturilor, plantațiilor forestiere, pădurilor, gospodăriilor. Degradează și distrug alimente, textile, hârtie și cartoane în depozitele cu un asemenea profil. Sunt purtătoare și transmițătoare de agenți patogeni ce pot provoca maladii grave omului și animalelor domestice.

Răspândirea naturală a muridelor se întinde în Europa, Asia, la sud de Cercul Polar, în Africa, lipsind în Madagascar. În Europa se întâlnesc reprezentanți numai din subfamilia Murinae. În fauna României există patru genuri și opt specii.

Genul *Micromys* Dehne, 1841.

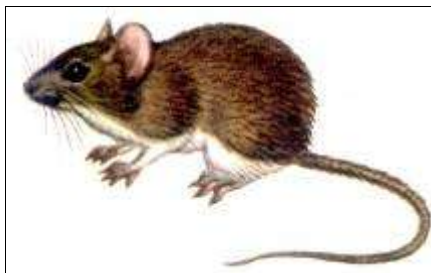
**Șoarecele pitic; Harvest mouse**

*Micromys minutus* Pallas, 1771



- I:** Lungimea cap + trunchi = 4,7–7,5 cm; coada = 4,8–7,8 cm; lungimea urechii = 0, 7–1 cm; greutatea = 5–7 (10) g. Are talia mai mică decât șoarecele de casă, botul mai puțin alungit, urechile scunde, rotunjite, ies puțin din blană. Un pliu tegumentar de formă triunghiulară acoperă în mare parte deschiderea canalului auditiv extern. Coadă este prehensilă și acoperită de 120–150 de inele de solzi epidermici. Membrile sunt scurte și subțiri. Blana este cafeniu-roșcată sau cafeniu-gălbuie, cu tonuri mai întunecate pe spate și portocalii pe laturile corpului, iar de culoare albă sau alb-gălbuie pe partea ventrală. Linia de demarcare de pe flancuri este evidentă.
- B:** Preferă stufărișurile, ierburile înalte și dese, terenuri cultivate cu cereale de la altitudini joase, de obicei în apropierea unei mlaștini sau a unui curs de apă.
- H:** Se compune din hrana vegetală (semințe, fructe, părțile verzi ale plantelor) și animală (insecte).
- S:** Trăiesc în familii de câte 4–6 indivizi.
- R:** Din luna aprilie–septembrie, perioadă în care o femelă dă naștere la 2–3 generații de pui. Gestația durează 21 zile, după care se nasc 4–6 pui.
- L:** În medie trăiește cel mult 18 luni.
- D:** Mamiferele carnivore de talie mică și mijlocie, păsările răpitoare de zi și de noapte.
- C:** Specie protejată.

Genul *Apodemus* Kaup, 1829  
**Șoarecele de pădure; Wood mouse**  
*Apodemus sylvaticus* Linnaeus, 1758



- I:** Lungimea cap + trunchi = 7,3–10 cm; coada = 7–10 cm; lungimea urechii = 1,4–1,7 cm; greutatea = 17–38 g. Are talia ceva mai mică decât șoarecele gulerat, cu care se aseamănă foarte mult. Botul este alungit, ochii proeminenți, urechile mari. Coadă, cu mai puțin de 180 de solzi, este de regulă mai scurtă decât lungimea cap + trunchi, uneori fiind egală cu aceasta. Culoarea blănii este cenușiu-cafenie, mai puțin roșcată, pe mijlocul spatelui. Partea ventrală a corpului este cenușiu-albicioasă. Pe piept există uneori o pată mică, galbenă, dispusă longitudinal și nu extinsă transversal.
- B:** Este frecvent întâlnit în pădurile de foioase și mixte, în terenurile deschise, cu tufișuri, cultivate sau înțelenite. Urcă prin tăieturile pădurilor, până în zona alpină.
- H:** Consumă hrană de origine vegetală și animală. Uneori atacă și pui de păsărele și chiar de rozătoare.
- S:** Trăiesc în familii de câte 6–8 indivizi.
- R:** Perioada de reproducere ține din martie până în octombrie. Gestăția durează 21–23 zile, după care se nasc 2–9 pui.
- L:** Trăiește în medie doi ani.
- D:** Mamiferele carnivore, păsările răpitoare de zi și de noapte.
- C:** Nu are statut de conservare.

**Șoarecele gulerat; Yellow necked mouse**  
*Apodemus flavicollis* Melchior, 1834



- I:** Lungimea cap + trunchi = 9–12 cm; coada = 8,6–12,5 cm; lungimea urechii = 1,5–2 cm; greutatea = 20–55 g. Blana este moale și deasă, cu peri mai lungi pe spate. Este de culoare cafenie pe spate, cu nuanțe gălbui pe flancuri și alb-argintie pe partea ventrală. Baza perilor, de pe spate și abdomen, este cenușiu-ardezie. Linia de demarcare, între cafeniul strălucitor al părții dorsale și albul pur al părții ventrale, este mai evidentă decât la celelalte specii ale genului, existente în fauna României. În regiunea pectorală există o

pată galbenă, întinsă în sens transversal, între membrele anterioare, ce formează un guler la baza gâtului. Coada este acoperită de peri scurți și rari, ce lasă să se vadă printre ei cele 180–200 șiruri transversale de solzi epidermici. Botul este alungit, iar urechile sunt mari și rotunjite, acoperite de peri mai lungi în jumătatea lor bazală. Ochii sunt proeminenți. Vibrizele negre și albe sunt lungi. Membrele posterioare sunt mai robuste decât cele anterioare.

**B:** Populează pădurile compacte și mai umede de la șes, deal și munte, de foioase și conifere. Urcă până la 2000 m altitudine.

**H:** Consumă hrană de origine vegetală (semințele și fructele multor specii de plante ierboase).

**S:** Trăiesc în familii de 4–6 indivizi într-un sistem comun de galerii.

**R:** Perioada de reproducere ține din martie până în octombrie. Gestația durează 23 de zile. O femelă poate da naștere la 2–7 pui, în 2–4 generații pe an.

**L:** În medie trăiește 1,5–2 ani.

**D:** Păsările răpitoare de noapte și de zi și unele mamifere carnivore.

**C:** Nu are statut de ocrotire.

### Șobolanul de câmp; Striped field mouse

*Apodemus agrarius* Pallas, 1778



**I:** Lungimea cap + trunchi = 8,1–11 cm; coada = 6–9,8 cm; lungimea urechii = 1–1,4 cm; greutatea = 18–30 g. Culoarea blănii este cenușiu–castanie, cu nuanțe roșcate sau de galben–lutos pe spate și cenușiu–albicioasă pe partea ventrală și pe cea internă a membrilor. Pe linia median–dorsală a corpului se întinde o dungă neagră, de la ceafă până la baza cozii, sau aproape de aceasta. Coada bicoloră și acoperită cu peri scurți și rari, lasă să se întrevadă 120–150 inele de solzi epidermici. Ochii sunt puțin mai mici decât la alte specii ale genului. Pavilioanele urechilor, întinse anterior, nu ating ochii. Vibrizele sunt de culoare cenușie.

**B:** Populează habitatele umede de pe lângă malurile apelor cu vegetație bogată și zăvoaie, însă pătrunde și în păduri sau terenuri cultivate.

**H:** Consumă atât hrană vegetală cât și de origine animală.

**S:** Formează mici colonii de 4–6 indivizi, din membrii aceleiași familii.

**R:** Perioada de reproducere ține din martie până în octombrie, perioadă în care o femelă dă naștere la 2–3 generații de pui. Gestația durează 21–23 de zile, după care femelele nasc 4–9 pui.

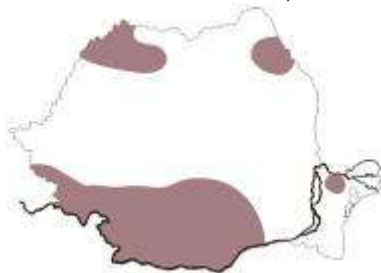
**L:** În medie trăiește doi ani.

**D:** Mamiferelor carnivore de talie mică și mijlocie și păsările răpitoare de zi și de noapte.

**C:** Nu are statut de conservare.



**Șoarecele mic de pădure; Pygmy field mouse**  
***Apodemus uralensis*** Pallas, 1811



**I:** Lungimea cap + trunchi = 7,3–9,8 cm; coada = 6,7–8,5 cm; lungimea urechii = 1,1–1,4 cm; greutatea = 12,5–27 g. Este specia cea mai mică a genului. Are talia șoarecelui de casă, urechile mici, iar labele mai scurte și mai subțiri decât la șoarecele de pădure. Coada bicoloră și mai scurtă decât lungimea corpului. Blana este cenușiu-cafenie pe spate și pe flancuri, fără nuanțe roșcate sau gălbui. Partea ventrală este cenușiu-cafenie. Nu prezintă pată galbenă în regiunea pectorală.

**B:** Întâlnit în zonele de stepă, a fost semnalat și în regiuni montane, la 800–1000 m altitudine. Preferă terenurile înierbate, câmpurile cultivate cu cereale și plante furajere perene.

**H:** Consumă semințele plantelor spontane și boabe de cereale, dar și răme, larve și adulți de insecte.

**S:** Trăiesc în familii de 4–6 indivizi.

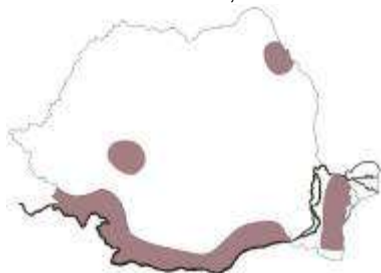
**R:** Sezonul de reproducere ține din martie până în octombrie. Gestația durează 21 zile, după care se nasc 3–9 pui.

**L:** Durata de viață este de numai 18 luni.

**D:** Păsările răpitoare de noapte și micile mamifere carnivore.

**C:** Nu are statut de ocrotire.

Genul ***Rattus*** Fischer, 1803  
**Șobolanul negru; Black rat; Ship rat**  
***Rattus rattus*** Linnaeus, 1758



**I:** Lungimea cap + trunchi = 15,5–19 cm; coada = 17–22 cm; lungimea urechii = 2,2–2,4 cm; greutatea = 150–180 g. Are talia mai mică decât șobolanul-cenușiu. Coada mai lungă sau egală cu lungimea corpului este acoperită de peri rari, unicolori, ce lasă să se întrevadă cele 200–260 de inele de solzi epidermici. Pavilioanele urechilor sunt mari, subțiri și pergamentoase; întinse înainte, ating sau depășesc unghiul posterior al ochiului. Vibrizele sunt lungi. Blana prezintă variații individuale de culoare. Pe fața dorsală a corpului domină tonuri de cenușiu-cafeniu, cenușiu-negru, baza perilor fiind însă cenușie, iar pe abdomen,

blana este cenușiu-măslinie, cenușiu-gălbuie, alb-gălbuie sau albă. Tocmai datorită variației largi de culoare, linia de demarcare între culoarea spatelui și a abdomenului este distinctă la unele forme, iar la altele este ștersă.

**B:** Se întâlnește în construcții vechi, magazii, locuințe, poduri și mansarde. Este mai frecvent în orașele portuare. Există și populații sălbatice, care trăiesc la liziera pădurilor, în plantații de salcâmi și sălcii de pe malul Dunării.

**H:** Este un rozător omnivor, foarte vorace, care consumă orice substanță organică, iar în lipsă de hrană se manifestă canibalismul. Consumă cereale din câmp și din depozite, fructe, carne, brânzeturi, unt, săpun, hârtie, fibre textile, deșeuri menajere, ouă și pui de păsări.

**S:** Trăiesc în mici colonii, de câte 6–8 indivizi.

**R:** Se reproduce tot timpul anului. O femelă naște de 5–6 ori pe an, câte 4–10 pui. Gestația durează 21–23 zile.

**L:** În medie trăiește trei ani.

**D:** Mamiferele carnivore și păsările răpitoare.

**C:** Nu are statut de ocrotire.

### Șobolanul cenușiu; Brown rat

*Rattus norvegicus* Berkenhout, 1769



**I:** Lungimea cap + trunchi = 19–26 cm; coada = 16–21 cm; lungimea urechii = 1,6–2 cm; greutatea = 200–450 g. Se deosebește de cel negru prin talia sa mai robustă și coada mai scurtă decât lungimea corpului. Coada este groasă, cu peri rari, bicoloră, închisă pe fața superioară și mai deschisă pe cea inferioară, acoperită de 160–200 inele de solzi epidermici. Pavilioanele urechilor sunt mai scurte decât la specia precedentă; întinse anterior, nu ating unghiul posterior al ochiului. Vibrizele sunt lungi. Labele posterioare sunt late, groase. Blana este mai aspră decât la *Rattus rattus*. Se observă o variație individuală în ceea ce privește coloritul blănii. Partea superioară a corpului este brun-gălbuie-ocru, uneori cu tonuri roșcate și adeseori punctată cu negru. Baza perilor este cenușie. Partea ventrală este de un alb-murdar, cu nuanțe cenușii, datorită culorii cenușii de la baza perilor, sau cu tentă gălbuie. Pe piept, între membrele anterioare, există o dungă de peri albi. Linia de demarcare nu este prea evidentă. Fața internă a membrilor este alb-gălbuie.

**B:** Ocupă pivnițele și depozitele alimentare ale gospodăriilor, magazii, abatoare, măcelării, combinate de creșterea porcilor și păsărilor. Se poate însă stabili pe sub stivele de lemne, stogurile de păioase, căpițele de leguminoase și graminee.

**H:** Este un rozător omnivor, consumă atât hrană vegetală, cât și animală. Când hrana nu este suficientă, consumă proprii lor pui.

**S:** Trăiesc în familii de 4–6 indivizi.

**R:** Se reproduc tot timpul anului. Gestația durează 21–24 zile, după care femelele nasc 5–10 pui.

**L:** În medie trăiește 3–4 ani.

**D:** Mamiferele carnivore și păsările răpitoare.

**C:** Nu are statut de ocrotire.

Genul *Mus* Linnaeus, 1758

**Șoarecele de casă; Eastern house mouse**

*Mus musculus* Linnaeus, 1758



- I:** Lungimea cap + trunchi = 7–9,5 cm; coada = 5,5–8,6 cm; lungimea urechii = 1–1,5 cm; greutatea = 10–20 g. Este un rozător mic, zvelt, cu urechile subțiri, rotunjite și mai mici decât la șoarecele de pădure. Are labe scurte și subțiri. Coada este bicoloră, de dimensiuni variabile, dar mai scurtă decât lungimea corpului, este acoperită de peri scurți. Numărul inelelor de solzi variază între 150–190. Blana este moale, cu peri fini și scurți. Culoarea pe spate este cenușie, cenușiu–cafenie cu nuanțe mai întunecate pe spate decât pe părțile laterale. Partea ventrală a corpului este mai deschisă, cenușiu–albicioasă.
- B:** Se adăpostește în gospodăriile umane, în tot felul de construcții industriale, silozuri, depozite de furaje, de produse alimentare și textile. În sezonul cald o parte dintre indivizi migrează în câmpuri deschise, cultivate sau înțelenite, fără a ierna însă acolo.
- H:** Se poate spune că este omnivor. Consumă însă cu precădere boabe de cereale.
- S:** Trăiesc în familii de 8–10 indivizi, rareori se întâlnesc indivizi izolați.
- R:** Se reproduce tot timpul anului. Gestația durează 20–21 de zile. Femela naște de 6–7 ori pe an, câte 3–10 pui.
- L:** În medie trăiește un an și jumătate.
- D:** Cad pradă pisicilor și câinilor. Mamiferele carnivore de talie mică și de păsările răpitoare de noapte.
- C:** Nu are statut de conservare.

**Șoarecele de mișună; Steppe mouse**

*Mus spicilegus* Petenyi, 1882



- I:** Lungimea cap + trunchi = 7–9 cm; coada = 5,2–8 cm; lungimea urechii = 0,9–1,4 cm; greutatea = 9–20g. Un rozător de talie mică, zvelt, cu urechile subțiri și rotunjite, botul ascuțit, labele membrilor scurte și subțiri. Coada mai mică decât lungimea corpului, acoperită de peri scurți și inele de solzi al căror număr este variabil. Blana este cafeniu–

cenușie pe spate, cu nuanțe de ocru pe laturi. Pe partea ventrală, culoarea variază de la cenușiu–albicios, până la crem. Perii de pe labele membrelor sunt albicioși.

**B:** Trăiește în zone de stepă, câmpuri deschise, cultivate sau înțelenite, liziera pădurii. Urcă până la 600–700 m altitudine.

**H:** Consumă fructele și semințele diferitelor specii de plante ierboase și insecte.

**S:** Pentru iarnă alcătuiesc mișune în care se adună 12–14 indivizi.

**R:** Trăind în câmp, reproducerea încetează în timpul iernii. În restul anului, femelele pot avea 5–6 generații pe an. Gestația durează 3 săptămâni, după care se nasc 3–9 pui.

**L:** În condiții naturale trăiește 12–18 luni, iar în captivitate poate depăși doi ani.

**D:** Mamiferele carnivore de talie mică și păsările răpitoare de noapte și de zi.

**C:** Nu are statut de ocrotire.

### Familia Spalacidae

Cuprinde rozătoare adaptate morfologic și fiziologic la viața subterană. Au corpul rotund, cilindric, capul lat, turtit dorso–ventral; terminat cu un bot scurt și rotunjit. Între narine și baza urechilor prezintă câte un șir de peri rigizi, pe fiecare latură a capului, probabil cu rol tactil. Pavilioanele urechilor sunt rudimentare, reduse la o cută tegumentară ascunsă în blană. Ochii sunt acoperiți de tegument. Coadă este foarte scurtă sau absentă. Membrele sunt pentadactile și subegale. Labele anterioare sunt mai scurte, cu polexul redus și cu gheare moderat dezvoltate. Labele posterioare sunt mai lungi iar degetele II, III, IV sunt cele mai mari. Blana este moale, mătăsoasă, cu perii scurți. Culoarea dominantă este cenușiu–ardezie, mai uniformă pe partea ventrală și cu nuanțe de galben–roșcat pe partea superioară a corpului.

Genul *Spalax*, Gldenstaedt, 1770

**Orbetele mic; Lesser mole rat**

*Spalax leucodon* Nordmann, 1840



**I:** Lungimea cap + trunchi = 19–23 cm; greutatea corpului = 180–230 g. Corpul cilindric, cu capul turtit dorso–ventral. Botul scurt și rotunjit. Ochii nu sunt vizibili la exterior fiind acoperiți de piele. Deschiderea conductului auditiv este mică și mărginită de o cută tegumentară scurtă ce rezultă din reducerea pavilionului extern al urechii. Vibrizele sunt puțin numeroase și relativ scurte, frecvent nu depășesc 1 cm lungime. Pe fiecare latură a capului prezintă șiruri de peri rigizi, scurți și albicioși, ce pornesc din dreptul perniței nazale și se opresc la jumătatea distanței narină–ureche. Blana este foarte moale și fină.

**B:** Este o specie caracteristică zonei de stepă. Preferă terenurile înțelenite, solurile afânate cu vegetație ierboasă abundentă.

**H:** Consumă rădăcini, rizomi, bulbi, tuberculi și părțile verzi ale plantelor.

**S:** Trăiește solitar, dar în interiorul arealului au fost semnalate și colonii.

**R:** Împerecherile au loc în perioada februarie–martie și nu mai târziu de luna iulie. Gestația durează 30 zile, după care femelele nasc 2–5 pui.

**L:** În medie trăiește 3–4 ani.

**D:** Mamiferele carnivore și unele păsări răpitoare.

**C:** Specie protejată.

### **Orbetele mare; Balkan mole rat**

***Spalax graecus*** Nehring, 1898



**I:** Lungimea cap + trunchi = 19–26 cm; greutatea corpului = 200–450 g. De obicei mai mare decât *Spalax leucodon*, cu corpul alungit, cilindric, capul comprimat dorso–ventral, botul scurt și rotunjit. Pernița nazală pigmentată cu negru. Ochii atrofiați sunt acoperiți de piele. Cuta tegumentară ce mărginește deschiderea conductului auditiv este mai proeminentă decât la specia precedentă. Blana moale, deasă, este de culoare cenușie cu nuanțe gălbui. Baza perilor apare cenușiu întunecată, iar vârfurile sunt gălbui atât pe partea dorsală a corpului, cât și pe cea ventrală.

**B:** Populează biotopi de stepă, izlazurile, terenurile întelenite și mai puțin cultivate, poienile pădurilor rare, în apropierea lizierelor. Construiesc galerii subterane cu numeroase culoare superficiale și profunde al căror diametru este de 8–10 cm.

**H:** Consumă părțile subterane ale plantelor, tuberculi, rizomi, bulbi, rădăcini dar și tulpinile plantelor pe care le retează și le trag apoi în galerie.

**S:** Trăiesc solitari, cu excepția perioadei de reproducere.

**R:** Perioada de reproducere ține din noiembrie până în ianuarie. Gestația durează 30 de zile. Femelele nasc odată pe an, câte 2–4 pui golași și neputincioși.

**L:** În medie trăiește 3–4 ani.

**D:** Mamiferele carnivore și unele păsări răpitoare.

**C:** Specie protejată.

### **Familia Zapodidae**

Sunt rozătoare mici, cu aspect de șoareci (murine), cu bot alungit, urechi scurte și ochi relativ mici. Buza superioară fără despicătură verticală. Membrele posterioare mai lungi decât cele anterioare. Sola plantară cu câte cinci tuberculi, normal dezvoltată. Coda este subțire și mai lungă decât corpul. Blana are peri scurți și moi. Populează pădurile luminoase, stepele înierbate, pășunile, regiunile mlăștinoase. Genul *Sicista* din această familie are 12–14 specii cu răspândire în centrul, estul și nordul Europei, partea centrală și estică a Asiei și în America de Nord.

În fauna României există acest gen, cu două specii.

Genul *Sicista* Gray, 1827

**Șoarecele de mestecăn; Northern birch mouse**

*Sicista betulina* Pallas, 1779



**I:** Lungimea cap + trunchi = 5,8–7,0 mm; !lungimea cozii = 8,0–10,5 cm; lungimea urechii = 0,73–0,75 cm; greutatea = 7–8 g. Este un rozător de talie mică, coada mai lungă decât corpul, acoperită cu peri rari, ce lasă să se vadă inelele de solzi epidermici. Urechile sunt mici și rotunjite. Membrele inegale, cele posterioare sunt aproape de două ori mai lungi decât cele anterioare, fiind adaptate pentru deplasarea prin salturi. Blana are o culoare gălbui–castanie, cu amestec de peri negri pe spate. O dungă neagră se întinde pe linia medio–dorsală a corpului, de la ceafă până la baza cozii. Ea este mai lată la nivelul capului, având aspectul de pată. Pe partea ventrală a corpului, culoarea este galben–albicioasă.

**B:** Pădurile de mestecăn, dar și cu pini, în locuri umede și acoperite cu graminee spontane.

**H:** Consumă hrană vegetală, insecte și artropode.

**S:** Cu excepția perioadei de reproducere, trăiesc izolați.

**R:** Împerecherile au loc primăvara, după trezirea din hibernare. Gestația durează patru săptămâni, după care femelele nasc 3–7 pui golași.

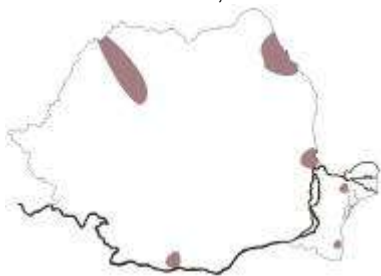
**L:** În medie trăiește 3 ani și 4 luni.

**D:** Păsările răpitoare de noapte și mamiferele carnivore.

**C:** Specie protejată.

**Șoarecele de stepă; Southern birch mouse**

*Sicista subtilis* Pallas, 1733



**I:** Lungimea cap + trunchi = 56–72 mm; coada = 71,5–93,5 mm; lungimea urechii = 10–14 mm; greutatea = 7–12 g. Are mărimea șoarecelui–de–casă, dar are coada mai lungă decât corpul. Urechile sunt puțin mai mari decât la șoarecele săritor de pădure. Membrele posterioare mai lungi decât cele anterioare, fiind adaptate pentru deplasarea prin salturi. Blana este cenușiu–gălbuie pe partea dorsală a corpului. La majoritatea indivizilor, pe linia medio–dorsală există o dungă neagră, de 15 mm lățime, între ceafă și baza cozii. De o

parte și de alta a dungii negre și paralel cu ea, se disting dungii înguste, de culoare deschisă, care se intercalează cu dungii închise, mai pronunțate în jumătatea posterioară a corpului. Ventral culoarea este de culoare mai deschisă, chiar albicioasă.

**B:** Preferă stepele și poienile, islazurile și marginile de drumuri dintre terenurile cultivate și păduri. Trăiește în galerii subterane, abandonate de alte mamifere săpătoare.

**H:** Consumă hrană de origine vegetală (plante spontane și cultivate – semințe și boabe de cereale) și animală (insecte, arahnide).

**R:** Împerecherile au loc primăvara, după trezirea din hibernare. Gestația durează 25–28 zile, după care femelele nasc 4–6 pui golași.

**L:** În medie trăiește 3,5 ani.

**D:** Păsările răpitoare, mamiferele carnivore și omul.

**C:** Specie protejată.

### Familia Myocastoridae

Rozătoarele incluse în această familie au corpul robust, lungimea cap + trunchi depășind 400 mm, coada peste 250 mm, iar greutatea între 7–10 kg. Blana este deasă și moale. Ochii și pavilioanele urechilor sunt mici. La miocastoride, dinții sunt fără creștere continuă, ceea ce reprezintă o deosebire față de reprezentanții capromiidelor, la care dinții cresc continuu. Coada este lungă și solzoasă, acoperită cu peri scurți și rari. Membrele sunt scurte și cu gheare puternice. Cele posterioare sunt mai lungi decât cele anterioare, având primele patru degete unite de o membrană interdigitală. Ultimul deget este liber. La membrele anterioare, primul deget este redus. Trăiesc de-a lungul apelor și în zone mlăștinoase, cu vegetație bogată. Sapă vizuini în maluri sau construiesc culcușuri. De la acestea, fac poteci dispuse radial, printre ierburi.

Singura specie a familiei este *Myocastor coypus*, care se întâlnește și în fauna României.

Genul *Myocastor* Kerr, 1792

**Nutria; Coypu**

*Myocastor coypus* Molina, 1782



**I:** Lungimea cap + trunchi = 40–63 cm; coada = 30–45 cm; lungimea urechii = 2,5–3,0 cm; greutatea = 6–10 kg, maximum 14 kg. Sunt rozătoare mari, având blana cu peri de contur groși, lungi și aspri, sub care se găsește puful des, subțire și moale. Acesta din urmă este de culoare cenușie, iar spicul cafeniu–închis sau roșcat, cu nuanțe gălbui. Pe abdomen blana este alb–gălbui. Capul masiv, botul gros și trunchiat, prevăzut cu vibrize lungi. În raport cu mărimea capului, ochii sunt mici. Pavilioanele urechilor abia vizibile din blană. Coada conică, musculoasă, cu solzi cornoși și cu peri rari. Membrele anterioare au patru degete dezvoltate, ultimul este însă foarte mult redus. La membrele posterioare numai degetul V este liber, celelalte fiind unite printr-o palmură.

**B:** Trăiește de-a lungul râurilor, pe lângă bălți și lacuri din zonele de șes și deal, unde există vegetație acvatică bogată.

**H:** Consumă hrană de origine vegetală (plante acvatice, rizomi de stuf, plante de cultură), și moluște de apă dulce. În captivitate consumă morcovi, salată verde, varză, porumb verde, fructe.

**S:** Sunt solitare, dar trăiesc mai mulți indivizi la un loc, fără a alcătui un grup structurat.

**R:** Are loc în tot cursul anului. Gestația durează 127–138 de zile. Femelele nasc de 2–3 ori pe an, câte 5–10 puț.

**L:** În stare liberă trăiește 5–8 ani, iar în captivitate poate depăși 10 ani.

**D:** Mamiferele carnivore, păsările răpitoare și omul.

**C:** Specie protejată.

## ORDINUL CETACEEA

Mamifere acvatice, răspândite în toate mările și oceanele. Au dentiție homodontă sau heterodontă. Au pielea lipsită de păr. Ordinul cuprinde cele mai mari animale actuale. Au formă hidrodinamică. Membrile anterioare sunt transformate în înotătoare, iar membrele posterioare lipsesc. Organul de înot este coada musculoasă, puternică, foarte mobilă și terminată cu doi lobi membranoși pe laturi. Prezintă un strat gros de grăsime, cu rol în menținerea temperaturii constante a corpului de 39–40°C. Majoritatea speciilor de delfini trăiesc în grupuri. Uneori, între indivizii grupurilor se formează o ierarhie ce se păstrează în călătoriile pentru căutarea și capturarea hranei sau de migrație. Se cunosc 70 de specii de delfini, grupate în șase familii. Toate cetaceele se hrănesc aproape exclusiv cu hrană vie. Speciile mari, cu fanoane, consumă animale pelagice minuscule, în special crevete și pteropode, iar speciile mici sunt exclusiv prădătoare. Hrana acestora constă din pești și cefalopode.

Cetaceele produc anumite sunete care sunt folosite ca semnale acustice pentru a repera locurile, obstacolele și corpurile în mișcare din apă.

În Marea Neagră, mamiferele marine sunt reprezentate de trei specii de delfini, încadrate în doi familii: Delphinidae, cu două specii: *Delphinus delphis* ssp. *ponticus* și *Tursiops truncatus* ssp. *ponticus* și Phocoenidae, cu o specie: *Phocoena phocoena* ssp. *relictă*.

### Familia Delphinidae

Este o familie bogată în genuri și specii. Forma capului variază, de la cea alungită, terminată cu un plisc, până la cea rotundă și îndesată. Sunt animale ihtiofage și carnivore. Au instinctul gregar foarte bine dezvoltat, sunt sociabile și întreprind migrații mari.

Genul ***Delphinus*** Linnaeus, 1758

**Delfinul comun; Common dolphin**

***Delphinus delphis*** Linnaeus, 1758





**I:** Atinge 175 cm masculul și 160 cm femela și o greutate corporală de 135 kg. Prezintă 40–45 dinți conici, pe jumătate de maxilar. Rostrul are 10–20 cm. Este colorat, cu un model de clepsidră pe părțile laterale. Spatele este gri închis spre negru de la vârful capului spre coadă, închizându-se într-un V pe ambele părți sub înotătoarea dorsală. Părțile laterale sunt alb-gri în spatele înotătoarei dorsale și alb-bronz și față înotătoarei dorsale. Abdomenul este alb. În jurul ochilor se găsesc cercuri de culoare închisă legate printr-o linie neagră ce traversează capul prin spatele rostrului și o altă dungă de la maxilare până la înotătoare. Există diferențe de mărime și culoare între indivizii din zona sudică și cea nordică a Mării Negre. delfinii sudici sunt mai mari, iar contrastul dintre culoarea neagră pe partea-dorsală și alb-gălbuie de pe flancuri și ventral, este puternică. Exemplarele din partea nordică au talii mai mici iar contrastul de culoare nu era evident.

**S:** Specie pelagică. Este întâlnit în apele temperate, unde se concentrează în zonele de larg.

**H:** Sunt ihtiofage, se hrănesc cu pești de talie mică (hamsie, șprot, stavrid, scrumbie, sardele și pești zburători).

**S:** Se asociază în grupuri de câteva zeci de exemplare, în prezența bancurilor de pește.

**R:** Perioada de împerechere durează 5–6 luni (iulie–decembrie), iar gestație este de 10-11 luni.

Puiul măsoară la naștere 80–95 cm. Maturitatea sexuală este atinsă la vârsta de 3–4 ani.

**L:** În medie trăiește 25 ani.

**D:** Omul.

**C:** Specie protejată.

Genul *Tursiops* Gervais, 1855

**Delfinul mare; Bottle nosed dolphin**

*Tursiops truncatus* Montagu, 1821



**I:** Lungimea cap + trunchi = 250–350 cm, masculii și 230–320 cm, femelele. Greutatea medie este de 180 kg. Are un rostru scurt și butucănos, de circa 8 cm lungime. Are 18–20 dinți conici pe jumătate de maxilar. Este gri-deschis spre alb pe partea ventrală, cu flancuri mai deschise și gri pe partea dorsală. Trecerea de la culoarea închisă a părții dorsale către culoarea deschisă a părții ventrale este progresivă, fără limite clare. Caracteristice la această specie sunt falca inferioară, mai lungă ca cea superioară și pleoapele, care nu sunt fixe, ci mobile ca la mamiferele de uscat.

**B:** Este întâlnit în apele temperate și se concentrează în zonele de lângă țărături. Primăvara se apropie cel mai mult de țărni.

**H:** Sunt ihtiofagofage, un adult consumând până la 15 kg de pește zilnic.

**S:** Trăiesc în grupuri nu prea mari, de 15–25 exemplare, funcție de aglomerările bancurilor de pește.

**R:** Împerecherea începe în luna iulie și durează până în octombrie. Gestația durează 10-12 luni. Puiul măsoară la naștere 90–120 cm și este alăptat până la vârsta de un an și stau cu mamele lor până la 3 ani. Maturitatea sexuală este atinsă la vârsta de 5–7 ani femelele și 11 ani masculii.

**L:** În medie trăiește 25–30 ani.

**D:** Omul.

**C:** Specie protejată.

### Familia Phocoenidae

Marsuinii, se deosebesc de delfini prin înotătoarea dorsală care este triunghiulară. Sunt la fel de sociabili ca și delfinii, dar marsuinii înoată mai mult singuri sau în grupuri restrânse. Înoată aproape de fața apei, de unde ies să respire, după care, plonjând cu capul înainte, dispar în adânc.

În Marea Neagră se găsește o singură specie: *Phocoena phocoena* ssp. *Relicta*, ce aprține genului: *Phocena*.

Genul *Phocena* G. Cuvier, 1817

**Delfinul mic; marsuinul; Common porpoise**

*Phocoena phocoena* Linnaeus, 1758



**I:** Este cel mai mic cetaceu din Marea Neagră. Are corpul mic și robust. Adulții măsoară între 130 și 180 cm și o greutatea maximă de 65 kg. Nu are rostru distinct iar dentița este reprezentată de 20-30 de dinți, pe jumătate de maxilar. Partea dorsală este de culoare neagră sau gri închis, cu nuanțe mai deschise pe flancuri. Partea ventrală este albă și prezintă o dungă închisă la culoare de la comisura bucală la înotătoarea pectorală.

**B:** Trăiesc în golfuri și estuare, dar și la adâncimi de până la 300 m. Marsuinii din Marea Neagră fac incursiuni primăvara în Marea Azov, iar în perioada aprilie-mai în Marea Marmara, de unde revin în luna septembrie. În noiembrie și decembrie sunt întâlniți în dreptul gurilor Dunării.

**H:** Se hrănesc cu nevertebrate și pești (cambulă, calcan, guvizi).

**S:** Trăiește solitar sau în grupuri mici, de până la 10 exemplare.

**R:** Împerecherea începe în luna iulie și durează până în octombrie. Perioada de gestație este de nouă luni. Maturitatea sexuală este atinsă la vârsta de 3–4 ani. Lungimea puului la naștere variază între 70 și 90 cm și sunt alăptați până la vârsta de un an și stau cu mamele lor până la trei ani.

**L:** În medie trăiește 12–13 ani.

**D:** Omul.

**C:** Specie protejată.

## ORDINUL CARNIVORA

Carnivorele în tratatele de zoologie sunt grupate în două unități: Fissipeda și Pinipeda. Fissipedele sunt în general mamifere terestre și au caracteristică de recunoaștere laba piciorului despăcată. Pinipedele sunt mamifere acvatice (focile) și au degetele prinse într-o membrană de piele groasă. Majoritatea mamiferelor din acest ordin au un regim alimentar carnivor, o mică parte fiind omnivore. Pot fi terestre, arboricole și chiar acvatice. Au o largă răspândire.

La noi în țară se găsesc mai multe carnivore fissipede și sunt reprezentate prin patru familii: Canidae (4 specii), Ursidae (o specie), Mustelidae (10 specii) și Felidae (2 specii). Carnivorele pinipede sunt reprezentate la noi printr-o singură familie: Phocidae (o specie).

### Familia Canidae

Canidele (câini, lupi) au apărut în eocen și sunt răspândite pe întreg globul pământesc, cu excepția Noii Zeelande, Noii Guinee, Insulei Celebes, Insulelor Filipine, arhipelagurilor din Oceanul Pacific și Insulelor Madagascar. Cuprinde carnivore de talie mijlocie. Unele specii sunt nocturne, crepusculare și chiar diurne. Trăiesc singuratice sau în haite și au un regim alimentar omnivor. Sunt bune și rezistente alergătoare, bune înotătoare, iar prada o prind după ce au alergat-o un timp.

La noi în țară, din această familie se întâlnesc specii de carnivore ce aparțin genurilor: *Canis*, *Vulpes* și *Nyctereutes*.

Genul ***Canis*** Linnaeus, 1758

**Lupul; Wolf**

***Canis lupus*** Linnaeus, 1758



**I:** Lungimea cap + trunchi = 120–140 cm; coada = 40–48 cm; greutatea = 25–50 kg. Blana este de culoare brun– cenușiu. Ochii sunt așezați oblic. Urechile mici și ascuțite, purtate în sus. Coadă are culoare brun-cenușie și este purtată în jos.

**B:** În trecut era răspândit din Delta Dunării și zonele de câmpie până în golul de munte. Astăzi se găsește numai în zonele de deal și munte. Face deplasări sezoniere de 40–50 km pe noapte.

**H:** Fructe, cereale, insecte, animale sălbatice, domestice și cadavre (ocazional).

**S:** Animale gregare (haite).

**R:** În perioada februarie–martie. Gestația durează 62–63 de zile, după care femela naște 4–6 pui, cu pleoapele lipite timp de 9–16 zile.

**L:** În medie trăiește 15–18 ani.

**D:** Omul.

**C:** Specie protejată.

## Șacalul; Jackal

*Canis aureus* Linnaeus, 1758



- I:** Lungimea cap + trunchi = 70–105 cm; coada = 30–34 cm; greutatea = 10–20 kg. Animal asemănător cu lupul, dar mai mic decât acesta și mai mare decât o vulpe. Blana este de culoare galben–auriu, spre roșcat. Are botul ascuțit, urechile orientate în sus, coada stufoasă, scurtă cu vârful bont.
- B:** Originar din India și Sri Lanka, a ajuns în Balcani, apoi în sudul Dunării. La noi este răspândit în Oltenia, Muntenia și Dobrogea. Întâlnit în liziere de păduri, tufișuri și pâlcuri de stuf.
- H:** Fructe, cereale, insecte, animale sălbatice, domestice și cadavre.
- S:** Gregar, trăiește în haite.
- R:** Perioada ianuarie–februarie. Gestația durează 60–63 de zile după care femela naște 5–6 pui, cu pleoapele lipite 12–15 zile, care devin independenți la vârsta de 3–4 luni.
- L:** În medie trăiește 12–14 ani.
- D:** Naturali nu are, ocazional omul.
- C:** Specie protejată.

Genul *Vulpes* Bowdich, 1821

## Vulpea; Red fox

*Vulpes vulpes* Linnaeus, 1758



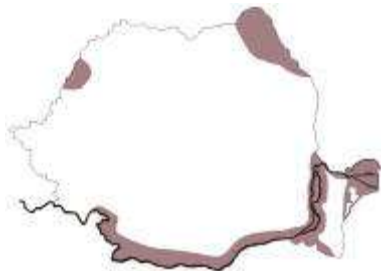
- I:** Lungimea cap + trunchi = 80–90 cm; coada = 30–40 cm; greutatea = 7–10 kg. Este un animal mai mic decât câinele. Blana este de culoare roșcat–cenușiu negricios. Are botul ascuțit, cu vibrize lungi. Urechile triunghiulare orientate în sus. Vârful urechilor și ale picioarelor sunt de culoare neagră. Coada este stufoasă, înspicată cu alb sau negru la vârf, iar picioare subțiri și lungi.
- B:** Răspândită din Delta Dunării până în golul de munte.
- H:** Fructe, cereale, gasteropode terestre, insecte, reptile, pești, păsări, mamifere (rozătoare, iepuri).
- S:** Solitar, cu excepția perioadei de reproducere.

- R:** Perioada ianuarie–februarie. Gestația durează 51–54 de zile după care femela naște 4–6 pui, cu pleoapele lipite 14 zile.  
**L:** În medie trăiește până la 10 ani.  
**D:** Naturali nu are, doar omul.  
**C:** Specie neprotejată.

Genul *Nyctereutes* Temmink, 1839

**Câinele enot; Raccoon dog**

*Nyctereutes procyonoides* Gray, 1834



- I:** Lungimea cap + trunchi = 65–80 cm; coada = 15–34 cm; greutatea = 9–10 kg. Animal de mărimea unui câine mijlociu. Blana este deasă, cu păr lung și moale, de culoare galben–cenușie. Botul ascuțit, iar sub obraji are favoriți. Capul și urechile sunt mici.  
**B:** Semnalat pentru prima dată în 1951 la 40 km de București. Întâlnit în pădurile, desișurile și stufărișurile din vecinătatea apelor.  
**H:** Specie omnivoră. Consumă lujeri de stuf, papură, insecte, broaște, păsări, ouă, mamifere (rozătoare).  
**S:** Solitar, cu excepția perioadei de reproducere.  
**R:** Perioada februarie–martie. Gestația durează 60–63 de zile după care femela naște 5–8 pui, cu pleoapele lipite 14 zile.  
**L:** În medie trăiește până la 10–12 ani.  
**D:** Câinele, lupul și uneori omul.  
**C:** Specie protejată.

### Familia Ursidae

Ursidele (urșii) sunt răspândite în Eurasia, America și în unele zone din nordul Africii. Populează zonele cu păduri, cu ape curgătoare sau stătătoare, ținuturile stâncoase și numai o specie este marină. Urșii sunt carnivore de talie mare, masive, cu cap rotund, bot alungit, gâtul scurt și gros, urechi scurte, ochi mici, cu coadă scurtă și. Picioarele sunt lungi și groase, au câte cinci degete și prevăzute cu gheare puternice. Sunt animale plantigrade și au un regim alimentar omnivor.

Au simțurile foarte bine dezvoltate, sunt rezistente, pot alerga, înota și chiar cățăra pe arbori. Sunt animale nocturne sau crepusculare, iar ziua stau ascunse în scorburi sau bârloguri. Urșii trăiesc, de regulă singuratici. Speciile din ținuturile temperate și reci hibernează, excepție făcând ursul polar.

La noi se găsește o singură specie, ce aparține genului *Ursus*.

Genul **Ursus** Gray, 1825

**Ursul; Brown bear**

**Ursus arctos** Linnaeus, 1758



**I:** Lungimea cap + trunchi = 190–250 cm; coada = 5 cm; greutatea = 200–450 kg. Este un animal de talie mare, puternic și masiv. Blana este de culoare brun–cenușiu, iar unele exemplare au pete albe pe gât. Capul este mare, fruntea bombată și botul scurt. Picioarele sunt puternice și se termină cu gheare lungi.

**B:** Răspândit în pădurile din lanțul Carpaților, inclusiv în Munții Apuseni. Preferă zonele împădurite, dar și locurile deschise care au tufișuri și stâncării.

**H:** Specie omnivoră. Consumă animale domestice, insecte, pește, fructe, cereale.

**S:** Solitar, cu excepția perioadei de reproducere.

**R:** Perioada aprilie–iunie. Gestația durează 28–32 de săptămâni, după care femela naște 1–2 pui, o dată la doi ani.

**L:** În medie trăiește până la 20-25 ani.

**D:** Naturali nu are, ocazional omul.

**C:** Specie protejată.

### Familia Mustelidae

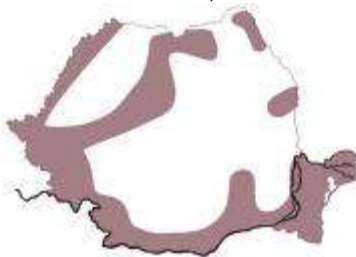
Cuprinde carnivore mici, terestre sau acvatice, ce se deosebesc prin dimensiuni, formă și dentiție. Sunt răspândite pe toate continentele, exceptând Australia, în zonele de munte, în deșerturi, câmpii, dar și în regiunile stâncose, păduri și pe lângă locuințele omenești. Speciile nordice hibernează. Aceste animale emană mirosuri caracteristice, provenite de la secreția glandelor odorante. Mustelidele sunt animale agile, sprintene, inteligente și cu simțuri agere.

La noi sunt reprezentate prin cinci genuri: *Meles*, *Lutra*, *Martes*, *Mustela* și *Vormela*.

Genul **Meles** Brisson, 1762

**Bursucul; Badger**

**Meles meles** Linnaeus, 1758



**I:** Lungimea cap + trunchi = 60–75 cm; coada = 15–20 cm; greutatea = 10–16 kg. Animal de talie mijlocie. Blana de culoare cenușie. Capul alb, brăzdat lateral de două dungi negre. Urechile sunt mici, rotunjite, acoperite cu peri lungi. Botul este ascuțit. Pieptul, abdomenul și

picioarele sunt de culoare neagră. Picioarele sunt scurte, dar puternice, terminate cu ghiare lungi și ascuțite. Pășește pe toată talpa, cu mers ușor legănat. Urmele lăsate de acesta sunt caracteristice și nu pot fi confundate cu ale altor animale. Coada este stufoasă și de culoare albă.

**B:** Răspândit de la câmpie până la munte. Preferă pădurile, culturile agricole.

**H:** Specie omnivoră. Consumă fructe, semințe de cereale, bulbi și rădăcinoase, ciuperci, gasteropode terestre, insecte, păsări, ouă, rozătoare și pui de iepuri. Își caută hrana după lasarea întinericului.

**S:** Solitar, cu excepția perioadei de reproducere. Totuși, când este nevoie, ocupă aceeași vizuină mai mulți indivizi, dar stau în locuri diferite.

**R:** Perioada aprilie–august. Gestația durează 7–8 luni după care femela naște 3–5 pui, cu pleoapele lipite 30 de zile. La șase luni, puii devin independenți.

**L:** Trăiește până la 15 ani.

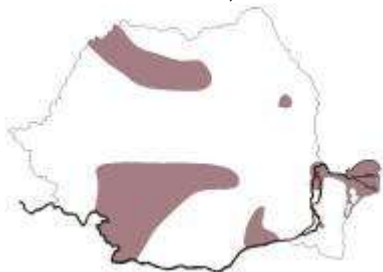
**D:** Naturali nu are; ocazional omul.

**C:** Specie protejată.

Genul ***Lutra*** **Brunnich, 1771**

**Vidra; Otter**

***Lutra lutra*** **Linnaeus, 1758**



**I:** Lungimea cap + trunchi = 70–90 cm; coada = 35–60 cm; greutatea = 6–15 kg. Seamănă bine cu jderul, dar este mai lungă. Are corpul lung și fusiform, ușor îngroșat la abdomen, capul mic, proporțional cu trupul, ochi mici, urechile rotunjite, gâtul scurt și gros, picioarele scurte, dar puternice, cu labele palmate, iar degetele sunt unite cu o membrană interdigitală. Urechile au câte o cută de piele care se închide atunci când vidra se scufundă în apă. Blana este de culoare maron și gri, însă în partea ventrală și pe gât este castanie. Coada este lungă și turtită, mai groasă la rădăcină și subțire la vârf, este folosită de obicei ca o cârmă.

**B:** Răspândită în toate regiunile țării. Dependentă de apă, o putem întâlni în lacuri, râuri, deltă și zonele de coastă. Construiește o vizuină care are două ieșiri: una sub apă și cealaltă pe uscat.

**H:** Crustacee, batracieni, pești, păsări, mamifere mici. Animal de noapte, vânează de la apus până în zori. În timpul zilei doarme într-o scorbură sau vizuină, bine ascusă în vegetație.

**S:** Solitar, cu excepția perioadei de reproducere.

**R:** Împerecherile au loc tot timpul anului, dar cea principală este luna februarie. Gestația durează 60–63 de zile după care femela naște câte 2–5 pui, cărora li se deschid ochi după 8–10 zile. La vârsta de 6–9 luni devin independenți și maturi din punct de vedere sexual, la vârsta de doi ani.

**L:** Trăiește până la 15–18 ani.

**D:** Naturali nu are; ocazional omul.

**C:** Specie protejată.

Genul *Martes* Pinel, 1792

**Jderul de copac; Pine marten**

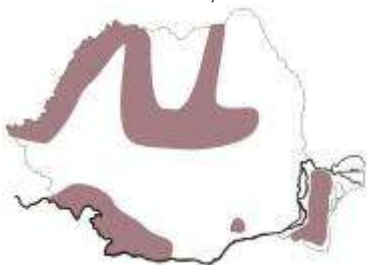
*Martes martes* Linnaeus, 1758



- I:** Lungimea cap + trunchi = 58–60 cm; coada = 22–28 cm; greutatea = 1,2–1,8 kg. Animal de talie mică, cu corpul alungit, capul mic, urechile rotunde, picioarele scurte, cu talpa acoperită de păr. Coada stufoasă și lungă. Blana de culoare brun-gălbuie. Pe piept are o pată de culoare galbenă.
- B:** Răspândit în subzona fagului și a amestecurilor de rășinoase cu fag, în plantații sau în păduri naturale, și mai rar în subzonele cu arborete.
- H:** Fructe, insecte, păsări, neverițe, șoareci, iezi de căprioară.
- S:** Solitar, cu excepția perioadei de reproducere.
- R:** Perioada iulie–august. Gestația durează nouă luni după care femela naște câte 2–5 pui, care devin independenți la vârsta de 2–3 luni.
- L:** Trăiește până la 8–10 ani.
- D:** Păsările răpitoare și mamiferele carnivore.
- C:** Specie protejată.

**Jderul de piatră; Stone marten**

*Martes foina* Erxleben, 1777



- I:** Lungimea cap + trunchi = 37–46 cm; coada = 22–26 cm; greutatea = 1,2–1,8 kg. Foarte asemănător cu jderul de copac, dar blana este de culoare cenușie, cu o pată albă pe piept ce se prelungește pe picioarele din față. Urmele sunt clare deoarece pe tălpi are păr.
- B:** Răspândit în zonele colinare cu stâncării, în câmpie și în jurul așezărilor omenești din Dobrogea, Oltenia, Transilvania și Moldova.
- H:** Fructe, păsări, iepuri, șoareci, șobolani și chiar cadavre.
- S:** Solitar, cu excepția perioadei de reproducere.
- R:** Perioada iulie–august. Gestația durează nouă luni după care femela naște câte 3–4 pui, care devin independenți la vârsta de 3–4 luni.
- L:** Trăiește până la 12 ani.
- D:** Vulpile și unele boli (râia).
- C:** Specie protejată.



Genul *Mustela* Linnaeus, 1758

**Nurca; European mink**

*Mustela lutreola* Linnaeus, 1761



**I:** Lungimea cap + trunchi = 35–40 cm; coada = 13–15 cm; greutatea = 0,5–1,0 kg. Animal de talie mică. Are capul fin, cu urechi mici și rotunjite la vârf, gâtul gros și puternic, picioarele scurte cu unghii ascuțite. Între degete are o membrană palmară. Blana de culoare brun-închis, uniformă pe toată suprafața corpului, cu excepția unei zone mai deschise pe buza superioară și inferioară care se prelungește până sub gât.

**B:** Întâlnită în Delta Dunării. Preferă zonele cu vegetație ierboasă înaltă și bogată.

**H:** Raci, broaște, pește, păsări, rozătoare, pui de iepuri.

**S:** Solitar, cu excepția perioadei de reproducere, dar poate fi văzută și în grup.

**R:** Perioada februarie–martie. Gestația durează 62–64 de zile, după care femela naște câte 3–6 pui, care devin independenți la vârsta de trei luni.

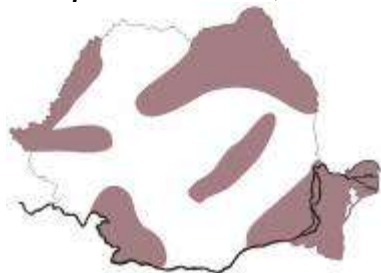
**L:** Trăiește până la 7–10 ani.

**D:** Nurca americană și omul.

**C:** Specie protejată.

**Dihorul comun; Western polecat**

*Mustela putorius* Linnaeus, 1758



**I:** Lungimea cap + trunchi = 35–40 cm; coada = 20 cm; greutatea = 0,8–1,5 kg. Animal mai mic decât jderul, cu capul ascuțit și urechi mici, gâtul gros și corpul îndesat. Blana este de culoare brun-închis pe partea dorsală și galben–aurie pe partea ventrală. Vârful botului, urechile, buzele și în jurul ochilor culoarea este gălbuie.

**B:** Întâlnit de la șes până la munte, poate fi găsit în margini de pădure, fânețe, mlaștini sau în apropierea locuințelor.

**H:** Fructe, insecte, broaște, pește, păsări, iepuri, rozătoare. Are obiceiul să-și facă rezerve de hrană. Vânează pe uscat și în apă, în special în amurg și noaptea.

**S:** Solitar, cu excepția perioadei de reproducere. Își face adăposturi în grămezi de paie, stive de lemne, hambare și scorburi. Uneori folosește vizuinele altor specii, unde pot locui și două familii.

**R:** Perioada martie–aprilie. Gestația durează 40–43 de zile după care femela naște câte 4–7 pui, care devin independenți la vârsta de trei luni. Maturitatea sexuală este atinsă la vârsta de nouă luni.

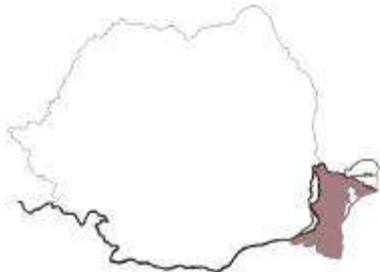
**L:** Trăiește până la 8–10 ani.

**D:** Păsările răpitoare mari.

**C:** Specie protejată.

### **Dihorul de stepă; Steppe polecat**

***Mustela eversmani*** Lesson, 1827



**I:** Lungimea cap + trunchi = 35–40 cm; coada = 20 cm; greutatea = 0,8–1,5 kg. Seamănă cu dihorul de casă, dar este mai deschis la culoare. Spinarea de culoare galben–cafeniu, iar laturile corpului galben–ruginiu și brun închis pe piept. Picioarele și jumătatea posterioară a cozii sunt de culoare brună.

**B:** Trăiește numai în Dobrogea și poate fi găsit în zonele de stepă și semideșertice, terenuri cultivate și islazuri.

**H:** Insecte, păsări, rozătoare.

**S:** Solitar, cu excepția perioadei de reproducere.

**R:** Perioada februarie–martie. Gestația durează 38–41 de zile după care femela naște câte 6–8 pui, care devin independenți la vârsta de trei luni.

**L:** Trăiește până la 11–12 ani.

**D:** Mamiferele carnivore.

**C:** Specie protejată.

### **Hermina; Stoat**

***Mustela erminea*** Linnaeus, 1758



- I:** Lungimea cap + trunchi = 22–30 cm; coada = 8–12 cm; greutatea = 0,180–0,300 kg. Animal de talie mică, cu corpul lung și subțire, capul ascuțit, urechi mici și rotunjite, ochii de culoare neagră. Blana în timpul verii este brună, cu excepția gâtului și a abdomenului care sunt de culoare alb-gălbui, iar iarna culoarea este albă. Vârful cozii este permanent de culoare neagră. Picioarele posterioare sunt mai lungi decât cele anterioare, toate au înșă ghiare puternice și ascuțite. Are o glandă anală, ce secretă o substanță urât mirositoare.
- B:** Întâlnit din Delta Dunării până în golul de munte. Preferă pădurile de conifere și de amestec cu foioase, terenurile cultivate din apropierea locuințelor, pe malurile râurilor. Dunărea delimitează la sud arealul său de răspândire în Europa.
- H:** Broaște, păsări, ouă, iepuri și puii, rozătoare, iezii de căprior și chiar capre adulte. Vânează mai ales ziua, în grup sau individual.
- S:** Solitar, cu excepția perioadei de reproducere.
- R:** Perioada februarie–martie. Gestația durează șase săptămâni, după care femela naște câte 6–12 pui, care devin independenți la vârsta de 3–4 luni și maturi din punct de vedere sexual la 18–24 luni.
- L:** În medie trăiește până la 7–12 ani.
- D:** Păsările răpitoare și mamiferele carnivore de talie mijlocie și mare.
- C:** Specie protejată.

### **Nevăstuica; Weasel**

***Mustela nivalis*** Linnaeus, 1766



- I:** Lungimea cap + trunchi = 16–23 cm; coada = 5–6 cm; greutatea = 0,040–0,130 kg. Cel mai mic mamifer carnivor de la noi. Blana de culoare castaniu–cenușie. Capul mic, botul scurt, urechile mici, picioarele scurte. Sub bărbie are o pată de culoare albă care se întinde pe piept până la picioarele din spate. Coada este cilindrică, egal de grosă, fără ciucure negru la vârf, fiind toată de culoare cafenie.
- B:** Întâlnit din Delta Dunării până în zona de munte, prin mărăcinișuri, grămezi de lemne, sub pietre sau șuri de paie.
- H:** Broaște, păsări, ouă, iepuri, rozătoare (popândăi, hârciogii, șoareci și șobolani), iezii de căprioară.
- S:** Solitar, cu excepția perioadei de reproducere.
- R:** Perioada martie–august. Gestația durează șase săptămâni după care femela naște câte 5–6 pui, care devin independenți la vârsta de 3–4 luni și maturi din punct de vedere sexual la 18–24 luni.
- L:** Trăiește până la 10 ani.
- D:** Păsările răpitoare, vulpea.
- C:** Specie protejată.

Genul **Vormela** Blasius, 1884  
**Dihorul pătat; Marbled polecat**  
**Vormela peregusna** Gldenstaedt, 1770



- I:** Lungimea cap + trunchi = 30–36 cm; coada = 18–20 cm; greutatea = 0,290 kg. Seamănă cu dihorul de casă, dar acesta este mai zvelt. Are blana de culoare pestri tot timpul anului. Gura i vârfurile urechilor sunt tivite cu alb, baza urechilor i fruntea sunt de culoare brună. napoia ochilor poartă o dungă de culoare albă ce se oprete la baza urechilor. Pe ceafă, spate, coaste i coadă prezintă pete de culoare galben–portocaliu.
- B:** ntlnit doar în Dobrogea. Preferă terenurile deschise, uscate, cu vegetație stepică.
- H:** Popndi, hrciogii.
- S:** Solitar, cu excepția perioadei de reproducere.
- R:** mperecherea: decembrie–ianuarie. Gestația durează opt săptămâni după care femela naște câte 4–5 pui, care devin independenți la vârsta de 3–4 luni.
- L:** Trăiește pn la 10 ani.
- D:** Păsările răpitoare i omul.
- C:** Specie protejată.

### Familia Felidae

Cuprinde carnivore de talie mijlocie i mare. Sunt răspândite pe toate continentele i insulele mari. Lipsesc n Insula Madagascar i regiunea australiană. Populează zonele cu păduri, cele de stepă, luncile râurilor, cmpiile ierboase, deerturile nisipoase.

Au corpul armonios, capul rotund, gâtul potrivit de gros, trunchiul nu prea lung, picioarele anterioare au cinci degete, iar cele posterioare patru degete, terminate cu gheare retractile i pernie moi pe talpă i pe fața ventrală a degetelor. Mersul este elastic i fără zgomot. Blana se compune din păr de contur i puf. Perii de contur formează la unele specii moul din vârfurile urechilor, iar la altele acoperă coada i o fac stufoasă. Culoarea este adesea adecvată la mediul înconjurător.

Dinii sunt puternici, caninii mai dezvolti, specifici carnivorelor.

Sunt animale nocturne, excepie fac câteva specii care vneaz ziua. Se hrănesc cu hrană vie, pe care o vneaz, după o pnd îndelungată. Vneaz, în general, noaptea, afară de câteva specii care vneaz i ziua, iar prada i-o aleg din toate clasele de vertebrate.

Felidele, sunt animale puternice, curajoase, cu simurile bine dezvoltate (mai ales vzul i auzul).

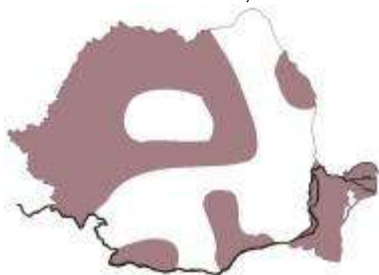
Sunt animale solitare, în general, cu excepția perioadei de reproducere, naterii i creterii puilor. Puii se nasc orbi i neputincioi i sunt îngrijii i nvai cu deprinderea vntorii de către ambii prini până când devin independenți.

n ara noastră din această familie, trăiesc două specii, ce aparțin genului: *Felis* i *Lynx*.

Genul *Felis* Linneus, 1758

**Pisica sălbatică; European wild cat**

*Felis silvestris* Schreber, 1775



**I:** Lungimea cap + trunchi = 50–70 cm; coada = 25–40 cm; greutatea = 7–8 kg. Seamănă cu pisica domestică, dar este puțin mai mare. Blana este de culoare galben–cenușie. Pe partea ventrală este mai deschisă la culoare. Partea dorso–longitudinală are o bandă neagră care se întinde de la cap până la coadă. În zona obrăjilor, are smocuri de peri lungi și aspri. Între ochi și urechi se găsesc patru benzi de peri de culoare neagră.

**B:** Întâlnit din Delta Dunării până la munte, până la 1200 m altitudine. Preferă pădurile de foioase și amestec, cu arbori bătrâni și hățșuri.

**H:** Păsări, ouă, iepuri, rozătoare, iezii de căprioară.

**S:** Solitar, cu excepția perioadei de reproducere.

**R:** Perioada februarie–martie. Gestația durează 10 săptămâni, după care femela naște câte 2–4 pui, care devin independenți la vârsta de trei luni.

**L:** Trăiește până la 12–14 ani.

**D:** Râsul, lupul și omul.

**C:** Specie protejată.

Genul *Lynx* Kerr, 1792

**Râsul; Lynx**

*Lynx lynx* Linnaeus, 1758



**I:** Lungimea cap + trunchi = 90–150 cm; coada = 15–24 cm; greutatea = 30–40 kg. Blana este de culoare brun–roșcat pe partea dorsală, iar pe părțile laterale și pe burtă are culori albicioasă. Urechile se termină la vârfuri cu smocuri de peri de culoare neagră. Pe maxilarul inferior părul formează favoriți.

**B:** Răspândit de-a lungul lanțului carpatic. Preferă pădurile de foioase în amestec cu rășinoase.

**H:** Păsări, ouă, iepuri, rozătoare.

**S:** Solitar, cu excepția perioadei de reproducere.

**R:** Perioada februarie-martie. După o gestația care durează 67–70 de zile, femela naște 2–3 pui. Puii devin independenți la vârsta de doi luni.

**L:** Trăiește până la 12 ani, maximum 25 de ani.

**D:** Naturali nu are; uneori omul.

**C:** Specie protejată.

### Familia Phocidae

Carnivore voluminoase și masive, au corpul fusiform și mai subțiat spre coadă. Picioarele sunt scurte, cu degete lungi și unite printr-o membrană, transformate în înotătoare. Pavilioanele urechilor sunt reduse sau lipsesc. Căile auditive și nările se închid ermetic când animalul se scufundă în apă. Blana este netedă, de culoare cenușie sau cafenie, uneori fiind pătată sau vărgată. Pentru a se hrăni vânează în apă pești, cefalopode și scrustacee. Unele specii întreprind migrații sezoniere.

Sunt răspândite în toate mările și oceanele, în afară de Oceanul Indian, precum și în lacurile interne.

La noi în țară se găsește o singură specie ce aparține genului *Monachus*.

Genul *Monachus* Fleming, 1822

**Foca cu burtă albă; Mediterranean monk seal**

*Monachus monachus* Hermann, 1779



**I:** Lungimea cap + trunchi = 2000–3800 cm; greutatea = 300–320 kg. Este un mamifer marin. Corpul este acoperit cu o blană de culoare brun–cenușie pe partea dorsală și brun deschis pe cea ventrală. Părțile laterale au reflexe de verde–oliv spre cenușiu. Botul este scurt cu mustăți lungi, ochi mari, urechile mici ascunse în blană. Membrele s-au transformat în lopeți înotătoare, iar degetele sunt unite cu o membrană.

**B:** Întâlnită în extremitatea sud–vestică a litoralului românesc. Atinge cea mai nordică limită de răspândire a întregului gen *Monachus*. Preferă plajele nisipoase și stâncoase, mai ales dacă oferă și adăposturi de genul peșterilor subacvatice cu intrări submerse.

**H:** Moluște, pești.

**S:** Este un mamifer solitar cu excepția perioadei de reproducere, fidel însă locului de trai. Activ în timpul nopții, iar ziua o petrece pe țărm, mai mult dormitând.

**R:** După o gestație de 10 luni, femela dă naștere la un singur pui.

**L:** Trăiește până la 15–18 ani.

**D:** Rechini, delfini, lupi și omul.

**C:** Specie protejată.

## ORDINUL ARTIODACTYLA

Artiodactilele sunt mamifere la care axa extremităților trece între degetele III și IV ale fiecărui picior, degetele II și V fiind mai scurte sau chiar atrofiate, iar degetul I absent la reprezentanții actuali ai ordinului. Oricum, degetele sunt în număr pereche (2 sau 4 la fiecare picior din ambele perechi de membre) și aceste unghiate se numesc paricopitate sau paraxone (ordinul **Artiodactyla**), în antiteză cu imparicopitatele sau mezaxone (ordinul **Perissodactyla** – cai, zebre, tapiri, rinoceri) la care axa fiecărui picior trece prin degetul III. Se poate spune că artiodactilele actuale sunt ungligrade, cu excepția camelidelor care, în evoluția membrilor spre mersul digitigrad, au atins stadiul de bidactili.

Cea mai frapantă trăsătură a craniilor de la majoritatea artiodactilelor este prezența coarnelor, situate simetric pe laturile oaselor frontale (pereche sau sudate în diferite grade), deasupra sau posterior orbitelor. Unele artiodactile nu au nici coarne permanente (ca la bovide), nici caduce (ca la cervide), iar caninii superiori (uneori și cei inferiori) de la suide sunt lungi și puternici, numiți *defense*.

### Familia Suidae

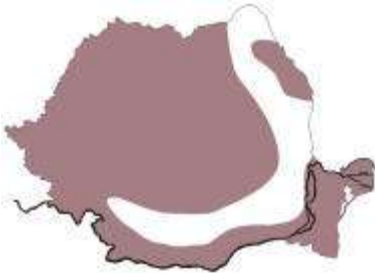
Porcii sunt cei mai vechi și mai primitivi reprezentanți ai mamiferelor artiodactile nerumegătoare actuale. Au capul mare, gâtul scurt și gros, membrele scurte în raport cu volumul corpului. Se sprijină pe degetele III și IV, neunite în osul canon. Degetele II și V sunt scurte, rudimentare, formând așa-numitele gheare de rouă/saboții nu ating solul decât în fugă mare. Sunt omnivori și au dentiția nespecializată, de tip bunodont, cu creștere continuă. Formula dentară este: I 3/3; C 1/1; Pm 4/4; M 3/3 = 44. Sunt animale sociale, adeseori scărpinându-se reciproc. Alteori se freacă de arbori și stânci sau se târăsc cu trenul posterior pe pământ. În total, există cinci genuri cu nouă specii și 52 subspecii.

În fauna României există un sigur gen, cu o singură specie.

Genul **Sus** Linnaeus, 1758

**Pocul sălăbțic, mistrețul; Wild boar**

**Sus scrofa** Linnaeus, 1758



**I:** Lungimea cap + trunchi = 90–180 c; coada = 30 c; înălțimea la greabăn = 55–110 cm; greutatea = 50–350 kg. Corpul bondoc, botul lung și trunchiat, terminat cu un disc cartilagos – râțul. Ochii mici. Coada prevăzută cu un smoc de peri terminali, lungi. Pielea groasă, dublată de un strat de grăsime sub țesutul dermic. Picioarele sunt scurte, dar puternice.

**B:** Pădurile de foioase și în amestec cu conifere, cu poieni sau învecinate cu terenuri cultivate și islazuri. Fiind foarte buni înotători și rezistând pe distanțe de până la 7 km, trec cu ușurință de pe malul unui râu pe altul.

- H:** Ciuperci, bulbi, rizomi și tuberculi, fructe, semințe, larve și insecte adulte, melci, broaște, șopârle și șerpi, ouă și pui de păsări, mamifere mici. Când pătrund în culturi, consumă porumb, sfeclă, grâu și cartofi.
- S:** Scroafele stau cu purceii, iar după înțârcare se unesc câte 2–3 familii, până la sosirea perioadei de reproducere. După împerechere, masculii se separă de femele pe toată durata gestației.
- R:** În perioada de călduri (lunile decembrie–februarie), din ciclul lor de ovulație de 21 zile, femelele sunt receptive pentru 2–3 zile. Gestația durează 100–140 zile, pentru ca în lunile februarie–mai femelele să nască 4–8 purcei.
- L:** În medie trăiește 10 ani, recordul maximum fiind de 27 ani.
- D:** Lupii și omul.
- C:** Specie protejată.

### Familia Cervidae

Cuprinde rumegătoare de talie mică și moderată sau chiar de talie relativ mare, cu membrele lungi și corpul subțire. Cu puține excepții, reprezentanții acestei familii au membrele terminate cu câte patru degete, cele laterale nefiind reprezentate decât de falange învelite de copite mici. Numai în mod excepțional, copitele degetelor laterale sunt bine dezvoltate și în anumite condiții au rol în locomoție. Oasele metatarsiene ale degetelor II și V au dispărut sau se mai păstrează doar capetele lor, fie inferioare, fie cele superioare.

Glandele tegumentare sunt bine dezvoltate și foarte variate. Blana cu perii scurți și deși. Culoarea închisă a blănii adulților este de obicei uniformă, uneori cu pete mai deschise; la multe specii, crupa este de culoare deschisă („*speculum*”). Tot sub aspectul culorii există la multe specii un pronunțat dimorfism sexual, după cum la puii unor specii este caracteristică blana pătată.

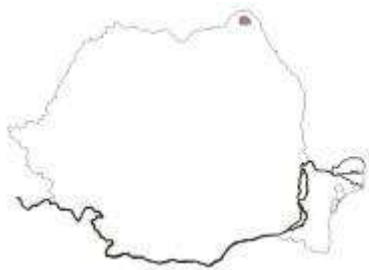
Familia cuprinde 50 de genuri (aproape 19% din toate rumegătoarele), dintre care 17 sunt actuale (22%–23% din toate rumegătoarele actuale).

În fauna României există trei genuri.

Genul ***Alces*** Gray, 1821

**Elanul; Elk**

***Alces alces*** Linnaeus, 1758



- I:** Pentru masculi, lungimea cap + trunchi = 300 cm; coada = 10–13 cm; urechile = 26 cm; greutatea = 570 kg. Coarnele (puritate numai de masculi) au anvergura de 150 cm și cântăresc până la 20 kg. Femelele au corpul mai mic și mai ușor decât al masculilor. Puii la naștere au lungimea cap + trunchi = 90 cm; înălțimea la greabăn = 70–90 cm; greutatea = 13–16 kg. Corpul masiv, trunchiul relativ scurt, înalt la greabăn. Capul masiv, greoi și puternic alungit. Membrele lungi. Copitele degetelor mijlocii sunt înguste, lungi și ascuțite.



Copitele degetelor laterale sunt late și aproape ating pământul. Răspândirea genului este asociată cu existența pădurilor din emisfera nordică.

- B:** Preferă zonele împădurite de la nivelul taigalei și tundrei, coboară în zonele mai sudice, de-a lungul râurilor și se adăpostesc în pădurile de luncă. Sunt relativ frecvenți în silvostepă, iar în pădurile de foioase și de pini caută locurile mlăștinoase. În migrațiile spre sud (iarna) ajung și în Delta Dunării.
- H:** Plantele ierboase și ramurile arborilor sunt componentele de bază ale hranei elanilor. Lichenii de pe arbori sunt consumați numai când lipsește altă hrană.
- S:** Masculii stau împreună cu femelele, iar toamna și primăvara întreprind migrații. Nu se luptă pentru apărarea teritoriului. Când populațiile devin prea numeroase, teritoriile se suprapun, fără conflicte.
- R:** Sunt considerați monogami. În perioada rutului (10–30 august), luptele dintre masculi se încheie cu moartea unuia din combatanți. Împerecherea are loc din septembrie până în octombrie. Gestația durează 230–260 zile, astfel că în luna iunie și la începutul lunii iulie, femelele nasc câte un singur vițel, rareori doi.
- L:** În medie trăiesc 10–25 de ani.
- D:** Mamiferele carnivore mari și omul.
- C:** Specie protejată.

Genul *Cervus* Linnaeus, 1758

**Cerbul, cerbul carpatin; Red deer**

*Cervus elaphus* Linnaeus, 1758



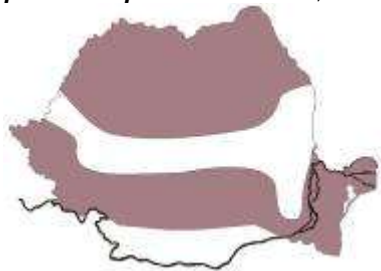
- I:** Lungimea cap + trunchi = 165–265 cm; coada = 10–27 cm; greutatea = 75–340 kg. Specia ocupă locul doi ca talie, din întreaga familie și cuprinde cei mai mari cerbi din genul *Cervus*. Corpul cu o construcție suplă, bine proporționată, dar ceva mai greoi decât la indivizii următoarei specii – *Cervus dama*. Gâtul relativ scurt. Spre deosebire de capul puilor, care este ținut mai aplecat, al adulților este tot timpul ridicat. Urechile moderat de lungi, cam cât jumătate din lungimea capului. Când sunt îndoite anterior, acoperă ochii. Coada scurtă, cam cât jumătate din lungimea urechii. Coarnele sunt purtate numai de masculi.
- B:** Preferă poienile pădurilor de foioase, dar intră și în pădurile de conifere, iar uneori chiar depășește limita pădurilor de brad.
- H:** Consumă plante, ciuperci și licheni epifitici.
- S:** Trăiesc în cârduri de 4–10, uneori chiar 70 indivizi, după mărimea populației de cerbi din zonă și după cantitatea de hrană disponibilă.
- R:** Rutul cerbilor apare de obicei toamna, când se manifestă prin boncănitul masculilor, la sfârșitul lunii august și începutul lunii septembrie. Gestația durează 34–35 săptămâni, astfel că în luna mai sau în prima jumătate a lui iunie se naște sigurul vițel, rareori doi.
- L:** În stare liberă, cerbii trăiesc 12–14 ani, iar în captivitate 25–30 ani.
- D:** Lupul și omul.
- C:** Specie protejată.

**Cerbul lopătar; Fallow deer**  
***Cervus dama*** Linnaeus, 1758



- I:** Lungimea cap + trunchi = 130–175 cm; coada = 16–23 cm; greutatea = 6–100 kg pentru masculi și 40–85 kg pentru femele. Curbura frontală a coarnelor măsoară 63–95 cm, iar anvergura măsoară 30–76 cm. Spre deosebire de ceilalți cerbi, are vârful coarnelor lățite și mai multe ramuri scurte și ascuțite în jurul palmurei.
- B:** Fiind animale fricoase, preferă pădurile de foioase și rar pe cele de conifere.
- H:** Ierburile (*Agrostis* sp., *Festuca* sp., *Poa* sp. și *Juncus* sp.), ciupercile și mușchii.
- S:** Trăiesc atât solitari (mai ales masculii), cât și în cârduri de până la 30 de indivizi.
- R:** Toamna, de la jumătatea lunii septembrie până la jumătatea lui octombrie. Gestația durează 229 de zile. În a doua jumătate a lunii mai sau la începutul lunii iunie, femelele gestante nasc câte un vițel, cu blana de culoare ceva mai închisă decât la adulți și cu pete albe pe spate și pe laturile corpului.
- L:** În stare de libertate trăiesc 15–20 ani.
- D:** Omul și unele mamifere carnivore (lupul, vulpea și jderul).
- C:** Specie protejată.

Genul ***Capreolus*** Gray, 1821  
**Căprioara; Roe deer**  
***Capreolus capreolus*** Linnaeus, 1758



- I:** Lungimea cap + trunchi = 95–151 cm; coada = 2–4 cm (fără a fi observată din perii blăni); lungimea coarnelor = 23–38 cm; greutatea = 15–50 kg. Talie mică, corpul ușor și suplu, trunchiul scurt și membrele lungi. Gâtul lung, mai gros la masculi decât la femele, relativ scurt. Spatele drept. Membrele posterioare mai lungi decât cele anterioare și, în mod corespunzător, crupa mai înaltă decât greabănul, ceea ce este caracteristic animalelor bune săritoare. Urechile late, mai lungi decât jumătate din lungimea capului. Botul trunchiat, cu zona glabră (epidermică) lată pe vârful botului, înconjurând nările și întinzându-se până la marginea lor superioară.

- B:** Preferă amestecul de păduri de foioase și terenuri agricole. De asemenea, lăstărișurile și subarboretul bogat, cu semănături.
- H:** Consumă hrană vegetală (ramurile cu frunze ale arborilor și arbuștilor plante bulboase, muguri și frunze uscate în timpul iernii).
- S:** Trăiesc în mici grupe de câte 10–15 indivizi.
- R:** Împerecherile au loc în lunile iulie și august. În perioada rutului, masculii sunt agresivi, uneori răbind chiar mortal femelele și subadultii. Gestația durează 5,5 luni. De obicei nasc doi pui, dar sunt și cazuri cu 1–3 pui.
- L:** În stare liberă trăiesc 10–12 ani, cu un record de maximum 17 ani.
- D:** Omul vânător, lupul, păsările răpitoare mari, care prind în special iezi.
- C:** Specie protejată.

### Familia Bovidae

Cuprinde rumegătoare de talie mică, mijlocie și mare. Ca rezultat al specializării diferiților reprezentanți ai familiei, constituția generală a corpului este foarte variabilă, de la specii cu indivizi mici, ușori și zvelți, la unele cu indivizi mari, cu constituție masivă. Cu foarte puține excepții, numărul degetelor de la membre este patru, degetele laterale purtând gheare, cu schelet rudimentar, în cele mai multe cazuri nefuncționale. Coarnele se formează dintr-o materie cornoasă, de origine epidermică, și sunt goale pe dinăuntru. Forma, poziția și mărimea coarnelor este extrem de variată, dar niciodată nu sunt ramificate. Ele cresc continuu, fără căderi anuale. Bovidele sunt gregare, trăind în cârduri de sute sau chiar mii de indivizi, dar pot fi întâlnite și în cârduri mici sau chiar solitare.

Genul **Ovis** Linnaeus, 1758

**Mufionul; Mouflon**

**Ovis ammon** Linnaeus, 1758



- I:** Lungimea cap + trunchi = 120–180 cm; coada = 7–15 cm; greutatea = 25–200 kg (în medie 40 kg). Ovine de talie mică, mijlocie și mare, cu constituție suplă. Culoarea pe spate și laturile corpului este uniformă; pe laturi poate fi o dungă de culoare mai deschisă, iar pe gât și piept există plete cu peri mai lungi. Coarnele extrem de diferite ca mărime și formă: heteronime, omonime și perversitate. Femelele nu au întotdeauna coarne.
- B:** Populează zonele deluroase deschise cu tufișuri și împădurite, pădurile din câmpie și de altitudini mari.
- H:** Consumă hrană de origine vegetală. Iarna, consumă ierburi uscate, licheni și mușchi de pământ.
- S:** Sunt animale gregare, trăind în cârduri de până la 30–100 indivizi.
- R:** Rutul apare de obicei toamna, dar poate ține până la începutul iernii. Indivizii izolați se adună în cârduri cu câte 2–3 masculi adulți, iar cârdurile mari se împart în altele mai mici de 15–25 indivizi. Gestația durează 5,0–5,5 luni. Gemenii sunt rari.

L: În medie trăiesc 10 ani, dar s-au înregistrat și recorduri de 20–24 de ani.

D: Lupul și omul.

C: Specie protejată.

Genul *Rupicapra* Blainville, 1816

**Capra neagră; Alpine chamois**

*Rupicapra rupicapra* Linnaeus, 1758



I: Lungimea cap + trunchi = 90–135 cm; coada = 3–8 cm; lungimea coarnelor = 15–20 cm; greutatea = 30–50 kg pentru masculi și 25–40 kg pentru femele. Este un animal zvelt, diferit de gazele și mult mai asemănător cu caprele. Trunchiul relativ masiv și scurt, cu pieptul foarte puternic dezvoltat, gâtul subțire și lung, capul mic, membrele groase și puternice. Coarnele relativ mici, subțiri și de formă circulară, în secțiune transversală.

B: Vara preferă pajiștile alpine și subalpine de deasupra limitei pădurilor de conifere. Iarna poate coborî în păduri până la altitudinea de 500 m, căutând locuri stâncoase și unde nu este viscolită zăpada, pentru a avea acces la hrană.

H: Consumă hrană de origine vegetală (pătlagină, crini, podbal, măcriș, semințe și ierburi).

S: Sunt animale gregare, se strâng 20–25 indivizi și mai puțini (5–10) la altitudi mai joase.

R: Rutul are loc în octombrie–noiembrie, uneori și la începutul lunii decembrie. Gestația durează 160–170 zile. Femela naște un pui, mai rar doi; revine în turmă după ce iedul are vârsta de două luni.

L: În medie trăiesc 10–22 de ani.

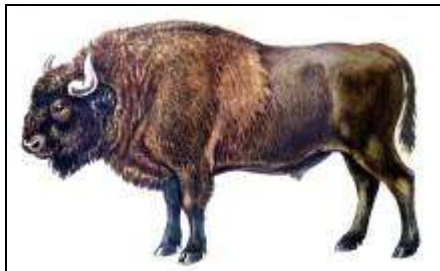
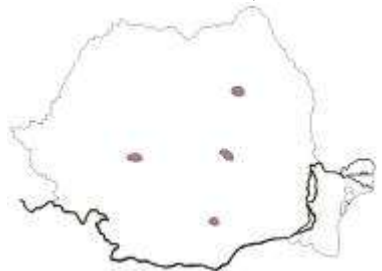
D: Mamifere carnivore (lupi, vulpi și râși) și omul.

C: Specie protejată.

Genul *Bison* H. Smith, 1827

**Zimbrul; European bison**

*Bison bonasus* Linnaeus, 1758



I: Lungimea cap + trunchi = 210–350 cm; coada = 30–80 cm; greutatea = 350–1.000 kg. Valorile minime sunt ale celor mai multe femele, iar cele maxime sunt recorduri ale taurilor. Mamifer mare, cu corpul masiv, trunchiul scurt, cu partea anterioară masivă și puternică,

alcătuiind o cocoșă înclinată caudal, linia spatelui fiind și ea ușor înclinată spre baza cozii, încât trenul posterior apare mai mic în comparație cu cel anterior. Capul mare și masiv, de formă ovală, cu fruntea lată. Botul mai mult vertical decât înclinat. Membrele puternice și înalte. Blana are perii mai lungi iarna decât vara. Culoarea blănii de iarnă este cafeniu-închisă. Vârful botului și copitele sunt negre.

**B:** Poienile pădurilor de foioase din zonele de deal și de munte, cu subarboret mult și locuri umede, chiar mlăștinoase. Urcă și la limita pădurilor de conifere, pentru pășunea alpină.

**H:** Consumă hrană de origine vegetală (licheni, ferigi, piciorul cocoșului, untișor, frunze de mur și zmeur, lăstari și scoarță de arbori).

**S:** Taurii adulți apără 5–6 vaci, eliminând din teritoriul taurii de 2–5 ani.

**R:** Împerecherile au loc în luna august și în prima jumătate a lunii septembrie. Gestația durează 261–283 zile, după care femelele nasc câte un vițel. Sunt extrem de rare cazurile de viței gemeni. Alăptarea durează un an de zile.

**L:** Taurii trăiesc maximum 22 ani, iar vacile cel mult 27 ani.

**D:** Lupul, ursul și omul.

**C:** Specie protejată.



**Tabel sinoptic al mamiferelor de interes cinegetic din fauna României**

Nr. crt.	Ordin / Familie	Specie	Denumire populară	Perioada de recoltare*
<b>Lagomorpha</b>				
1	Leporidae	<i>Lepus europaeus</i>	lepure de câmp	1 XI – 31 I
2	Leporidae	<i>Oryctolagus cuniculus</i>	lepure de vizuină	1 XI – 15 II
<b>Rodentia</b>				
3	Sciuridae	<i>Sciurus vulgaris</i>	Veveriță	15 IX – 31 III
4	Sciuridae	<i>Marmota marmota</i>	Marmotă	15 IX – 15 X
5	Cricetidae	<i>Cricetus cricetus</i>	Hârciog	Interzisă
6	Arvicolidae	<i>Arvicola terrestris</i>	Șobolan de apă	1 X – 15 IV
7	Arvicolidae	<i>Ondatra zibethicus</i>	Bizam	1 X – 15 IV
8	Myocastoridae	<i>Myocastor coypus</i>	Nutrie	1 X – 15 IV
<b>Carnivora</b>				
9	Canidae	<i>Canis lupus</i>	Lup	Interzisă
10	Canidae	<i>Canis aureus</i>	Șacal	15 X – 31 III
11	Canidae	<i>Vulpes vulpes</i>	Vulpe	15 X – 31 III
12	Canidae	<i>Nyctereutes</i>	Câine enot	15 X – 31 III
13	Ursidae	<i>Ursus arctos</i>	Urs	Interzisă
14	Mustelidae	<i>Meles meles</i>	Bursuc	15 VIII – 15 IV
15	Mustelidae	<i>Lutra lutra</i>	Vidră	Interzisă
16	Mustelidae	<i>Martes martes</i>	Jder de copac	15 IX – 31 III
17	Mustelidae	<i>Martes foina</i>	Jder de piatră	15 IX – 31 III
18	Mustelidae	<i>Mustela lutreola</i>	Nurcă	Interzisă
29	Mustelidae	<i>Mustela erminea</i>	Hermină	15 IX – 31 III
20	Mustelidae	<i>Mustela nivalis</i>	Nevăstuică	15 IX – 31 III
21	Felidae	<i>Felis sivestris</i>	Pisică sălbatică	Interzisă
22	Felidae	<i>Lynx lynx</i>	Râs	15 IX – 31 III
23	Mustelidae	<i>Mustela putorius</i>	Dihor	15 IX – 31 III
24	Mustelidae	<i>Mustela vison</i>	Nurcă americană	15 IX – 31 III
<b>Artiodactyla</b>				
25	Suidae	<i>Sus scrofa</i>	Mistreț	1 VIII – 15 II
26	Cervidae	<i>Cervus elaphus</i>	Cerb	1 IX – 15 II
27	Cervidae	<i>Cervus dama</i>	Cerb lopătar	1 IX – 15 II
28	Cervidae	<i>Capreolus capreolus</i>	Căprior	1 VI – 15 II
29	Bovidae	<i>Ovis musimon</i>	Mufion	15 IX – 31 XII
30	Bovidae	<i>Rupicapra rupicapra</i>	Capră neagră	15 IX – 15 XII
31	Bovidae	<i>Bison bonasus</i>	Zimbru	15 IX – 31 III

\* Conform Legii nr. 103/1996 – Fond cinegetic și gestionarea vânatului.

## Lista speciilor de mamifere din fauna României, declarate monumente ale naturii

Nr. crt.	Ordin	Familie	Specie	Denumire populară
1	Carnivora	Ursidae	<i>Ursus arctos</i>	Urs
2	Carnivora	Felidae	<i>Lynx lynx</i>	Râs
3	Artiodactyla	Cervidae	<i>Cervus elaphus</i>	Cerb carpatin
4	Artiodactyla	Bovidae	<i>Rupicapra rupicapra</i>	Capră neagră
5	Artiodactyla	Bovidae	<i>Bison bonasus</i>	Zimbru

## Lista speciilor de mamifere incluse în Cartea Roșie a vertebratelor din România

Nr. crt.	Ordin / Familie	Specie	Denumire populară
<b>Insectivora</b>			
1	Soricidae	<i>Sorex alpinus</i>	Chițcan de munte
2	Soricidae	<i>Neomys fodiens</i>	Chițcan de apă
3	Soricidae	<i>Neomys anomalus</i>	Chițcan de mlaștină
4	Soricidae	<i>Crocidura leucodon</i>	Chițcan de câmp
5	Soricidae	<i>Crocidura suaveolens</i>	Chițcan de grădină
<b>Chiroptera</b>			
6	Rhinolophidae	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	Liliac mare cu naspotcoavă
7	Rhinolophidae	<i>Rhinolophus hipposideros</i>	Liliac cu nas potcoavă mic
8	Rhinolophidae	<i>Rhinolophus euryale</i>	Liliac cu nas potcoavă mediteranean
9	Rhinolophidae	<i>Rhinolophus blasii</i>	Liliacul lui Blasius
10	Rhinolophidae	<i>Rhinolophus mehelyi</i>	Liliacul lui Méhèly
11	Vespertilionidae	<i>Myotis myotis</i>	Liliac mare cu urechi de șoarece
12	Vespertilionidae	<i>Myotis brandtii</i>	Liliac mare mustăcios
13	Vespertilionidae	<i>Myotis blythii</i>	Liliac mic cu urechi de șoarece
14	Vespertilionidae	<i>Myotis capaccinii</i>	Liliac cu degete lungi
15	Vespertilionidae	<i>Myotis dasycneme</i>	Liliac de iaz
16	Vespertilionidae	<i>Myotis daubentoni</i>	Liliacul lui Daubenton
17	Vespertilionidae	<i>Myotis emarginatus</i>	Liliac cu urechi răscroite
18	Vespertilionidae	<i>Myotis mystacinus</i>	Liliac mustăcios
17	Vespertilionidae	<i>Myotis nattereri</i>	Liliacul lui Natterer
19	Vespertilionidae	<i>Myotis bechsteini</i>	Liliacul lui Bechstein
20	Vespertilionidae	<i>Plecotus auritus</i>	Liliac urechiat brun
21	Vespertilionidae	<i>Plecotus austriacus</i>	Liliac urechiat cenușiu
22	Vespertilionidae	<i>Vespertilio murinus</i>	Liliac bicolor
23	Vespertilionidae	<i>Eptesicus serotinus</i>	Liliac cu aripi late
24	Vespertilionidae	<i>Eptesicus nilssonii</i>	Liliacul lui Nilsson
26	Vespertilionidae	<i>Nyctalus lasiopterus</i>	Liliac mare de amurg
27	Vespertilionidae	<i>Nyctalus leisleri</i>	Liliacul lui Leisler
28	Vespertilionidae	<i>Pipistrellus nathusii</i>	Liliacul lui Nathusius
29	Vespertilionidae	<i>Pipistrellus savii</i>	Liliacul lui Savi

30	Vespertilionidae	<i>Barbastella barbastellus</i>	Liliac cârn
31	Vespertilionidae	<i>Miniopterus schreibersi</i>	Liliac cu aripi lungi
<b>Lagomorpha</b>			
32	Leporidae	<i>Oryctolagus cuniculus</i>	lepure de vizuină
<b>Rodentia</b>			
33	Sciuridae	<i>Marmota marmota</i>	Marmotă
34	Sciuridae	<i>Spermophilus citellus</i>	Popândău
35	Gliridae	<i>Eliomys quercinus</i>	Pârș de stejar
36	Gliridae	<i>Dryomys nitedula</i>	Pârș cu coadă stufoasă
37	Gliridae	<i>Myoxus glis</i>	Pârș cenușiu
38	Gliridae	<i>Muscardinus avellanarius</i>	Pârș de alun
39	Cricetidae	<i>Cricetus cricetus</i>	Hârciog
40	Cricetidae	<i>Mesocricetus newtoni</i>	Hamster românesc
41	Cricetidae	<i>Cricetulus migratorius</i>	Hârciog pitic
42	Cricetidae	<i>Microtus agrestis</i>	Șoarece de pământ
43	Cricetidae	<i>Microtus nivalis</i>	Șoarece de zăpadă
44	Muridae	<i>Micromys minutus</i>	Șoarece pitic
45	Spalacidae	<i>Spalax leucodon</i>	Orbete apusean
46	Spalacidae	<i>Spalax graecus</i>	Orebete răsăritea
47	Zapodidae	<i>Sicista betulina</i>	Șoarece cu dungă de pădure
48	Zapodidae	<i>Sicista subtilis</i>	Șoarece cu dungă de stepă
<b>Cetacea</b>			
49	Phocoenidae	<i>Phocoena phocoena</i>	Delfin mic
50	Delphinidae	<i>Tursiops truncatus</i>	Delfin mare
51	Delphinidae	<i>Delphinus delphis</i>	Delfin comun
<b>Carnivora</b>			
52	Canidae	<i>Canis lupus</i>	Lup
53	Canidae	<i>Canis aureus</i>	Șacal
54	Ursidae	<i>Ursus arctos</i>	Urs
55	Mustelidae	<i>Lutra lutra</i>	Vidră
56	Mustelidae	<i>Martes martes</i>	Jder de copac
57	Mustelidae	<i>Mustela lutreola</i>	Nurcă
58	Mustelidae	<i>Mustela eversmanni</i>	Dihor de stepă
59	Mustelidae	<i>Mustela erminea</i>	Hermină
60	Mustelidae	<i>Vormala peregusna</i>	Dihor pătat
61	Felidae	<i>Lynx lynx</i>	Râs
62	Phocidae	<i>Monachus monachus</i>	Foca cu burtă albă
<b>Artiodactyla</b>			
63	Cervidae	<i>Alces alces</i>	Elan
64	Cervidae	<i>Cervus elaphus</i>	Cerb carpatin
65	Bovidae	<i>Ovis musimon</i>	Mufion
66	Bovidae	<i>Rupicapra rupicapra</i>	Capră neagră
67	Bovidae	<i>Bison bonasus</i>	Zimbru



## DIN LUMEA MAMIFERELOR

### 1. INSECTIVORE

- Ariciul are corpul acoperit cu circa 6.000 de ace, care formează un înveliș de spini, principala armă cu care se apără.
- Aricii, în ciuda picioarelor lor scurte, pot parcurge mai mult de 1 km pe noapte în căutarea hranei.
- Cârțița poate săpa într-o singură noapte 100 de metri, în căutarea hranei.
- Chițcanul de pădure mănâncă zilnic o cantitate de insecte egală cu propria sa greutate.

### 2. LILIECI

- În România se cunosc astăzi 30 de specii de lilieci.
- Cel mai mic dintre speciile europene este liliacul pitic care abia atinge 5 g, iar cel mai mare este liliacul comun cu corpul la fel de mare ca al unei vrăbii și anvergura aripilor de 40 cm.
- Liliecii nu sunt nici păsări, nici șoareci, ci singurele mamifere capabile de zbor activ.
- O colonie de 1500 de indivizi consumă într-o vară aproximativ 1,5 t insecte.
- Pădurile sunt pentru liliecii autohtoni domenii de vânătoare une în felul lor. Structura pădurii asigură o bogăție de insecte, păianjeni și alte artropode. Tufișurile și arbuștii de la liziera pădurii și din luminișuri sunt locurile preferate de fluturii de noapte.
- Cea mai mare colonie de hibernare din Europa se găsește în România, numărând peste 52.000 de exemplare.
- Liliecii sunt amenințați cu dispariția, din cauza distrugerii locurilor de hrănire și a adăposturilor, a speoturismului necontrolat, folosirea insecticidelor neselecționate și a superstițiilor.
- La nivel global, dispariția liliecilor ar duce la prăbușirea agriculturii în 7-8 ani.

### 3. IEPURI

- Iepuroaica mamă, își alăptează puii doar o dată zi și atunci doar o perioadă scurtă de timp.
- Datorită numărului mare de urmași, iepurii sunt considerați în cultura multor popoare un simbol al fertilității.

### 4. ROZĂTOARE

- Șoarecii reprezintă mai mult de un sfert din numărul total al mamiferelor.
- În ritualul de împerechere, veverița alege pe cel mai puternic și care își dovedește farmecul. „Luna de miere” durează doar trei săptămâni.

### 5. DELFINI

- Delfinilor le place muzica, dovadă că ei se pot dresa cu ușurință în captivitate. Adeseori, aceste animale inteligente reușesc să reproducă bine vocea și chiar cuvintele dresorului.
- Delfinii „se joacă” cu diferite obiecte: mingi, inele de diferite mărimi. La început, obiectul este luat în primire de către unul dintre delfini și apoi, de către toți ceilalți.
- Delfinii nu dorm decât cu jumătate de creier o dată; în timp ce o emisferă se odihnește, fără activitate nervoasă și fără vise, cealaltă rămâne trează și veghează.

## 6. CARNIVORE

- Cel mai mic mamifer carnivor, nevăstuica are o lungime de numai 15 cm și o greutate corporală de 130 g.
- Vidra trăiește numai pe lângă râurile populate cu pește, dar își face culcușul chiar și într-o vizuină părăsită de un iepure.
- Pentru a se juca, vidrele construiesc „topogane”, pe care alunecă în apă, culcate pe burtă cu labele întinse, cu capul ridicat, scoțând, uneori, strigăte.
- Când este rănit, râsul își prepară în gură, din anumite plante, un fel de “terci” pe care apoi îl aplică pe răni, întinzându-l cu limba.
- Pisica sălbatică africană (*Felis sylvestris lubica*) este strămoșul pisicii sălbatice africane.
- Pisicilor le place parfumul eterat al plantei *Cataris officinale* (iarba pisicii), pe care o miros cu multă plăcere.
- Nevăstuica se imunizează împotriva mușcăturii șerpilor veninoși mâncând planta ierboasă virnanț sau ruta (*Ruta graveolens*).
- Lupul este cel mai mare animal sălbatic aparținând familiei Canidae. Lupoanca mamă este responsabilă de alăptatul, curățatul, încălzitul și păzitul puilor, pe când lupul tată se ocupă de educația lor. În cazul în care o lupoaică mamă moare în timpul cât își crește puii, tatăl lup le asigură existența și îi ferește de primejdii.
- Vulpea își îngroapă surplusul de mâncare la care se întoarce mai târziu.

## 7. ARTIODACTILE

- În Delta Dunării s-au făcut împerecheri între porcii domestici de rasa Stocli și mistreț (*Sus scrofa*). Hibridii obținuți au căpătat mai multe caractere de sălbăticiune.
- Împerecherile între cerbul carpatin (*Cervus elaphus*) și cerbul lopătar (*Cervus dama*) au dat rezultate negative, hibridii rezultați n-au fost viabili.
- În mitologia diferitelor popoare, cerbul era cunoscut ca zeitate primordială, animal-solar, animal-călăuză un simbol al purității și vieții veșnice.
- Cerbii răniți, rumegă frunze de frâsinel, planta din care se extrage un ulei volatil, puternic, bactericid.
- Căprioara aduce pe lume, de obicei, un singur ied, care, după numai 3-4 ore reușește să se ridice în picioare. Când este în pericol, căprioara îl cheamă prin behăituri.
- În România istoria zimbrului în libertate ne plasează la începutul secolului al IX-lea. Ultimul zimbru vânat în munții noștri a fost în 1800, iar în 1830, un altul a murit de bătrânețe.
- Prima pereche de zimbri a fost adusă din Polonia în 1958 și introduși în pădurea Slivuț-Hațeg. Ulterior a fost înființată Rezervația Neagra-Bucșanilor Dâmboviței care adăpostește actualmente un număr de 37 exemplare.
- Primele exemplare de zimbri, în *Rezervația de zimbri și faună carpatină „Dragoș Vodă”* în număr de trei, originare din Polonia, au fost aduse în anul 1970, dându-li-se numele de Rarău, Roxana și Raluca.
- În prezent, aici trăiesc un număr de șase zimbri: Rodica, Rodia, Rochița, Roxana, Rarău și Rodion. Primele două litere ale numelor zimbrilor născuți în România, trebuie să fie „RO”.

## BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

1. ACCOBAMS, 2000 – *Guidelines for the Development of National Networks of Cetacean Strandings*.
2. ANDREEV S., BONDARESCU A., 2006 – *Liliecii ființe remarcabile*, Chișinău.
3. ALTMANN JEANNE, 1973 – *Observational Study of Behavior: Sampling Methods*, Chicago.
4. ANTONESCU C.S., 1966 – *Mamifere din mări și oceane*, Editura Științifică, București.
5. BARBU P., 1969 – *Sur la systematique et la distribution des petits mammiferes du Delta du Danube*, Analalele Universității București, Seria Biologie Animală, **18**, București: 89-99.
6. BĂCESCU M., MULLER G.I., GOMOIU M.T., 1971 – *Ecologie marină*, Vol. IV, Editura Academiei R.S.R., București: 357.
7. BEARZI G., NOTARBARTOLO di SCIARA G., POLITI E., 1997 – *Social Ecology of Bottlenose Dolphins in the Kvarneric (Northern Adriatic Sea)*, Marine mammals Science, **13**(4): 650-668.
8. BIBRICH, M., STACHURSKA, J., 1981 – *Keys to Vertebrates of Poland Mammals*, Polish Scientific Publisher, Warszawa.
9. BIRKUN A. Jr., 2002 – *Cetaceans of the Mediterranean and Black Seas: State of Knowledge and Conservation Strategies*. Report of the ACCOBAMS Secretariat, Editor G. Notarbartolo di Sciarra, Sections 6, 8,10, 14, 16, Monaco.
10. BOBRINSCHI, N.A., 1953 – *Zoogeografia*, Editura Agro-Silvică de Stat, București.
11. BORDINO Pablo, 2002 – *Ecology, Behaviour and Conservation of the La Plata dolphin in Argentina*, AQUA MARINA Centro de Estudios en Ciencias Marinas.
12. BOTNARIUC N., VĂDINEANU A., 1982 – *Ecologie*, Editura Didactică și Pedagogică, București.
13. BOTNARIUC N., TATOLE VICTORIA, 2005 – *Cartea roșie a vertebratelor din România*, București.
14. CĂLINESCU R., 1931, *Mamiferele Rămâniei. Repartiția și problemele lor biogeografice – economice*, Buletinul Ministerului Agriculturii, **251**, București: 1-103.
15. CIOCÂRLAN V., 2000 – *Flora ilustrată a României*, Editura Ceres, București.
16. COLIBABA E., DAMIAN G., 1977– *Cartea vânătorului*, Editura Junimea, Iași: 117-120.
17. COTTA V., 1982 – *Vânatul*, Editura Ceres, București.
18. CROITORUL I., ALBULESCU I., PETRIU C., 1970 – *Nurca*, Editura Ceres, București.
19. DIHORU Gh., DONIȚĂ N., 1970 – *Flora și vegetația Podișului Babadag*, Editura Academiei R.S.R., București.
20. EVANS P.G.H., HAMMOND P.S., 2003 – *Monitoring Cetaceans in European Waters*, Mammal Review, Vol. 34, Sea Watch Foundation.
21. GĂȘTESCU P., 1963 – *Lacurile din Republica Populară România*, Editura Academiei R. P. R., București: 39-45; 228-292.
22. GERACI J. R., LOUNSBURY Valerie J., 1993 – *Marine Mammals Ashore*, A field guide for strandings, IA & M Sea Grant Publication, Texas.
23. GEORGESCU M., 1989 – *Mamiferele sălbatice din România*, Editura Albatros, București.
24. GODEANU S., 2003 – *Diversitatea lumii vii*. Determinatorul ilustrat al florei și faunei României, vol. II, Apele continentale, Editura Bucura Mond, București.
25. GODEANU S., MULLER G. I., 1995 – *Diversitatea lumii vii. Determinatorul ilustrat al florei și faunei României*, vol I. Mediul Marin, Editura Bucura Mond, București.
26. HAMAR M., ȘUTOVA M., 1964 – *Ecologia mamiferelor din agrobiocenozele din Dobrogea și Bărăgan*, Societatea de Științe naturale și Geografie din R.P.R., Comunicări de Zoologie, III, București: 37-63.

27. IANA SOFIA, 1970 – *Noutăți faunistice în ecosistemele Dobrogei de Sud*, Studii și Comunicări de Ocrotirea naturii, VI, 6-7, Suceava: 251-256.
28. ION I., ION C., 2002 – *Mamiferele din Ceahlău*, Editura Corson, Iași.
29. IVAN D., 1992 – *Vegetația României*, Editura Tehnică Agricolă, București.
30. IVAN D., 1979 – *Fitocenologia și vegetația R.S.R.*, Editura Didactică și Pedagogică, București.
31. KRANZ A., POLEDNIK L., GOTEA V., 2001, *Conservation of the European Mink (Mustela lutreola), in the Danube Delta, Background Information and Project Plan*, Analele Științifice ale I.N.C.D.D.D, Tulcea: 124- 129.
32. KREBS C.J., 1999 – *Ecological Methodology*, Addison Welsey Educational Publishers, Menlo Park, Canada.
33. MANOLACHE L., DISSESCU G., 1977, *Mic atlas cinegetic românesc*, Editura Ceres, București.
34. MARCHEȘ G., 1965 – *Date privind răspândirea și importanța practică a unor mamifere din Dobrogea*, Ocrotirea naturii, 14, nr. 2, București: 165-180.
35. MARCHEȘ G., 1960 – *Problema bizamului (Ondatra zibethicus L.), în țara noastră*, Ocrotirea Naturii, 5, Editura Academiei R.P.R., București: 71 – 103.
36. MITCHELL–JONES, A. J., & colab., 2000, *The atlas of European Mammals*, T and A. D. Poyser Natural History.
37. NEGRIȚIU A., ȘELARU N., CODREANU C., IORDACHE D., 2000 – *Fauna cinegetică și salmonică*, Asociația Română pentru Educație Democratică, București: 152-154.
38. NĂSTOIU I., 1994, *Fauna de interes medical*, Ed. All, București, 136-137.
39. POP I., HOMEI, V., 1973, *Mamiferele din România*, Ed. Științifică, București, vol. I.
40. POP V., 1962, *Zoologia vertebratelor*, Ed. Didactică și Pedagogică, București.
41. RAGA J. A., 2002, – *Projet d'établissement d'un réseau régionale pour l'échouage des cétacés en Méditerranée et dans la Mer Noire*, document ACCOBAMS, MOP 1/ inf. 7; Monaco.
42. REYNOLDS J.E. III, ROMMEL S.A., 1999 – *Biology of Marine Mammals*, Smithsonian Institution Press, Washington and London.
43. SIMIONESCU I., 1983 – *Fauna României*, Editura Albatros, București.
44. SPITZENBERGER F., 2001, *Die Säugetierfauna*, Österreich, Band 13, Graz, 1-895.
45. TOMILIN A.G., 1971 – *Delfinii în slujba omului*, Editura Științifică, București.
46. TUFESCU V., TUFESCU M., 1981 – *Ecologia și activitatea umană*, Editura Albatros, București.
47. VAN DEN BRINK F.H., 1967 – *A Field Guide to The Mammals of Britain and Europe*, Collins Editor, London.
48. VASILIU G.D., ȘOVA, C., 1978, *Fauna vertebratica Romaniaiae (index)*, Muzeul Județean Bacău, Stud. Comun., 2: 215-254.
49. WILSON B., HAMMOND P.S., THOMPSON P., 1999 – *Estimating size and assessing trends in a coastal bottlenose dolphin population*, Journal of Ecological Applications, 9(1): 288-300.
50. \*\*\* 2002 – *Helping to protect UK whales and dolphins*, Whale and Dolphin Conservation Society, Active Seas Pack.
51. \*\*\* 1975 – *Harta geobotanică a R.S.R.*, Institutul de Geologie și Geografie, București.
52. \*\*\* 1976 – *Flora R.S.R.*, Editura Academiei R.S.R., București.
53. \*\*\* 2006 – *Ghidul voluntarului pentru monitorizarea delfinilor eșuați*, Proiect inițiat de ONG Mare Nostrum și finanțat prin Programul GEF.
54. \*\*\* 1998 – *Ghid pentru recunoașterea reptilelor din Dobrogea de Nord*, Editura AVES, 1, Odorheiu Secuiesc: 3-7.

55. [http://www.atlanticgillnet.com/dolphin\\_safe.htm](http://www.atlanticgillnet.com/dolphin_safe.htm)
56. <http://www.jncc.gov.uk/page-1564>
57. <http://www.wdcs.org>
58. <http://www.sealifesurveys.com>
59. <http://www.ncseagrant.org>
60. <http://www.fishingnj.org>
61. <http://www.unep.org>
62. <http://www.irishscientist.ie>
63. <http://www.ifaw.org>
64. <http://www.accobams.org>
65. <http://www.cetaceanbycatch.org>
66. <http://www.edwardtbabinski.us/whales/whales-graph.jpg>
67. <http://www.transilvania-ro.romaniaexplorar.com/img-11863>
68. <http://www.usborne-quicklinks.com>
69. <http://www.arkive.org/>
70. *The Tree of Life Web Project*, <http://tolweb.org/>
71. Walker. M. D. 2006. *British Bats* [www.worlddeer.org/britishbats/home.html](http://www.worlddeer.org/britishbats/home.html)
72. <http://graffikill.blogspot.com/2007/09/pestera-lilieciilor.html>
73. [www.transilvania-ro.romaniaexplorar.com/img-11863](http://www.transilvania-ro.romaniaexplorar.com/img-11863)
74. <http://www.sierradebaza.org>
75. <http://www.beta.uniprot.org>
76. <http://www.mammalogy.org>
77. <http://www.storchenverin.de>
78. <http://www.fotocommunity.de>
79. <http://www.darwin.icn.pt>
80. <http://www.wikimedia.org>
81. <http://www.quantum-conservation.org>
82. <http://www.out4awalk.com>
83. <http://www.rupdsbacau.ro>
84. <http://www.edoc.hu-berlin.de>
85. <http://www.mangatutorials.com>

### **Cadrul legislativ privind conservarea biodiversității**

- 1991, *European Red-List, Animals and Plants*, Economic Commission For Europe, Geneva, UNITED NATIONS, New – York: 21- 2.
- Legea 13/1993 *Legea pentru aderarea României la Convenția asupra conservării vieții sălbatice și a habitatelor naturale din Europa.*
- Legea 58/1992 – *Legea privind ratificarea Convenției privind diversitatea biologică*, semnată la Rio de Janeiro la 5 iunie 1992.
- Legea 13/1993 - *Legea pentru aderarea României la Convenția privind conservarea vieții sălbatice și a habitatelor naturale din Europa*, adoptată la Berna la 19 septembrie 1997; I.U.C.N. Red List Categories (1994).
- Legea 69/1994 – *Lege pentru aderarea României la Convenția privind comerțul internațional cu specii sălbatice de faună și floră pe cale de dispariție*, adoptată la Washington la 3 martie 1973.
- Legea 103/1996 – *Fond cinegetic și gestionarea vânatului.*
- Legea 5/2000 – *Legea privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a III-a – zone protejate.*
- Legea 462/2001 – *Legea privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice.*

## DICȚIONAR

- Artiodactile** – ordin de mamifere copitate cu număr par de degete.
- Carnivore** – ordin de mamifere adaptate la un regim alimentar preponderent, dar nu exclusiv, de carne.
- Cetacee** – ordin de mamifere care cuprinde balenele cu fanoane și balenele cu dinți.
- Chiroptere** – ordin de lilieci divizat în megachiroptere (mari) și microchiroptere (mici).
- Clasă** – diviziune sistematică a unei încregături de ființe vii, ea însăși subdivizată în ordine.
- Familie** – diviziune sistematică a unui ordin grupând organisme cu trăsături caracteristice comune.
- Gen** – ansamblu de ființe vii situat între familie și specie și care caracterizează specii foarte apropiate.
- Gregar** – referitor la o specie animală care trăiește în grupuri sau în comunități, fără a fi în mod obligatoriu sociale.
- Înotătoare** – denumire dată unui organ care servește înotului.
- Insectivore** – ordin de mamifere placentare care grupează: cârțițele, aricii și chițcanii și care se hrănesc în principal cu insecte.
- Lagomorfe** – ordin de mamifere asemănător cu cel al rozătoarelor. Sunt însă mai multe diferențe, cea mai importantă fiind dentiția. Astfel, la lagomorfe sunt prezenți o pereche de canini nedezvoltați. De asemenea, există și diferențe alimentare.
- Mișună/mișină – gaură în pământ sau mușuroi în care își depozitează hrană unele animale.
- Omnivor** – animal care se hrănește atât cu substanțe vegetale, cât și cu substanțe animale.
- Ordin** – diviziune sistematică a ființelor vii, intermediară între clasă și familie.
- Specie** – ansamblu de ființe vii asemănătoare prin înfățișare și mediu de viață, care se pot înmulți între ele, dar, de regulă, nu se pot reproduce cu indivizi ce aparțin unei alte specii.
- Vibrize** – mustață, păr tactil al unor mamifere.

# Cuprins

Prefață

Cuvânt înainte

<b>CAP. I INTRODUCERE</b> .....	7
I.1. Zonele de vegetație din România .....	9
I.2. Scurt istoric al cunoașterii mamiferelor .....	13
I.3. Caracterizarea mamiferelor .....	14
<b>CAP. II DESCRIEREA MAMIFERELOR</b> .....	16
<b>CLASA MAMMALIA</b> Linnaeus, 1758 .....	16
<b>Ordinul INSECTIVORA</b> Bowdich, 1821 .....	16
<b>Familia Erinaceidae</b> Bonaparte, 1838	
Genul <i>Erinaceus</i> , Linnaeus, 1758 .....	16
<i>Erinaceus concolor</i> , Martin, 1838 – Ariciul răsăritean .....	16
<b>Familia Talpidae</b> Gray, 1825	
Genul <i>Talpa</i> Linnaeus, 1758	
<i>Talpa europaea</i> Linnaeus, 1758 – Cârțița .....	17
<i>Talpa caeca</i> Savi, 1822 – Cârțița mică .....	17
<b>Familia Soricidae</b> Gray, 1821	
Genul <i>Sorex</i> Linnaeus, 1758	
<i>Sorex araneus</i> Linnaeus, 1758 – Chițcanul comun .....	18
<i>Sorex minutus</i> Savi, 1766 – Chițcanul pitic .....	19
<i>Sorex alpinus</i> Schinz, 1837 – Chițcanul de munte .....	19
Genul <i>Neomys</i> Kaup, 1829	
<i>Neomys fodiens</i> Pennant, 1771 – Chițcanul de apă .....	20
<i>Neomys anomalus</i> Cabrera, 1907 – Chițcanul de mlaștină .....	20
Genul <i>Crociodura</i> Wagler, 1832	
<i>Crociodura leucodon</i> Hermann, 1780 – Chițcanul de câmp .....	21
<i>Crociodura suaveolens</i> Pallas, 1811 – Chițcanul de grădină .....	21
<b>Ordinul CHIROPTERA</b> Blumenbach, 1779 .....	22
<b>Familia Rhinolophus</b> Bell, 1836	
Genul <i>Rhinolophus</i> , Lacépède, 1799	
<i>Rhinolophus ferrumequinum</i> , Schreber, 1774 – Liliacul mare cu nas potcoavă .....	23
<i>Rhinolophus hipposideros</i> , Bechstein, 1800 – Liliacul mic cu nas potcoavă .....	23
<i>Rhinolophus euryale</i> , Blasius, 1853 – Liliacul mediteranean cu nas potcoavă .....	24
<i>Rhinolophus blasii</i> , Peters, 1866 – Liliacul lui Blasius .....	25
<i>Rhinolophus mehelyi</i> , Matschie, 1901 – Liliacul lui Mèhèly .....	25
<b>Familia Vespertilionidae</b> Gray, 1821	
Genul <i>Myotis</i> Kaup, 1829	
<i>Myotis myotis</i> Borkhausen, 1797 – Liliacul mare cu urechi de șoarece .....	26
<i>Myotis blythii</i> Tomes, 1857 – Liliacul mic cu urechi de șoarece .....	27
<i>Myotis capaccinii</i> Bonaparte, 1837 – Liliacul cu degete lungi .....	28
<i>Myotis dasycneme</i> Boie, 1825 – Liliacul de iaz .....	28
<i>Myotis daubentonii</i> Kuhl, 1819 – Liliacul lui Daubenton .....	29
<i>Myotis emarginatus</i> E. Geoffroy, 1806 – Liliacul cu urechi răscoite .....	30
<i>Myotis mystacinus</i> Kuhl, 1819 – Liliacul mustăcios .....	30
<i>Myotis nattereri</i> Kuhl, 1818 – Liliacul lui Natterer .....	31
<i>Myotis bechsteinii</i> Kuhl, 1817 – Liliacul lui Bechstein .....	32
<i>Myotis brandtii</i> Eversmann, 1845 – Liliacul lui Brandt .....	32

Genul <i>Plecotus</i> E. Geoffroy, 1818	
<i>Plecotus auritus</i> Linnaeus, 1758 – Liliacul urechiat brun .....	33
<i>Plecotus austriacus</i> Fischer, 1829 – Liliacul urechiat cenușiu .....	34
Genul <i>Vespertilio</i> Linnaeus, 1758	
<i>Vespertilio murinus</i> Linnaeus, 1758 – Liliacul bicolor .....	34
Genul <i>Eptesicus</i> Rafinesque, 1820	
<i>Eptesicus serotinus</i> Schreber, 1774 – Liliacul cu aripi late .....	35
<i>Eptesicus nilssonii</i> Keyserling et Blasius, 1839 – Liliacul lui Nilsson .....	36
Genul <i>Nyctalus</i> Bodwich, 1825	
<i>Nyctalus noctula</i> Schreber, 1777 – Liliacul de amurg .....	36
<i>Nyctalus lasiopterus</i> Schreber, 1880 – Liliacul mare de amurg .....	37
<i>Nyctalus leisleri</i> Kuhl, 1818 – Liliacul lui Leisler .....	38
Genul <i>Pipistrellus</i> Kaup, 1829	
<i>Pipistrellus savii</i> Bonaparte, 1837 – Liliacul lui Savi .....	38
<i>Pipistrellus pipistrellus</i> Schreber, 1774 – Liliacul pitic .....	39
<i>Pipistrellus pygmaeus</i> Leach, 1825 – Liliacul mic .....	40
<i>Pipistrellus nathusii</i> Keyserling et Blasius, 1839 – Liliacul lui Nathusius .....	40
<i>Pipistrellus kuhlii</i> Kuhl, 1817 – Liliacul cu dungă albă .....	41
Genul <i>Barbastella</i> Gray, 1821	
<i>Barbastella barbastellus</i> Schreber, 1774 – Liliacul cărn .....	42
Genul <i>Miniopterus</i> Bonaparte, 1837	
<i>Miniopterus schreibersii</i> Kuhl, 1819 – Liliacul cu aripi lungi .....	42
<b>Ordinul LAGOMORPHA</b> Brandt, 1855 .....	44
<b>Familia Leporidae</b> Gray, 1821	
Genul <i>Lepus</i> Linnaeus, 1758	
<i>Lepus europaeus</i> Pallas, 1778 – lepurele de câmp .....	44
Genul <i>Oryctolagus</i> Lilljeborg, 1871	
<i>Oryctolagus cuniculus</i> Linnaeus, 1758 – lepurele de vizuină .....	45
<b>Ordinul RODENTIA</b> Bowdich, 1821 .....	46
<b>Familia Sciuridae</b> Gray, 1821	
Genul <i>Sciurus</i> Linnaeus, 1758	
<i>Sciurus vulgaris</i> Linnaeus, 1758 – Veverița .....	47
Genul <i>Marmota</i> Blumenbach, 1779	
<i>Marmota marmota</i> Linnaeus, 1758 – Marmota .....	47
Genul <i>Spermophilus</i> F. Cuvier, 1825	
<i>Spermophilus citellus</i> Linnaeus, 1766 – Popândăul .....	48
<b>Familia Gliridae</b> Thomas, 1897	
Genul <i>Eliomys</i> Wagner, 1840	
<i>Eliomys quercinus</i> Linnaeus, 1766 – Pârșul de stejar .....	49
Genul <i>Dryomys</i> Thomas, 1906	
<i>Dryomys nitedula</i> Pallas, 1778 – Pârșul cu coadă stufoasă .....	50
Genul <i>Myoxus</i> Zimmermann, 1780	
<i>Myoxus glis</i> Linnaeus, 1766 – Pârșul cenușiu .....	50
Genul <i>Muscardinus</i> Kaup, 1829	
<i>Muscardinus avellanarius</i> Linnaeus, 1758 – Pârșul de alun .....	51
<b>Familia Cricetidae</b> Rochebrune, 1883	
Genul <i>Cricetus</i> Leske, 1779	
<i>Cricetus cricetus</i> Linnaeus, 1758 – Hârciogul .....	52
Genul <i>Mesocricetus</i> Nehring, 1898	
<i>Mesocricetus newtoni</i> Nehring, 1898 – Hamsterul dobrogean .....	53
Genul <i>Cricetulus</i> Line-Edwards, 1867	
<i>Cricetulus migratorius</i> Pallas, 1773 – Hârciogul pitic .....	43
<b>Familia Arvicolidae</b> Gray, 1821	
Genul <i>Clethrionomys</i> Tilesius, 1850	
<i>Clethrionomys glareolus</i> Schreber, 1780 – Șoarecele scumător de pădure .....	54



Genul <i>Arvicola</i> Lacépède, 1799	
<i>Arvicola terrestris</i> Linnaeus, 1758 – Șobolanul roșu de apă .....	55
Genul <i>Microtus</i> Schrank, 1798	
<i>Microtus subterraneus</i> de Selys-Longchamps, 1836 – Șoarecele subpământean .....	55
<i>Microtus arvalis</i> Pallas, 1779 – Șoarecele de câmp .....	56
<i>Microtus agrestis</i> Linnaeus, 1761 – Șoarecele de pământ .....	57
<i>Microtus nivalis</i> Martins, 1842 – Șoarecele de zăpadă .....	57
<i>Microtus rossiaemeridionalis</i> Ognev, 1924 – Șoarecele răsăritean de câmp .....	58
<i>Microtus tatricus</i> Kratochvil, 1952 – Șoarecele de Tatra .....	58
Genul <i>Ondatra</i> Link, 1795	
<i>Ondatra zibethicus</i> Linnaeus, 1766 – Bizamul .....	59
<b>Familia Muridae</b> Gray, 1821	
Genul <i>Micromys</i> Dehne, 1841	
<i>Micromys minutus</i> Pallas, 1771 – Șoarecele pitic .....	60
Genul <i>Apodemus</i> Kaup, 1829	
<i>Apodemus sylvaticus</i> Linnaeus, 1758 – Șoarecele de pădure .....	61
<i>Apodemus flavicollis</i> Melchior, 1834 – Șoarecele gulerat .....	61
<i>Apodemus agrarius</i> Palas, 1771 – Șobolanul de câmp .....	62
<i>Apodemus uralensis</i> Pallas, 1811 – Șoarecele mic de pădure .....	63
Genul <i>Rattus</i> Fischer, 1803	
<i>Rattus rattus</i> Linnaeus, 1758 – Șobolanul negru .....	63
<i>Rattus norvegicus</i> Berkenhout, 1769 – Șobolanul de casă .....	64
Genul <i>Mus</i> Linnaeus, 1766	
<i>Mus musculus</i> Linnaeus, 1766 – Șoarecele de casă .....	65
<i>Mus spicilegus</i> Petényi, 1882 – Șoarecele de mișună .....	65
<b>Familia Spalacidae</b> Gray, 1821	
Genul <i>Spalax</i> Gùldenstaedt, 1770	
<i>Spalax leucodon</i> Nordmann, 1840 – Orbele mic .....	66
<i>Spalax graecus</i> Nehring, 1898 – Orbele mare .....	67
<b>Familia Zapodidae</b> Coues, 1875	
Genul <i>Sicista</i> Gray, 1827	
<i>Sicista betulina</i> Pallas, 1779 – Șoarecele de mesteacăn .....	68
<i>Sicista subtilis</i> Pallas, 1773 – Șoarecele de stepă .....	68
<b>Familia Myocastoridae</b> Smith, 1842	
Genul <i>Myocastor</i> Kerr, 1792	
<i>Myocastor coypus</i> Molina, 1782 – Nutria .....	69
<b>Ordinul CETACEA</b> Brisson, 1762 .....	70
<b>Familia Delphinidae</b> Gray, 1821	
Genul <i>Delphinus</i> Linnaeus, 1758	
<i>Delphinus delphis</i> Linnaeus, 1758 – Delfinul comun .....	70
Genul <i>Tursiops</i> Gervais, 1855	
<i>Tursiops truncatus</i> Montagu, 1821 – Delfinul mare .....	71
<b>Familia Phocoenidae</b> Gray, 1825	
Genul <i>Phocoena</i> G. Cuvier, 1817	
<i>Phocoena phocoena</i> Linnaeus, 1758 – Delfinul mic .....	72
<b>Ordinul CARNIVORA</b> Bowdich, 1821 .....	73
<b>Familia Canidae</b> , Gray, 1821	
Genul <i>Canis</i> Linnaeus, 1758	
<i>Canis lupus</i> Linnaeus, 1758 – Lupul .....	73
<i>Canis aureus</i> Linnaeus, 1758 – Șacalul .....	74
Genul <i>Vulpes</i> Bowdich, 1821	
<i>Vulpes vulpes</i> Linnaeus, 1758 – Vulpea .....	74
Genul <i>Nyctereutes</i> Temmink, 1839	
<i>Nyctereutes procyonoides</i> Gray, 1834 – Câinele enot .....	75

<b>Familia Ursidae</b> Gray, 1821	
Genul <i>Ursus</i> Gray, 1825	
<i>Ursus arctos</i> Linnaeus, 1758 – Ursul .....	76
<b>Familia Mustelidae</b> Swainson, 1835	
Genul <i>Meles</i> Brisson, 1762	
<i>Meles meles</i> Linnaeus, 1758 – Bursucul .....	76
Genul <i>Lutra</i> Brunnich, 1771	
<i>Lutra lutra</i> Linnaeus, 1758 – Vidra .....	77
Genul <i>Martes</i> Pinel, 1792	
<i>Martes martes</i> Linnaeus, 1758 – Jderul de copac .....	78
<i>Martes foina</i> Erxleben, 1777 – Jderul de piatră .....	78
Genul <i>Mustela</i> Linnaeus, 1758	
<i>Mustela lutreola</i> Linnaeus, 1761 – Nurca .....	79
<i>Mustela putorius</i> Linnaeus, 1758 – Dihorul comun .....	79
<i>Mustela eversmanni</i> Lesson, 1827 – Dihorul de stepă .....	80
<i>Mustela erminea</i> Linnaeus, 1758 – Hermina .....	80
<i>Mustela nivalis</i> Linnaeus, 1766 – Nevăstuica .....	81
Genul <i>Vormela</i> Blasius, 1884	
<i>Vormela peregusna</i> Gldenstaedt, 1770 – Dihorul ptat .....	82
<b>Familia Felidae</b> Gray, 1821	
Genul <i>Felis</i> Linneus, 1758	
<i>Felis silvestris</i> Schreber, 1775 – Pisica slbatic .....	83
Genul <i>Lynx</i> Kerr, 1792	
<i>Lynx lynx</i> Linnaeus, 1758 – Rsul .....	83
<b>Familia Phocidae</b> Gray, 1821	
Genul <i>Monachus</i> Fleming, 1822	
<i>Monachus monachus</i> Hermann, 1779 – Foca cu burt alb .....	84
<b>Ordinul ARTIODACTYLA</b> Owen, 1848 .....	85
<b>Familia Suidae</b> Gray, 1821	
Genul <i>Sus</i> Linnaeus, 1758	
<i>Sus scrofa</i> Linnaeus, 1758 – Mistreul .....	85
<b>Familia Cervidae</b> Gray, 1821	
Genul <i>Alces</i> Gray, 1821	
<i>Alces alces</i> Linnaeus, 1758 – Elanul .....	86
Genul <i>Cervus</i> Linnaeus, 1758	
<i>Cervus elaphus</i> Linnaeus, 1758 – Cerbul carpatin .....	87
<i>Cervus dama</i> Linnaeus, 1758 – Cerbul loptar .....	88
Genul <i>Capreolus</i> Gray, 1821	
<i>Capreolus capreolus</i> Linnaeus, 1758 – Cprioara .....	88
<b>Familia Bovidae</b> Gray, 1821	
Genul <i>Ovis</i> Linnaeus, 1758	
<i>Ovis ammon</i> Linnaeus, 1758 – Muflonul .....	89
Genul <i>Rupicapra</i> Blainville 1816	
<i>Rupicapra rupicapra</i> Linnaeus, 1758 – Capra neagră .....	90
Genul <i>Bison</i> H. Smith, 1827	
<i>Bison bonasus</i> Linnaeus, 1758 – Zimbrul .....	90
Tablou sinoptic al speciilor de mamifere, de interes cinegetic .....	92
Lista speciilor de mamifere din fauna României declarate monumente ale naturii .....	93
Lista speciilor de mamifere incluse în Cartea Roie a vertebratelor din România .....	93
Din lumea mamiferelor ... tiai că? .....	95
Bibliografie selectivă .....	97
Cadrul legislativ .....	99
Dicionar .....	100

**ISBN 978-973-1839-46-2**

<https://biblioteca-digitala.ro>